

Beneficiar: Asociația Edu Apps

Titlul proiectului: „Clasa viitorului – pedagogie digitală”

Contract de finanțare nr. 13362/21.10.2024, ID_19

Proiect finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență Componenta C15 – Educație, Reforma 5. Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației, Investiția 8. Program de formare la locul de muncă pentru personalul didactic

Partener 6: Casa Corpului Didactic Ilfov

ȘCOALA ÎN CARE FIECARE ELEV CONTEAZĂ

**Ghid practic pentru abordare diferențiată și
adaptare în predare cu sprijinul tehnologiei**

Editura PHOENIX art, Brănești 2026

CLASA VIITORULUI

Pedagogie Digitală

Finanțat de „PNRR: Fonduri pentru România modernă și reformată”

PEDAGOGIE DIGITALĂ PENTRU CADRELE
DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Beneficiar: Asociația Edu Apps

Titlul proiectului: „Clasa viitorului – pedagogie digitală”

Contract de finanțare nr. 13362/21.10.2024, ID_19

Proiect finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență Componenta C15 – Educație, Reforma 5. Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației, Investiția 8. Program de formare la locul de muncă pentru personalul didactic

Partener 6: Casa Corpului Didactic Ilfov

ISBN-978-630-95371-0-2

ȘCOALA ÎN CARE FIECARE ELEV CONTEAZĂ

Ghid practic pentru abordare
diferențiată și adaptare
în predare cu sprijinul tehnologiei

(Competența 5.2 – Cadrul european DigCompEdu)

Autori:

Roxana GAVRILĂ

Alina Georgeta ȘTEFAN

Ramona IONESCU

Florentina CATANA

Andreea Oana RÂCIU

Georgeta BARBU

Adriana STOICA

Mariana Marcela LISCAN

ISBN-978-630-95371-0-2

CUPRINS

INTRODUCERE

De ce avem nevoie de o școală în care fiecare elev contează

- Diversitatea elevilor – realitatea clasei de astăzi
- De la predare uniformă la predare adaptată
- Rolul tehnologiei în sprijinirea progresului fiecărui elev
- Cum poate fi utilizat acest ghid în activitatea didactică și în formare

CAPITOLUL 1

Ce înseamnă, în mod concret, abordarea diferențiată

- 1.1. Competența 5.2 în cadrul DigCompEdu – repere esențiale
- 1.2. Abordarea diferențiată ca practică pedagogică centrată pe elev
- 1.3. Ce se schimbă în rolul profesorului atunci când adaptăm predarea

Repere din practică:

Ce este și ce nu este diferențierea în procesul didactic

CAPITOLUL 2

Cum are loc învățarea și de ce nu învățăm toți la fel

- 2.1 Moduri diferite de a aborda învățarea
- 2.2. Strategii de învățare – cum învață elevii, nu doar ce învață
- 2.3. Preferințe de învățare și stiluri de lucru
- 2.4 Când învățarea devine dificilă

CAPITOLUL 3

Elevii noștri sunt diferiți. Punctul de plecare al predării adaptate

- 3.1. Tipuri de diferențe întâlnite în clasă
 - ritm de învățare
 - nivel de competență
 - stiluri de lucru
 - acces la resurse digitale
- 3.2. Nevoile de învățare ale elevilor și impactul lor asupra predării
- 3.3. De ce tehnologia sprijină învățarea în ritm propriu

Moment de reflecție:

Cum arată diversitatea în propria mea clasă?

CAPITOLUL 4

Cum diferențiem predarea pas cu pas

- 4.1. Diferențierea conținutului de învățare
- 4.2. Diferențierea procesului de învățare
- 4.3. Diferențierea produsului final
- 4.4. Organizarea activităților diferențiate la clasă

Checklist pentru profesori:

Predarea mea răspunde nevoilor tuturor elevilor?

CAPITOLUL 5

Tehnologia ca sprijin pentru fiecare elev

- 5.1. Tipuri de resurse digitale utile în abordarea diferențiată
- 5.2. Alegerea resurselor digitale potrivite pentru grupuri diverse de elevi
- 5.3. Adaptarea resurselor în funcție de nivel, ritm și context
- 5.4. Soluții pentru contexte cu acces limitat la tehnologie

Recomandări practice:

Instrumente digitale simple, ușor de integrat la clasă

CAPITOLUL 6

Evaluarea care susține progresul fiecărui elev

- 6.1. Evaluarea formativă în contextul predării diferențiate
- 6.2. Feedback personalizat cu sprijinul tehnologiei
- 6.3. Monitorizarea progresului și învățarea în ritm propriu

Exemple din practică:

Evaluarea adaptată fără presiune inutilă

CAPITOLUL 7

Abordarea diferențiată în lecții reale

- 7.1. Scenariu didactic – învățământ preșcolar
- 7.2. Scenariu didactic – învățământ primar
- 7.3. Scenariu didactic – învățământ gimnazial
- 7.4. Scenariu didactic – învățământ liceal

CAPITOLUL 8

Provocări, soluții și lecții învățate

- 8.1. Provocări frecvente în aplicarea abordării diferențiate
- 8.2. Soluții realiste, adaptate contextului școlar
- 8.3. Bune practici și exemple din experiența cadrelor didactice

CONCLUZII

Predarea diferențiată – un pas firesc spre o școală în care fiecare elev contează

ANEXE

- Anexa 1. Fișă de planificare a unei activități diferențiate
- Anexa 2. Șablon de scenariu didactic adaptabil
- Anexa 3. Checklist de autoevaluare a practicilor didactice
- Anexa 4. Glosar de termeni
- Anexa 5. Bibliografie și webografie

INTRODUCERE

De ce avem nevoie de o școală în care fiecare elev contează?

Puține experiențe profesionale sunt mai definatorii pentru un profesor decât întâlnirea zilnică cu diversitatea unei clase. Dincolo de programe școlare, planificări și evaluări, fiecare lecție aduce împreună elevi care diferă prin ritmul de învățare, nivelul de pregătire, interesele, experiențele anterioare și modul în care răspund la provocările școlare. A preda astăzi presupune o raportare conștientă la această diversitate.

În acest context, ideea unei predări identice pentru toți devine tot mai greu de susținut. Nu pentru că ar lipsi rigoarea sau coerența curriculară, ci pentru că învățarea este, prin natura sa, un proces personal. Elevii ajung la înțelegere pe căi diferite și au nevoie de forme variate de sprijin pentru a progresa.

De aici decurge una dintre responsabilitățile esențiale ale profesiei didactice: aceea de a crea contexte de învățare care păstrează obiectivele comune, dar permit parcursuri flexibile. O școală în care fiecare elev contează nu este o formulă aspirațională, ci expresia unei pedagogii atente, care recunoaște diferențele și le valorifică în mod constructiv.

Competența 5.2 – Abordare diferențiată și adaptare, din cadrul european DigCompEdu, oferă un reper solid pentru acest demers. Ea subliniază necesitatea utilizării tehnologiei pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor și pentru a sprijini progresul în ritm propriu, prin strategii și trasee de învățare variate. Prezentul ghid își propune să transforme acest cadru conceptual într-un sprijin practic pentru profesori, reunind exemple aplicate, instrumente de lucru și resurse educaționale deschise care pot fi adaptate cu ușurință diferitelor contexte didactice.

În același timp, analizele recente dedicate educației digitale atrag atenția asupra unui aspect esențial: impactul tehnologiei asupra învățării depinde mai puțin de instrumentele în sine și mai mult de modul în care acestea sunt integrate în demersul pedagogic. OECD evidențiază faptul că tehnologiile emergente, inclusiv cele bazate pe inteligență artificială, pot susține procese de învățare mai flexibile și mai personalizate, dar numai atunci când sunt utilizate în mod intenționat și critic, în acord cu obiectivele educaționale.

Acest ghid este construit pe o premisă clară:

TEHNOLOGIA ARE SENS ÎN EDUCAȚIE ATUNCI CÂND EXTINDE POSIBILITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE ȘI SPRIJINĂ PROGRESUL REAL AL ELEVILOR.

Diversitatea în clasa contemporană

Diversitatea nu mai este o excepție, ci o **caracteristică structurală** a clasei actuale. Aceasta se reflectă direct în modul în care elevii asimilează informațiile și în resursele la care au acces.

Diversitatea în procesul de învățare

Nivel de competență variat

Stiluri de lucru diverse

© NotebookLM

În fața acestei realități, două riscuri apar frecvent:

„Predau pentru medie”

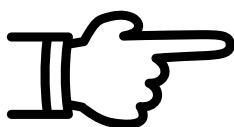
— iar elevii de la extreme (cei care au nevoie de sprijin și cei care pot mult mai mult) rămân nemulțumiți, frustrați sau invizibili.

„Încerc să fac pentru fiecare”

— dar mă epuizez, pentru că diferențierea devine o colecție de improvizații, nu o strategie.

Acest ghid propune o a treia cale

Diferențierea planificată, în care păstrăm obiectivele comune, dar oferim variante de parcurs (sarcini, suporturi, produse finale) astfel încât fiecare elev să poată progresa.

Ideea-cheie: Nu schimbăm „unde vrem să ajungă elevii”, ci schimbăm „drumul” și „sprijinul” de care au nevoie ca să ajungă acolo.

De la predare uniformă la predare adaptată

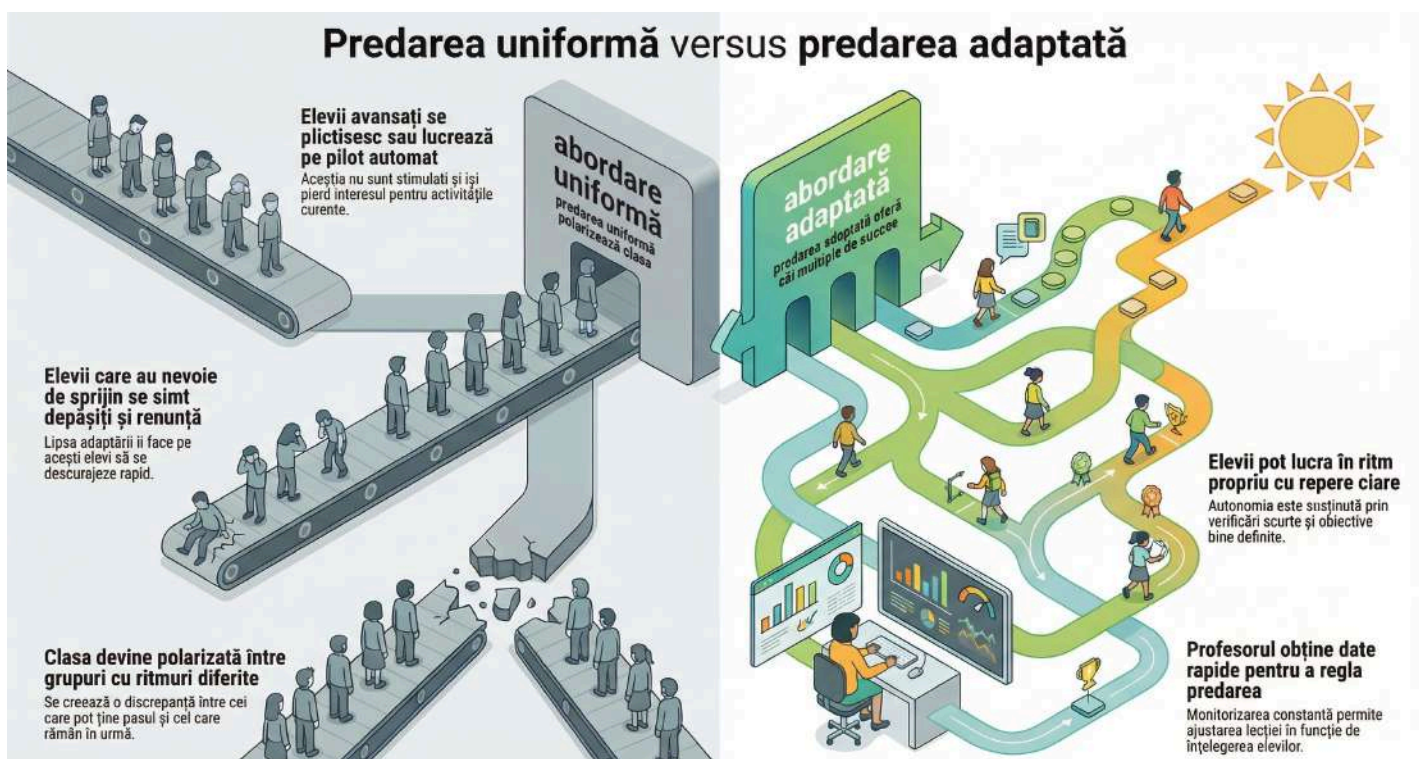
Predarea uniformă a fost mult timp asociată cu ideea de organizare eficientă și de echitate formală. Experiența didactică arată însă că aceeași abordare produce efecte diferite: în timp ce unii elevi avansează cu ușurință, alții își pierd încrederea sau motivația.

Predarea adaptată nu presupune elaborarea unor trasee complet separate, ci ajustarea inteligentă a unor elemente esențiale ale procesului didactic — nivelul de sprijin, complexitatea sarcinilor, timpul de lucru sau modalitățile prin care elevii demonstrează ceea ce au înțeles. Obiectivele rămân comune; ceea ce se diversifică sunt căile prin care acestea pot fi atinse.

Această perspectivă mută accentul de la simpla livrare a conținutului către înțelegerea modului în care elevii învață. Profesorul devine astfel un profesionist reflexiv, care își reglează intervențiile pe baza observației și a evidențelor din clasă.

Predarea uniformă este tentantă: pare ordonată, „corectă” și ușor de gestionat. Problema este că echitatea nu înseamnă să oferim tuturor același lucru, ci să oferim fiecăruia șansa reală de a reuși.

Mini-model practic

„Astăzi toți învățăm același lucru, dar avem opțiuni diferite pentru: *cum exersăm, cât exersăm și cum arătăm ce am înțeles.*”

Provocare (2 minute, pentru început de lecție)

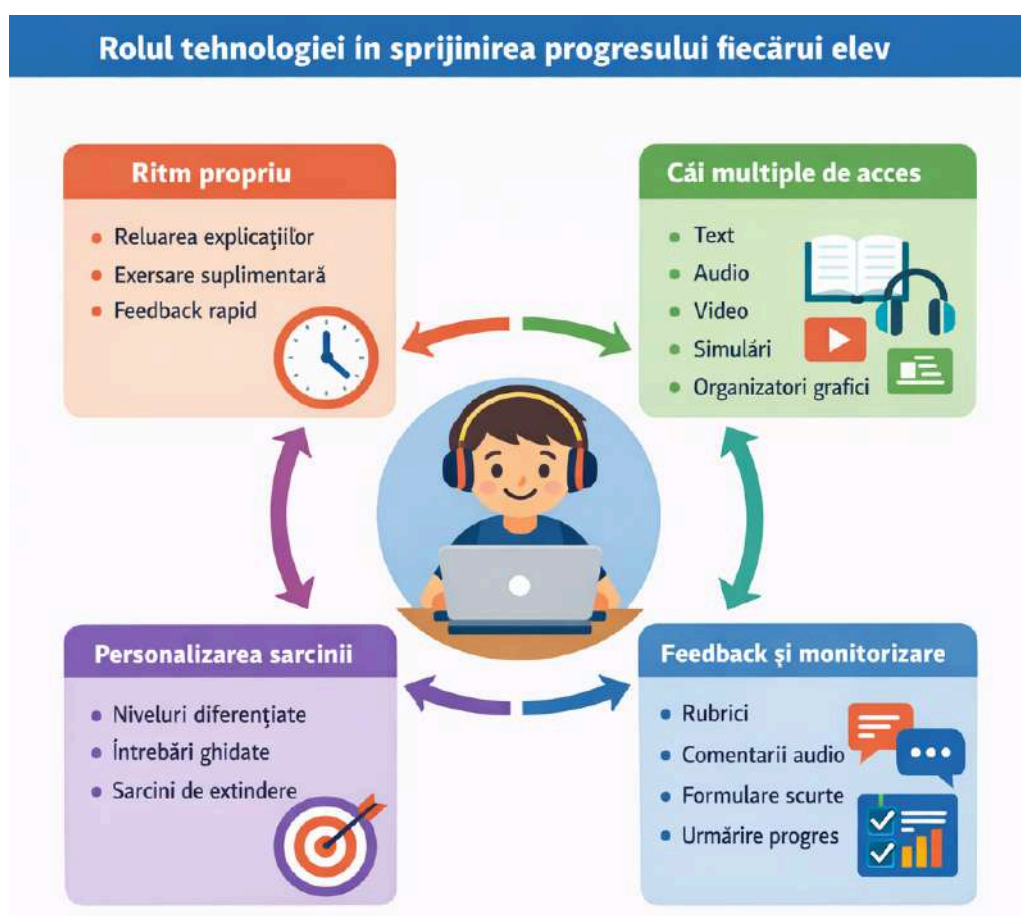
Alege o lecție pe care urmează să o predai. Notează rapid 3 variante ale aceleiași sarcini:

- **Varianta A (ghidată)**
- **Varianta B (standard)**
- **Varianta C (aprofundare)**

Această „triadă” simplă revine în capitolele practice ale ghidului și este o formă accesibilă de diferențiere în orice disciplină.

Rolul tehnologiei în sprijinirea progresului fiecărui elev

Integrată cu discernământ, tehnologia poate extinde posibilitățile de adaptare a predării. În acest ghid, ea este privită ca un sprijin pedagogic, capabil să faciliteze accesul la resurse variate, să susțină organizarea sarcinilor pe niveluri de complexitate și să permită oferirea unui feedback prompt.

În același timp, OECD atrage atenția că tehnologiile (inclusiv GenAI) pot crea iluzia progresului dacă elevul doar „produce” răspunsuri fără să construiască înțelegere. De aceea, utilizarea tehnologiei se cere ghidată de principii clare și cu accent pe învățare profundă, nu pe rezultate rapide.

Instrumente pe care le vom utiliza

În ghid vei găsi exemple și activități care pot integra instrumente precum:

Instrumente educaționale digitale esențiale

Oferă soluții inovatoare pentru organizarea și evaluarea educațională.

NotebookLM - organizare eficientă
NotebookLM ajută la organizarea și explorarea eficientă a surselor și întrebărilor din materiale educaționale.

Google Forms - evaluări rapide
Google Forms este ideal pentru realizarea de verificări formative și metode de evaluare ușor de gestionat.

LiveResq - resurse interactive
LiveResq facilitează construirea de secvențe interactive, oferind resurse reutilizabile pentru un învățământ dinamic.

Gamma / Google Slides - prezentări variate
Gamma permite crearea de prezentări adaptate, oferind versiuni simplificate și de aprofundare pentru diferite audiențe.

Chalkie AI - suport creativ
Chalkie AI generează variante de sarcini și rubrici automatizând o parte din procesul de evaluare.

Colaborare în echipă
Utilizarea acestor instrumente în echipă îmbunătățește colaborarea și comunicarea între educatori și elevi.

Orice instrument folosim, întrebarea de bază rămâne:

Cum sprijină acest instrument învățarea elevului și progresul lui, în ritmul propriu?

Dacă nu avem un răspuns clar, nu îl folosim.

Totodată, o practică didactică solidă rămâne eficientă și în absența tehnologiei.

Fundamentul predării adaptate este pedagogic, nu tehnologic; instrumentele digitale au rolul de a amplifica posibilitățile profesorului, nu de a le substitui.

Cum poate fi utilizat acest ghid în activitatea didactică și în formare?

Ghidul de față este conceput ca un **instrument flexibil**, care poate susține atât reflecția profesională, cât și acțiunea imediată la clasă. Profesorii pot identifica strategii aplicabile rapid, pot adapta resursele educaționale deschise incluse și pot valorifica exemplele practice în propriile contexte de predare.

Parcurgerea materialului nu presupune o ordine strictă. Unii cititori vor căuta în primul rând soluții concrete de diferențiere, alții vor fi interesați de integrarea tehnologiei sau de modalități de evaluare adaptată. **Structura ghidului** permite aceste trasee diverse, menținând însă coerența oferită de competența DigCompEdu 5.2.

Acest ghid este gândit să fie util în trei moduri (și poți alege varianta care ți se potrivește):

Trasee de utilizare a ghidului didactic

Ghidul oferă trei direcții de acțiune adaptate nevoilor profesorului: aplicare imediată, dezvoltare profesională individuală sau colaborare în echipă, utilizând capitole și instrumente specifice.

Utilizare individuală

- Implementare rapidă la clasă**
Alege o strategie din capitolul 4 și folosește fișele din anexe pentru aplicare.
- Plan de dezvoltare profesională**
Parcurge capitolele 1-3 pentru a construi un plan de îmbunătățire pe două săptămâni.

Lucru în echipă

- Activități în cercuri pedagogice**
Adaptați scenariile din capitolul 7 la disciplina voastră și folosiți momentele de reflecție.
- Creare de resurse educaționale deschise**
Dezvoltați împreună rubrici sau organigrame grafice care pot fi reutilizate la mai multe clase.

Cum vei recunoaște rapid secțiunile practice din ghid

În acord cu reperele de elaborare (claritate, casete, instrumente, accesibilitate, link-uri către RED), materialul va include:

- **casete de reflecție** (întrebări scurte, direct aplicabile)
- **provocări** (micro-activități de exersare)
- **instrumente gata de folosit** (fișe, șabloane, checklist-uri)
- **link-uri/QR** către resurse educaționale deschise (RED)

Ce promite ghidul

Te ajută să treci de la intenția „aș vrea să îi ajut pe toți” la pași concreți prin care fiecare elev poate progresa, în ritmuri diferite — cu sprijinul tehnologiei, atunci când are sens.

PREDAREA ADAPTATĂ NU ESTE UN IDEAL DIFICIL DE ATINS, CI O PRACTICĂ CE SE CONSTRUIEȘTE TREPTAT, PRIN DECIZII CONȘTIENTE ȘI PRIN REFLECȚIE CONTINUĂ ASUPRA ÎNVĂȚĂRII ELEVILOR.

În cele din urmă, o școală în care fiecare elev contează se construiește prin deciziile pedagogice cotidiene ale profesorilor, decizii care transformă diversitatea într-o resursă autentică pentru învățare și dezvoltare.

CAPITOLUL 1

Ce înseamnă, în mod concret, abordarea diferențiată?

În ultimii ani, abordarea diferențiată a devenit o temă tot mai prezentă în discursul educațional. Cu toate acestea, dincolo de frecvența utilizării termenului, sensul său rămâne uneori insuficient clarificat în practica didactică. Pentru unii profesori, diferențierea este asociată cu elaborarea unor sarcini suplimentare, iar pentru alții, cu adaptarea ritmului de lucru sau cu sprijinul acordat elevilor care întâmpină dificultăți. Persistă, de asemenea, percepția că diferențierea presupune un volum de muncă dificil de gestionat în condițiile reale ale clasei.

În esență, abordarea diferențiată

Capitolul de față își propune **să clarifice**, într-o manieră aplicată, ce înseamnă abordarea diferențiată atunci când este integrată în activitatea didactică de zi cu zi și cum poate fi susținută prin utilizarea pedagogică a tehnologiei, în acord cu competența 5.2 din cadrul DigCompEdu.

1.1. Competența 5.2 în cadrul DigCompEdu – repere esențiale

Cadrul european DigCompEdu definește competențele digitale ale profesorilor nu doar prin raportare la utilizarea tehnologiei, ci mai ales prin modul în care aceasta contribuie la îmbunătățirea proceselor de predare și învățare. În acest context, competența 5.2 — Abordare diferențiată și adaptare — evidențiază capacitatea profesorului de a utiliza tehnologiile digitale pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor și pentru a sprijini progresul individual.

Din această perspectivă, tehnologia nu este privită ca un scop în sine, ci ca un mijloc care poate facilita accesul la conținuturi, poate diversifica experiențele de învățare și poate susține ritmuri diferite de lucru.

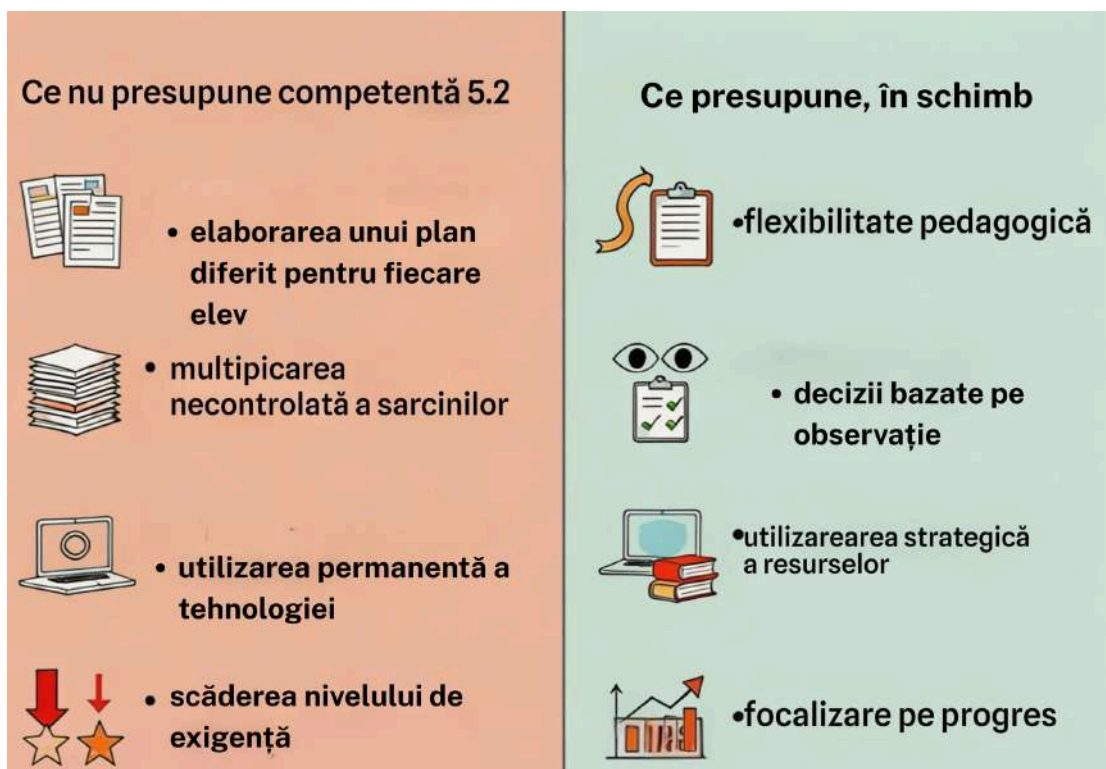
În plan practic, **competența 5.2** devine vizibilă atunci când profesorul:

UTILIZAREA TEHNOLOGIEI ÎN EDUCAȚIE

- SARCINI CU COMPLEXITATE VARIATĂ**
Stabilirea unor sarcini de învățare cu grade diferite de dificultate ajută elevii să își dezvolte abilități individuale. Aceasta abordare permite fiecărui student să lucreze la un nivel personalizat, asigurând astfel o învățare mai eficientă.
- SPRIJIN VARIAT PENTRU ELEVI**
Profesorii pot oferi suport diferit pentru a răspunde la nevoile de învățare ale fiecărui elev. Aceasta poate include resurse adiționale, îndrumări sau chiar colaborări cu colegii, astfel încât toți elevii să se simtă sprijiniți.
- RESURSE DIGITALE ADAPTABILE**
Utilizarea resurselor digitale permite accesarea unor materiale educaționale diversificate și personalizabile. Acestea sunt utile pentru a adapta stilurile de învățare la nevoile individuale ale elevilor, oferindu-le oportunitatea de a învăța în propriul ritm.
- ÎNVĂȚAREA AUTONOMĂ**
Crearea unor oportunități care încurajează învățarea independentă dezvoltă abilitățile de auto-motivare ale elevilor. Aceasta le permite să își stabilească propriile obiective și să ia inițiativa în procesul de învățare, contribuind la formarea unui studiu responsabil.
- MONITORIZAREA PROGRESULUI ELEVILOR**
Este esențial ca profesorii să urmărească evoluția elevilor pentru a se adapta la nevoile acestora. Aceasta implică evaluări periodice și feedback constant, astfel încât intervențiile didactice să fie eficiente și să contribuie la succesul fiecărui elev.
- AJUSTAREA INTERVENȚIILOR DIDACTICE**
Adaptarea metodelor de predare pe baza observațiilor privind progresul elevilor este crucială. Aceasta permite profesorilor să fie flexibili și să răspundă rapid la dificultățile întâmpinate de elevi, îmbunătățind astfel experiența educațională.
- PROMOVAREA COLABORĂRII ÎNTRE ELEVI**
Colaborarea între colegi stimulează învățarea activă și dezvoltarea abilităților sociale. Prin lucrul în grupuri, elevii pot învăța unii de la alții, îmbunătățind astfel înțelegerea conceptelor și dezvoltarea unor competențe de comunicare eficiente.
- FEEDBACK CONSTRUCȚIV ȘI CONTINUU**
Oferirea de feedback regulat permite elevilor să înțeleagă unde se află în procesul lor de învățare. Acesta trebuie să fie specific, orientat spre îmbunătățire și încurajator, contribuind astfel la motivația și progresul subiectului.

Este important de subliniat că diferențierea nu începe cu tehnologia. Ea începe cu o bună cunoaștere a elevilor și cu decizii pedagogice informate. Instrumentele digitale pot amplifica aceste decizii, dar nu le pot substitui.

Astfel înțeleasă, **competența 5.2** reflectă trecerea de la o pedagogie centrată predominant pe transmiterea conținuturilor către una orientată spre facilitarea învățării.

1.2. Abordarea diferențiată ca practică pedagogică centrată pe elev

A vorbi despre **diferențiere** înseamnă, înainte de toate, a **regândi relația dintre predare și învățare**. Dacă predarea uniformă pornește de la premisa că același demers este potrivit pentru toți elevii, abordarea diferențiată recunoaște că învățarea se produce în moduri diferite și necesită forme variate de sprijin.

Această **schimbare de perspectivă** nu presupune transformări radicale, ci ajustări progresive, realizate cu atenție la dinamica clasei. Uneori, diferențierea poate însemna oferirea unor exemple suplimentare, alteori, structurarea mai clară a unei sarcini sau propunerea unor activități de aprofundare pentru elevii care avansează rapid.

În centrul acestei abordări se află ideea de **echitate pedagogică**, respectiv, crearea unor condiții care permit fiecărui elev să învețe în mod real, nu doar să parcurgă formal conținuturile.

Este important de remarcat că **diferențierea nu presupune fragmentarea colectivului**, ci construirea unui cadru comun de învățare, suficient de flexibil pentru a integra nevoi diverse

1.3. Ce se schimbă în rolul profesorului atunci când adaptăm predarea

Integrarea abordării diferențiate conduce, în mod firesc, la o extindere a rolului profesorului. Dincolo de organizarea și structurarea conținuturilor, profesorul este chemat să observe mai atent procesele de învățare, să interpreteze evidențele generate în activitatea didactică și să își ajusteze intervențiile în funcție de nevoile reale ale elevilor.

Această schimbare nu presupune renunțarea la rigoarea curriculară și nici la reperele evaluative, ci o re poziționare profesională care pune accent pe facilitarea învățării. Profesorul devine un proiectant al experiențelor de învățare și un mediator al progresului, capabil să creeze contexte flexibile fără a pierde coerența demersului didactic.

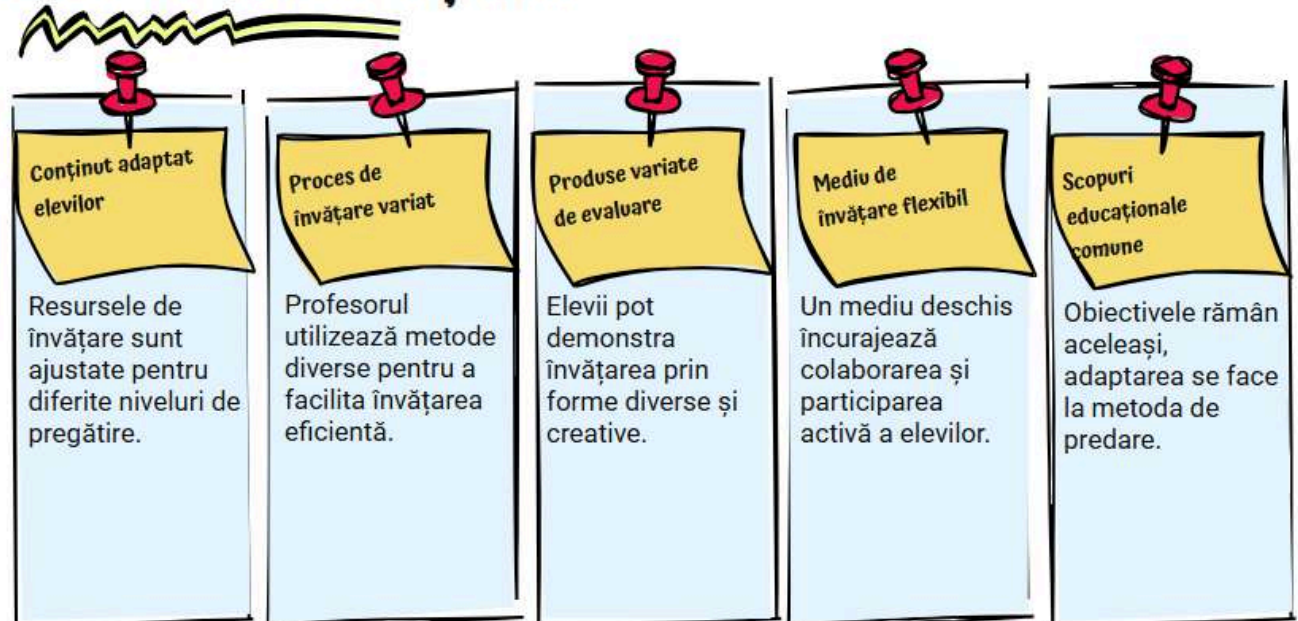
Predarea adaptată solicită o atenție sporită față de modul în care elevii răspund la sarcini, față de ritmurile lor de lucru și față de tipurile de sprijin care se dovedesc eficiente. Deciziile pedagogice nu mai sunt ghidate exclusiv de logica transmiterii conținuturilor, ci și de analiza modului în care acestea sunt înțelese și utilizate.

Tehnologia poate sprijini această evoluție profesională, oferind instrumente pentru monitorizarea învățării, diversificarea sarcinilor și acordarea unui feedback prompt. Cu toate acestea, elementul decisiv rămâne judecata pedagogică, capacitatea profesorului de a selecta acele strategii care susțin progresul elevilor în contexte reale de predare.

În acest cadru, **diferențierea** nu apare ca o cerință suplimentară, ci ca o expresie a profesionalismului didactic și a responsabilității față de diversitatea clasei.

MODEL CONCEPTUAL

Predare Diferențiată

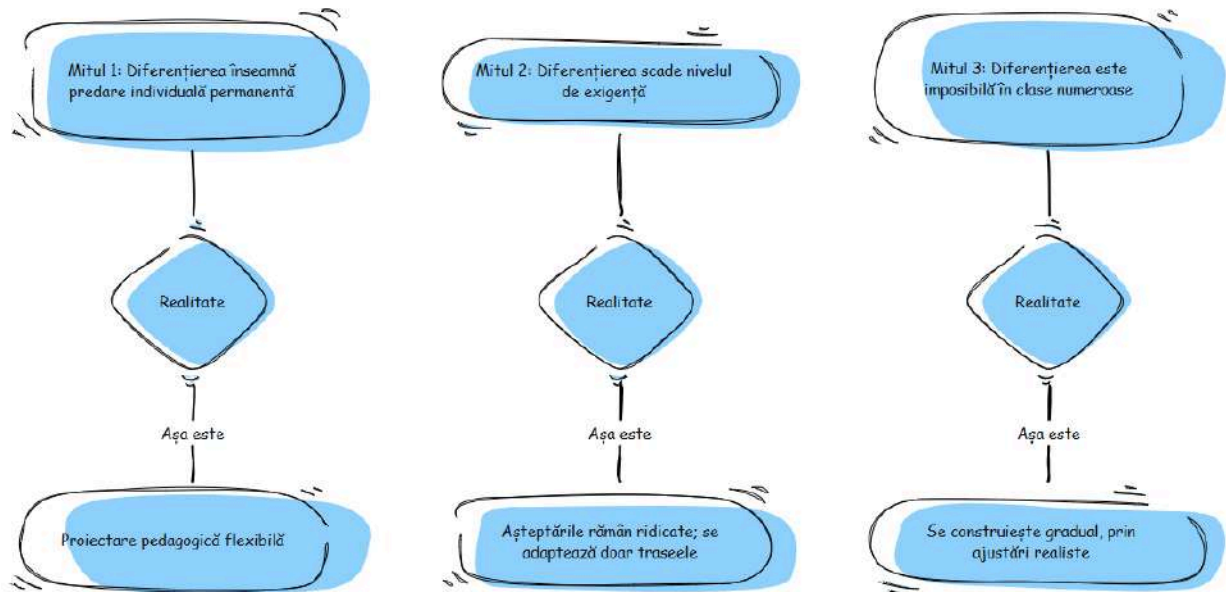
Nu schimbăm obiectivele, ci modul în care elevii ajung la ele.

Repere din practică

Ce este și ce nu este diferențierea în procesul didactic

Aplicarea diferențierii în activitatea didactică este adesea însoțită de interpretări simplificate sau de așteptări nerealiste. Clarificarea acestor perspective contribuie la o înțelegere mai **nuanțată** a conceptului și sprijină profesorii în adoptarea unor practici adaptative, realizabile în contexte educaționale diverse.

Repere pentru reflecție profesională

Predarea diferențiată este o direcție de dezvoltare profesională construită prin reflecție și ajustare continuă.

Idei esențiale ale capitolului:

Predarea diferențiată în sprijinul fiecărui elev

1. Proiectarea predării pentru a răspunde diversității

2. Fiecare elev primește un sprijin

3. Elementele cheie:

Conținut Proces Produs Mediu

4. Diferențierea nu scade standardele - fiecare elev poate reuși

5. Tehnologia sprijină progresul individual, personalizând experiența de învățare

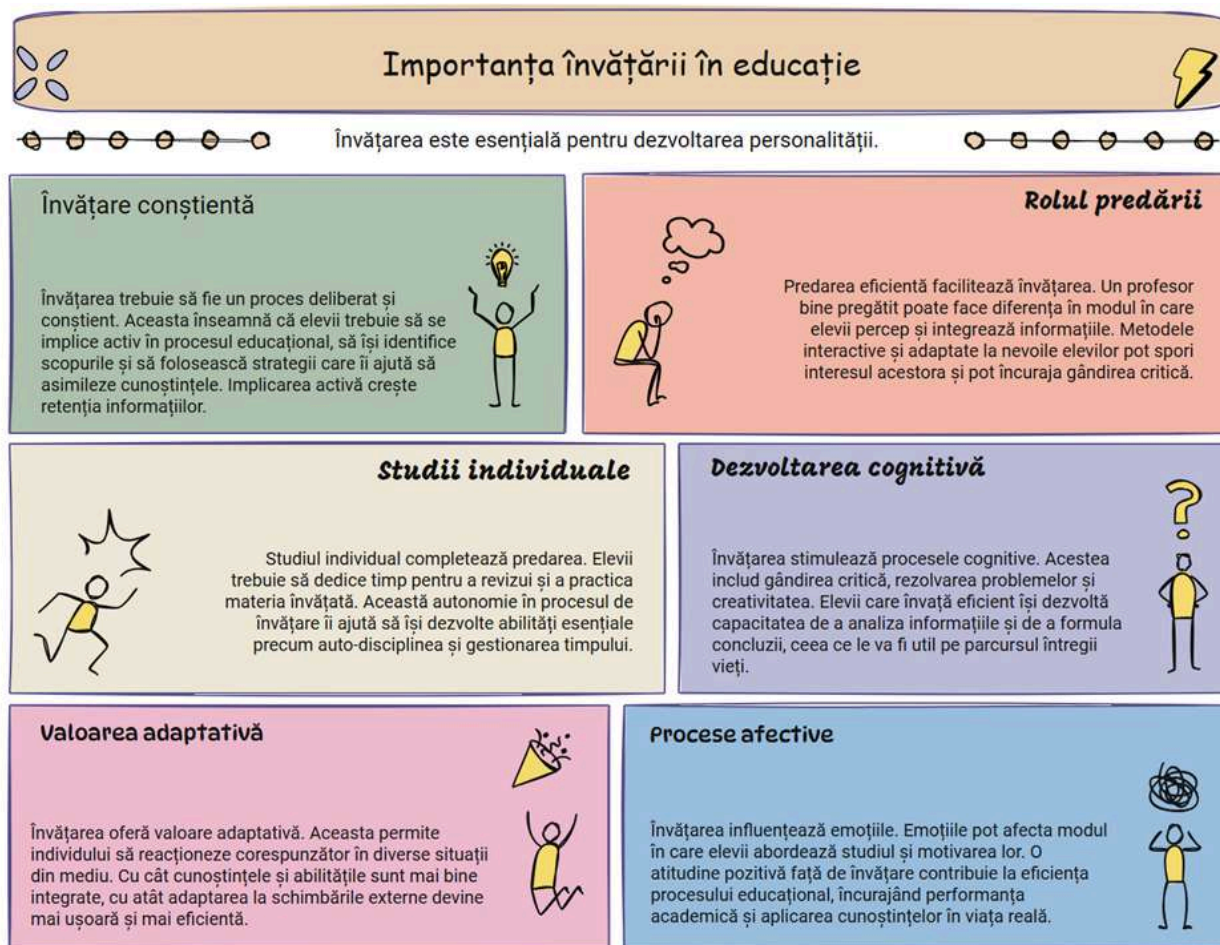

6. Proces gradual, bazat pe decizii informate și ajustări constante

CAPITOLUL 2

Cum are loc învățarea?

Învățarea poate fi definită ca o schimbare în cunoaștere sau comportamentul individului, atribuită unei experiențe trăită de acesta ca răspuns la influențele mediului

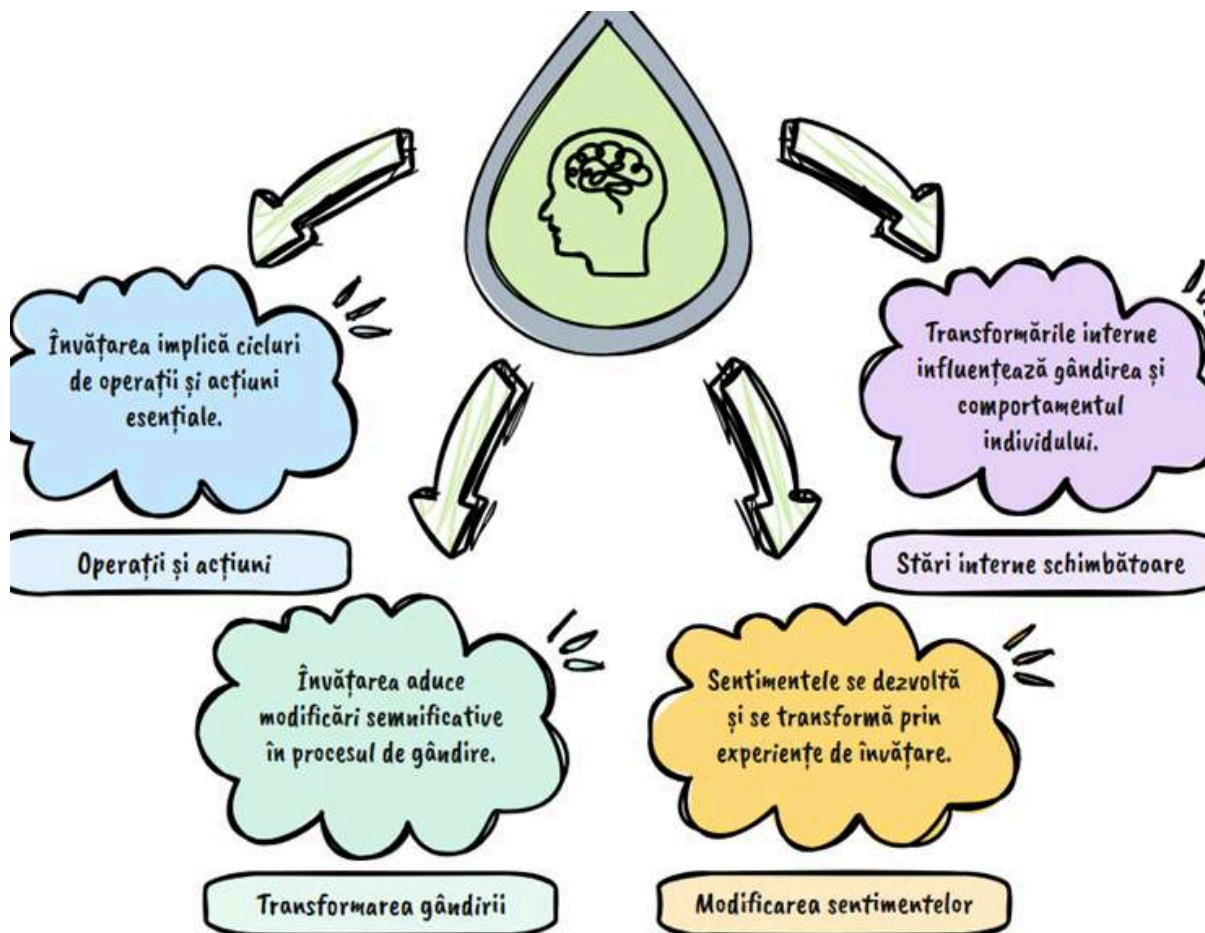
Se disting două forme ale învățării:

- **Învățare socială** (spontană, neorganizată, realizată prin influențele mediului familial, profesional, ș.a., cu urmări mai ales în plan motivațional, afectiv, axiologic);
- **Învățare școlară** (sistematică, organizată, realizată în instituții de învățământ, cu efecte mai ales de natură intelectuală).

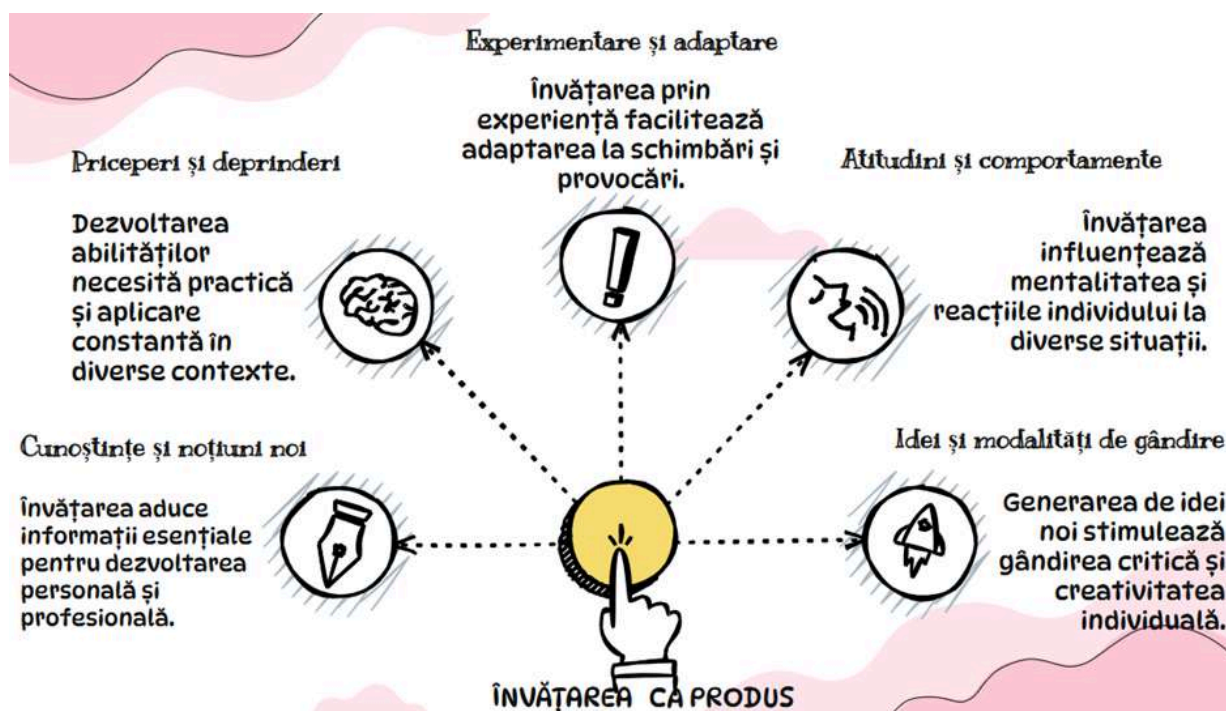
În ceea ce privește învățarea școlară, putem distinge două modalități de abordare, în funcție de specificul conținuturilor vehiculate:

- **Învățarea senzorio-motorie** (formarea de priceperi și deprinderi motorii: scris, desen, mânuirea unor aparate și instrumente, practicarea unor sporturi ș.a.);
- **Învățarea verbală** (însușirea unor conținuturi abstracte, la nivel intelectual).

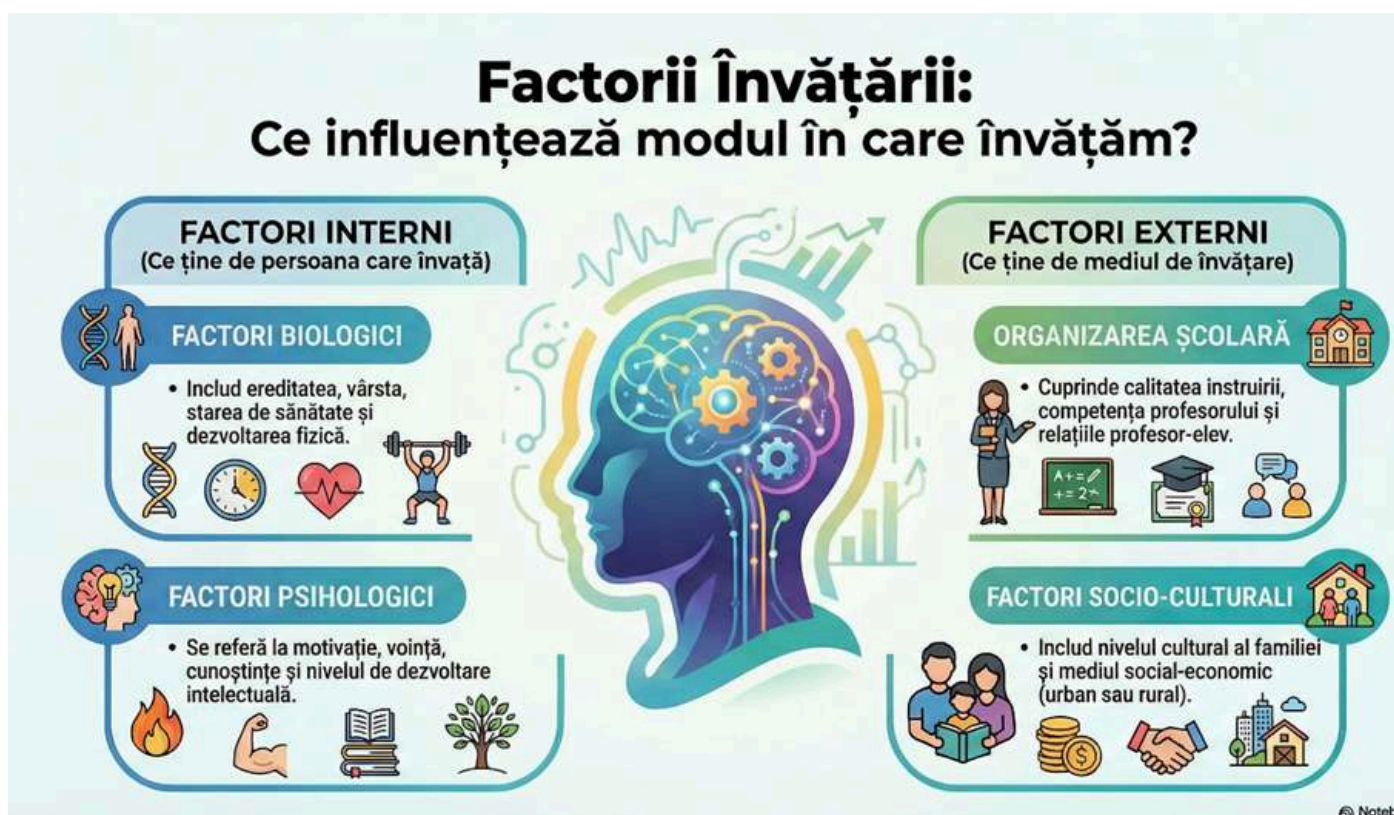
Cum influențează implicarea activă a elevului dezvoltarea personalității sale?

Analizând mecanismele prin care elevii asimilează informația și se dezvoltă, subliniem faptul că **învățarea este un proces dinamic** care transformă gândirea și comportamentul prin implicare activă, dar și ca un **produs final concret**, materializat prin cunoștințe și deprinderi dobândite.

Explorând complexitatea procesului de învățare și analizând diversele condiții care pot accelera sau îngreuna acumularea de cunoștințe, identificăm două categorii principale de influențe care pun accent pe interacțiunea dintre individ și mediul său.

2.1 **3** tipuri principale de comportament de învățare

Fundamentul filozofic al **diferențierii** pornește de la ideea că **fiecare** elev poate învăța și progresa dacă **primește tipul de sprijin potrivit modului său de a învăța**. Această perspectivă respinge ideea că abilitățile sunt fixe și propune în schimb un model flexibil, în care succesul școlar depinde de cât de bine se potrivește predarea cu profilul fiecărui elev. Cercetătoarea Carol Ann Tomlinson explică faptul că diferențierea înseamnă ca profesorii să țină cont de nivelul de pregătire și stilurile de învățare ale elevilor atunci când își planifică și desfășoară lecțiile. Asta presupune construirea activităților pornind de la **preferințele elevilor** și folosirea evaluărilor continue pentru a adapta predarea pe parcurs. Abordarea este strâns legată de teoria socioculturală a lui Vygotsky, care subliniază importanța interacțiunii sociale și a sprijinului ghidat (scaffolding) în dezvoltarea cognitivă, **profesorul** având rolul de **facilitator** care oferă ajutor personalizat în funcție de nevoile fiecărui elev. În acest sens, diferențierea autentică înseamnă implicarea reală în îndepărtarea obstacolelor care pot limita accesul tuturor elevilor la o învățare de calitate, indiferent de nivelul de la care pornesc.

În studiul procesului de predare-învățare, teoriile psihologice ale învățării reprezintă repere fundamentale, deoarece ne ajută să **înțelegem cum se formează comportamentele, cunoștințele și competențele elevilor**. Aceste teorii sunt descriptive, nu prescriptive: ele surprind mecanismele care apar în timpul învățării, fără să ofere rețete fixe pentru profesori sau elevi.

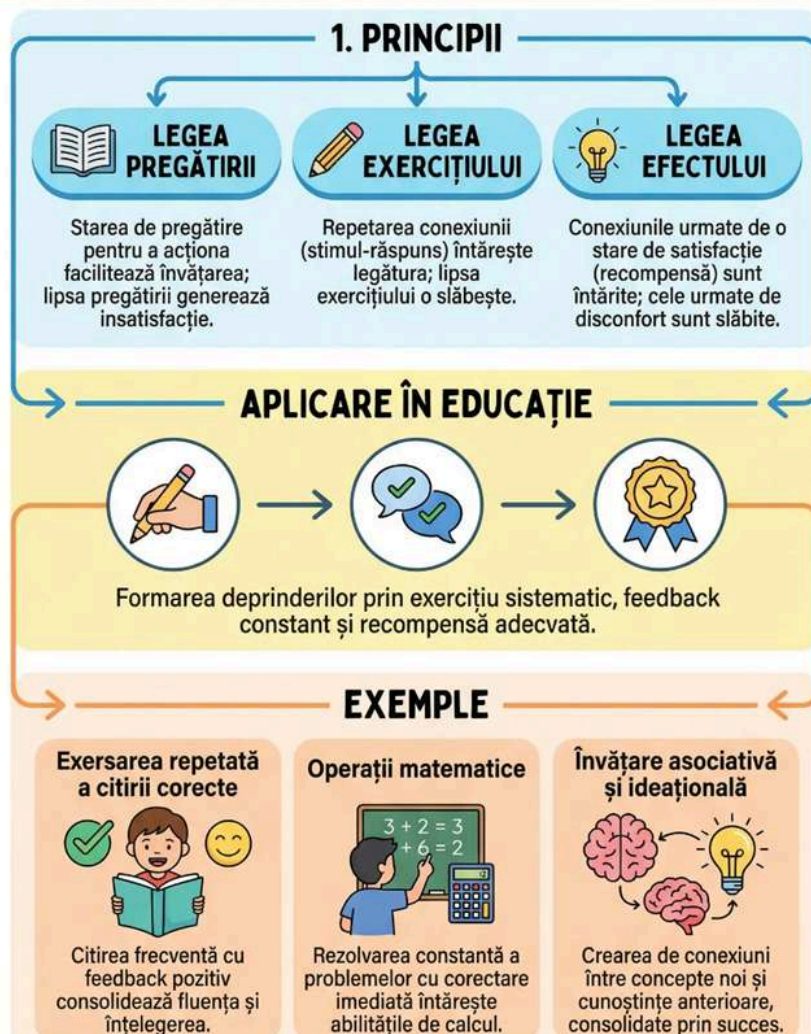

1. Cum înțelegi ideea că „abilitățile nu sunt fixe”, ci pot fi dezvoltate prin sprijin adecvat?
2. În ce mod consideri că potrivirea dintre stilul de predare și profilul elevului influențează succesul școlar?
3. Ce înseamnă pentru tine rolul profesorului ca facilitator al învățării, nu doar ca transmițător de informații

De-a lungul timpului, au fost conturate **trei** mari direcții teoretice care pot fi convertite în modele de instruire: teoriile bazate pe **condiționare**, cele **constructiviste** și teoriile alternative care valorifică **inteligențele multiple și dimensiunea emoțională**. Fiecare dintre acestea oferă perspective complementare asupra modului în care se realizează învățarea în sala de clasă.

Prima categorie, teoriile învățării prin condiționare, pune accent pe formarea conexiunilor stabile între stimuli și răspunsuri. Aici îl amintim pe Edward Thorndike, care sublinia rolul exercițiului și al recompensei în consolidarea comportamentelor dorite. El propune ideea că învățarea se bazează pe conexiuni care devin tot mai puternice pe măsură ce sunt repetate, iar efectele pozitive întăresc aceste legături

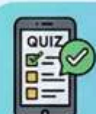
TEORIA ÎNVĂȚĂRII PRIN CONEXIUNE E.L. THORNDIKE

Tot în această linie se înscrie și contribuția lui **B.F. Skinner**, care dezvoltă teoria **condiționării operante** și pune bazele instruirii programate. Aici, profesorul devine un designer al învățării: organizează conținutul în pași mici, oferă feedback imediat și permite elevilor să avanseze în propriul ritm. Modelul lui Skinner anticipează în bună măsură tehnologiile actuale de e-learning, bazate pe personalizarea învățării și pe interacțiune constantă.

TEORIA CONDIȚIONĂRII OPERANTE (B.F. SKINNER)

PRINCIPII, APLICARE ÎN EDUCAȚIE, EXEMPLE

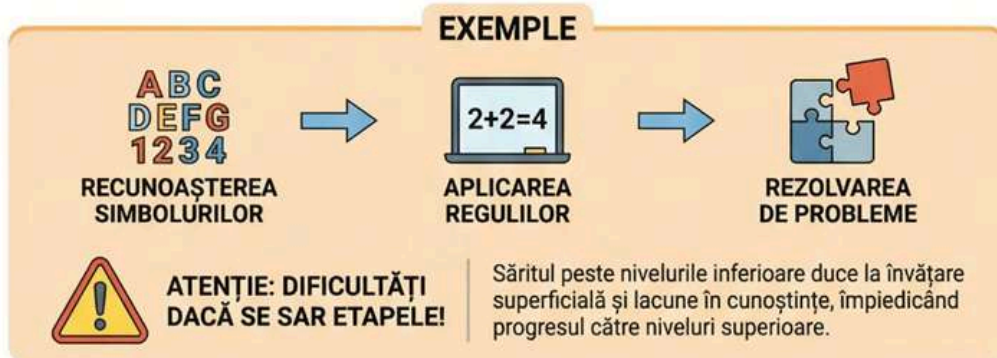
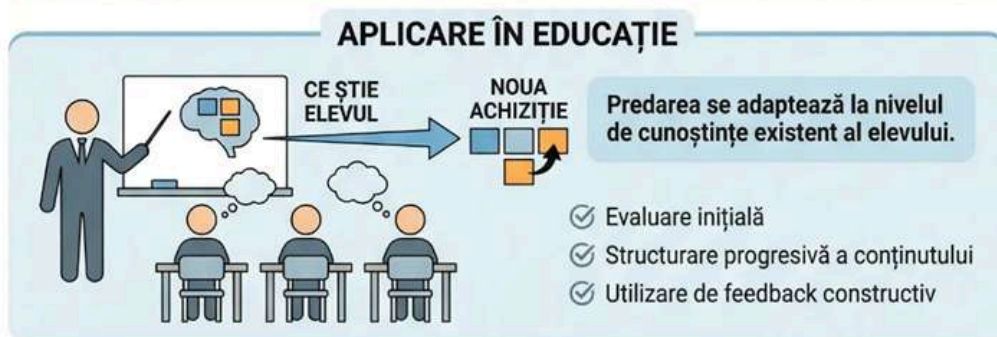
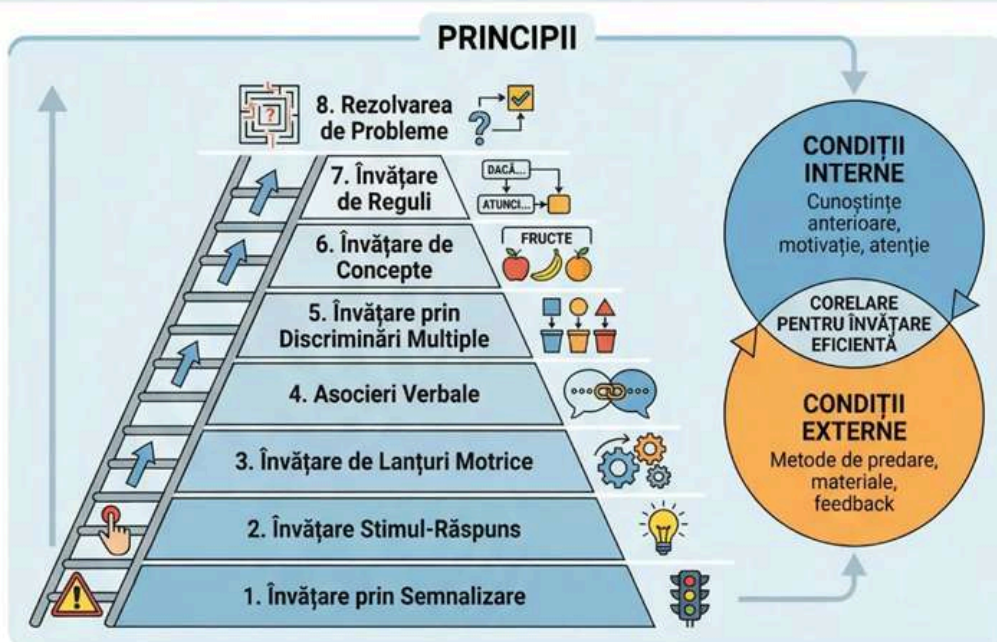
PRINCIPII	APLICARE ÎN EDUCAȚIE	EXEMPLE
 <p>Învățarea este determinată de consecințele comportamentului Comportamentul urmat de întărire are șanse mai mari să se repete</p>	 <p>Pași mici de învățare Feedback imediat Adaptarea ritmului la elev Evaluare continuă</p>	 <p>Platforme educaționale digitale Exerciții cu feedback imediat</p>
 <p>Întărire Pozitivă (Recompensă)</p>	 <p>Învățare Programată</p>	 <p>Aplicații de învățare interactivă</p>
 <p>Întărire Negativă (Evitare)</p>	 <p>Feedback Rapid și Specific</p>	 <p>Jocuri Educaționale</p>
 <p>Pedeapsă (Consecință Negativă)</p>	 <p>Individualizare</p>	 <p>Sisteme de Management al Învățării (LMS)</p>
	 <p>Monitorizare Constantă</p>	 <p>Teste și Exerciții Online cu Autoevaluare</p>

Informații bazate pe lucrările lui B.F. Skinner despre behaviorism și condiționarea operantă.
Design modern pentru învățare eficientă.

O evoluție importantă a acestor idei o regăsim la **Robert Gagné**, care propune o **ierarhie a tipurilor de învățare**, de la cele mai simple, cum ar fi învățarea de semnale, până la cele complexe, precum învățarea prin rezolvare de probleme. Gagné insistă asupra ideii că predarea trebuie organizată astfel încât să faciliteze trecerea elevului de la nivelurile inferioare la cele superioare, punând accent pe captarea atenției, clarificarea obiectivelor, ghidaj, feedback și evaluare continuă. De aici derivă un model de instruire extrem de structurat și coerent.

TEORIA CONDIȚIONĂRII IERARHIC-CUMULATIVE A ÎNVĂȚĂRII (R.M. GAGNÉ)

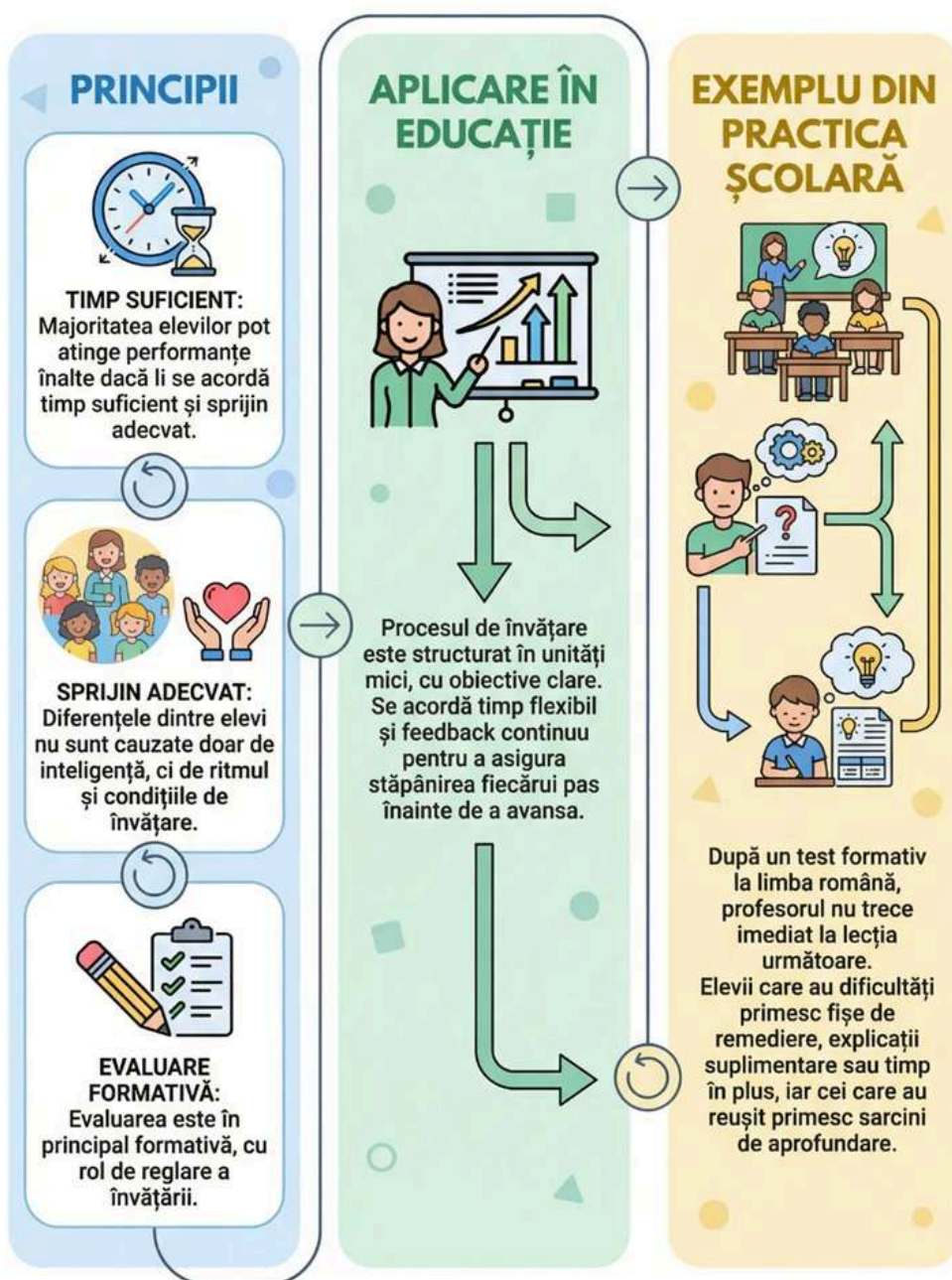
PRINCIPII, APLICARE ÎN EDUCAȚIE, EXEMPLE

În aceeași direcție a învățării progresive se înscriu teoriile „**învățării depline**”, propuse de **John B. Carroll** și ulterior dezvoltate de Benjamin Bloom. Aceștia afirmă că majoritatea elevilor pot atinge performanțe înalte dacă dispun de timpul și sprijinul necesar. Diferențele dintre elevi nu sunt privite ca limite înnăscute, ci ca efecte ale instruirii anterioare și ale ritmului individual de învățare. De aici reiese importanța evaluării formative, a intervențiilor remediale și a personalizării învățării. Practic, instruirea devine un proces adaptiv, în care profesorul urmărește constant să armonizeze „timpul necesar” cu „timpul efectiv” alocat fiecărui elev.

TEORIA ÎNVĂȚĂRII DEPLINE

J.B. CARROLL & B.S. BLOOM

Cea de-a doua direcție majoră este cea **constructivistă**, în care cunoașterea nu este transmisă, ci construită activ de către elev. În această perspectivă, aportul lui **Jean Piaget** este esențial. Piaget arată că gândirea copiilor evoluează în stadii distincte și că instruirea eficientă trebuie în mod necesar adaptată acestor niveluri. Copilul mic învață mai ales prin acțiune directă asupra obiectelor, elevul de vârstă primară prin operații concrete, iar adolescentul prin raționamente abstracte. Profesorul are rolul de a crea situații de învățare care provoacă restructurarea schemelor cognitive, prin echilibrare între asimilare și acomodare. Astfel, învățarea devine o formă de explorare, nu o simplă reproducere.

CONSTRUCTIVISMUL GENETIC JEAN PIAGET

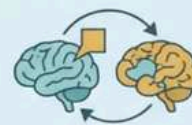
PRINCIPII (Fundamentale)

STADII DE DEZVOLTARE:
Cogniția evoluează prin etape secvențiale și universale (senzorio-motor, preoperațional, operații concrete, operații formale).

ACȚIUNE/DESCOPERIRE:
Învățarea este activă, bazată pe interacțiunea directă și explorarea mediului înconjurător.

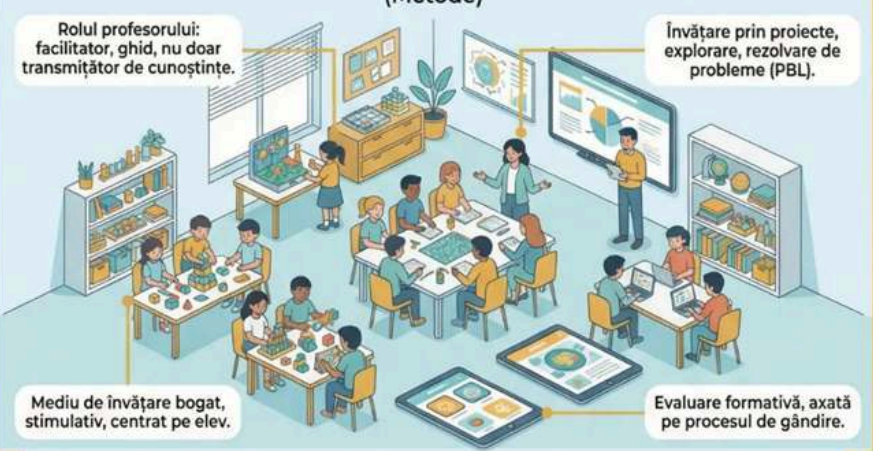

ADAPTARE (ASIMILARE & ACOMODARE):
Integrarea noilor informații în scheme existente și ajustarea schemelor cognitive pentru a se potrivi noilor experiențe.

APLICARE ÎN EDUCAȚIE (Metode)

Rolul profesorului:
facilitator, ghid, nu doar transmitător de cunoștințe.

Învățare prin proiecte,
explorare, rezolvare de probleme (PBL).

Mediu de învățare bogat,
stimulativ, centrat pe elev.

Evaluare formativă, axată
pe procesul de gândire.

EXEMPLE (Concret vs. Abstract)

ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR (Concret)

Manipulare de obiecte concrete pentru a înțelege numere, operații, concepte spațiale și relații cauză-efect.

LICEU (Abstract)

Gândire abstractă, raționament ipotetico-deductiv, analiză critică, formulare de teorii și rezolvare de probleme complexe.

Un alt nume fundamental al constructivismului este cel al lui **Lev Vygotsky**, care pune accent pe interacțiunile sociale în dezvoltarea cognitivă. Vygotsky introduce conceptul de **Zonă a Proximei Dezvoltări**, adică spațiul dintre ceea ce poate face copilul singur și ceea ce poate face cu ajutorul unui adult sau al unui coleg mai competent. Aici apare ideea de „eșafodaj”: sprijin temporar oferit elevului pentru a depăși un prag de învățare, sprijin care dispare treptat pe măsură ce acesta devine autonom. Modelul sociocultural al lui Vygotsky transformă radical rolul profesorului, care devine mediator cultural și constructor al contextelor de învățare semnificative. Limba, dialogul și colaborarea sunt instrumente centrale în această perspectivă.

CONSTRUCTIVISMUL SOCIOCULTURAL LEV S. VÎGOTSKI

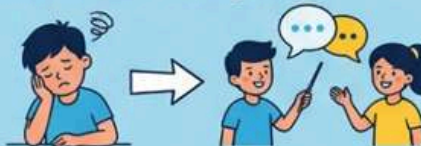
PRINCIPII

Învățarea precede și stimulează dezvoltarea.
Zona Proximei Dezvoltări (ZPD) reprezintă ceea ce elevul poate realiza cu sprijin.
Rolul profesorului este de mediator și organizator al învățării.

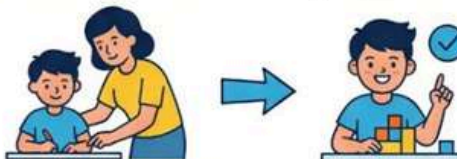
APLICARE ÎN EDUCAȚIE

Un elev nu poate rezolva singur o problemă, dar reușește cu ajutorul profesorului sau al colegilor.

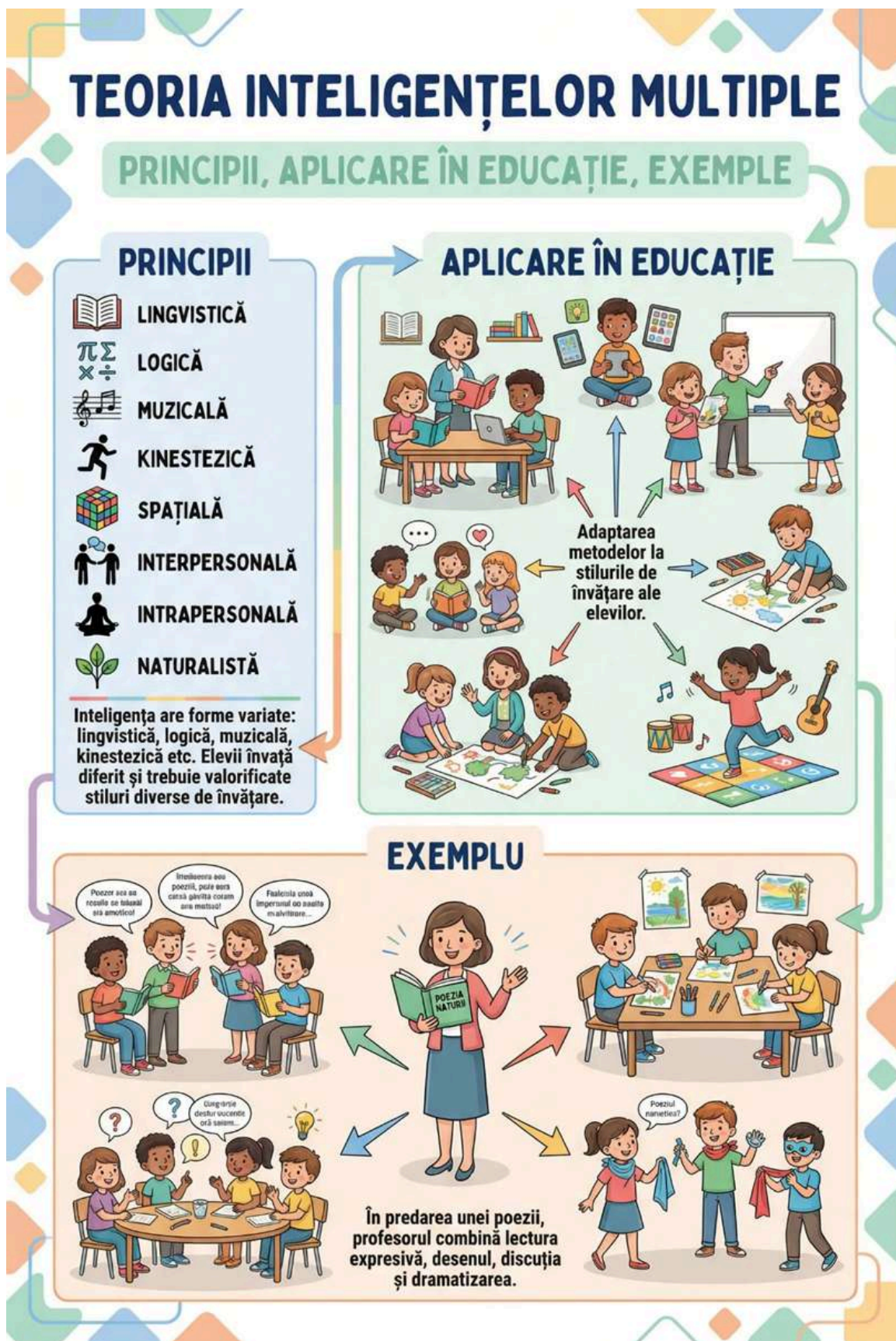

EXEMPLU

După mai multe exerciții ghidate, va putea rezolva sarcini similare independent.

În fine, teoriile alternative aduc în discuție dimensiuni complementare ale învățării. Ținem cont aici de **modelul inteligențelor multiple** propus de **Howard Gardner**, care arată că elevii dispun de stiluri și resurse cognitive variate: lingvistice, logico-matematice, vizuale, kinestezice, interpersonale etc

Totodată, abordarea lui **Daniel Goleman** ne amintește că succesul școlar depinde și de **inteligența emoțională** – gestionarea emoțiilor, empatia, motivația. Toate acestea sugerează că instruirea nu poate fi un proces uniform, ci trebuie flexibilizată pentru a răspunde diversității elevilor.

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ

DANIEL GOLEMAN – PRINCIPII ȘI APLICARE ÎN EDUCAȚIE

PRINCIPII

- Emoțiile influențează învățarea
- Autocontrolul, empatia și motivația sunt competențe educabile

APLICARE ÎN EDUCAȚIE

- Inteligența emoțională ajută profesorii să creeze un climat pozitiv, să încurajeze elevii și să gestioneze conflictele

EXEMPLE

- Profesorul creează un climat pozitiv în clasă, încurajează elevii și gestionează constructiv conflictele

Pornind de la aceste teorii, pedagogia modernă construiește ceea ce numim **modelul de instruire**: un ansamblu coerent de structuri și principii care ghidează proiectarea și desfășurarea predării. În centrul acestui model se află **relația profesor-elev, formele de organizare (frontal, pe grupuri, individual), planificarea obiectivelor și a conținuturilor, precum și desfășurarea propriu-zisă a activităților de predare-învățare-evaluare**. Evaluarea continuă, interdependența dintre teorie și practică, adaptarea metodelor la particularitățile elevilor și orientarea formativă sunt elemente esențiale.

În concluzie, teoriile învățării și modelele de instruire ne arată că predarea nu este o simplă transmitere de informații, ci o activitate complexă, strategică, în care profesorul organizează condițiile optime pentru dezvoltarea fiecărui elev. Fie că este vorba despre mecanismele condiționării, despre construcția activă a cunoașterii sau despre influențele sociale și emoționale, toate aceste perspective converg către aceeași idee: **învățarea eficientă se construiește prin interacțiune, flexibilitate și sprijin adaptat nevoilor individuale, într-un cadru educațional care valorifică potențialul fiecărui elev**.

Exercițiu: Asociază perspectivele teoretice cu caracteristicile lor:

A - perspective	B- caracteristici
1. Condiționarea	a. Rolul interacțiunii și al colaborării în dezvoltarea elevului.
2. Construcția activă a cunoașterii	b. Formarea comportamentelor prin stimul și răspuns.
3. Influențele sociale	c. Implicarea afectivității și a motivației în procesul de învățare.
4. Dimensiunea emoțională	d. Elevul își construiește propriile înțelesuri prin implicare activă.

Răspuns: 1-b, 2-d, 3-a, 4-c

G Metode și tehnici de învățare eficientă

TEHNICA MURDER

Ca extensie a Tehnicii SQ3R, propusă de o echipă condusă de Dansereau (1979), tehnica MURDER conține valori adăugate rezultate dintr-o specificație mai bună și mai explicită a procedurilor de lectură, precum și din includerea componentei conștientă pe fondul asigurării unei mai bune focalizări pe sursa înțelegere - rețineră. Etapele aplicării ei practice sunt:

- (1) **M (Mood)** – realizarea unei dispoziții mentale și afective, orientate spre crearea unui mediu intern pozitiv, ușor relaxant, dar favorizant pentru o tehnică de lectură;
- (2) **U (Understand)** – asigurarea înțelegerii textului prin identificarea componentelor semnificative ale acestuia, rezultate dintr-o procesare atentă, calitativă, profundă, necesară atingerii esenței lecturii;
- (3) **R (Recall)** – citarea și (re)găsirea activă a datelor lecturii, pe baza unor procedee specifice (de ex. utilizarea rețelelor conceptuale, în cazul filosofiei, educației, dreptului, teologiei, istoriei, lingvisticii ș.a.);
- (4) **D (Digest)** – sintetizare și rezumare selectivă, metodică, însoțite de expuneri sistematice, ordonate ale ideilor reținute;
- (5) **E (Expand)** – lărgirea, dezvoltarea sprijinului de referință al lecturii, prin procesarea și rețineră de date semnificative, utilizabile, transferabile;
- (6) **R (Review)** – revederea, revizuirea datelor lecturii prin explorarea globală și articulată a ceea ce s-a reținut dintr-o lectură.

METODA SINELG

Este o metodă de menținere a înțelegerii active a gândirii elevilor în citirea unui text și de monitorizare a gradului de înțelegere a acestuia. În timpul citirii textului elevii marchează în text sau pe marginea lui următoarele semne:

✓	scara unde conținutul de idei confirmă ceea ce ai știu deja;
-	scara unde informația conține sau este diferită de ceea ce știi;
*	în cazul în care informația este nouă pentru ei;
!	în dreptul stărilor care îi se par surprinzătoare sau în cazul în care doresc mai multe informații despre un anumit aspect.

CUBUL

Tehnica presupune parcurgerea următoarelor etape:

Descalce! – Cum arată?

Compara! – Cu cine se asemănă? De cine diferă?

Asociază! – La ce te face să te gândești?

Analizează! – Ce conține? Din ce este făcut?

Aplică! – Cum poate fi folosit?

Argumentează! – Pro sau contra?

METODE ȘI TEHNICI DE ÎNVĂȚARE EFICIENTĂ

Copy link

Watch on YouTube

G ÎNVĂȚAREA FATA N FATA VERSUS ÎNVĂȚAREA ON LINE

Copy link

Watch on YouTube

2.2. Strategii de învățare

Elevii utilizează o varietate de **strategii de învățare** pentru a-și îmbunătăți nivelul de înțelegere și retenție. Mai jos sunt prezentate șase strategii esențiale pentru o învățare eficientă:

- 1. Strategiile de repetiție:** Acestea presupun repetarea sau memorarea mecanică, prin revizuirea frecventă a materialului pentru întărirea învățării. Tehnici precum fișele de învățare (flashcards) sau recitarea informațiilor contribuie la consolidarea memoriei.
- 2. Strategiile elaborative:** Aceste metode îi încurajează pe elevi să relaționeze informațiile noi cu cunoștințele anterioare, ceea ce duce la o înțelegere mai profundă. Exemple relevante includ realizarea de analogii, sinteze sau diagrame menite să clarifice concepte complexe.
- 3. Strategiile organizaționale:** Elevii structurează informațiile într-un mod ierarhic, prin categorizare sau fragmentarea conținutului pentru a facilita reamintirea. Activități precum realizarea de planuri, hărți mentale sau hărți conceptuale sprijină organizarea materialului și îmbunătățesc comprehensiunea.
- 4. Strategiile metacognitive:** Acestea se concentrează asupra autoreglării și monitorizării propriului proces de învățare. Elevii își evaluează nivelul de înțelegere, identifică dificultățile și își ajustează strategiile de învățare în consecință.
- 5. Strategiile de monitorizare a comprehensiunii:** Elevii își evaluează permanent înțelegerea în timpul lecturii sau ascultării, utilizând tehnici precum rezumarea, formularea de întrebări sau vizualizarea conținutului. Aceste metode permit identificarea și corectarea eventualelor lacune de înțelegere.
- 6. Strategiile afective:** Aceste strategii vizează atitudinile, emoțiile și motivația elevului față de învățare. Tehnici precum stabilirea obiectivelor, autoverbalizarea pozitivă sau exercițiile de relaxare contribuie la crearea unui climat pozitiv de învățare și sporesc implicarea și motivația.

Exercițiu: Citește situațiile de mai jos și stabilește dacă afirmațiile sunt A (Adevărate) sau F (False).

Situații	A	F
Un elev care realizează analogii între informațiile noi și cele deja învățate utilizează o strategie elaborativă.		
Fragmentarea unui text în idei principale și secundare reprezintă o strategie afectivă.		
Un elev care își stabilește obiective clare înainte de a începe să învețe aplică o strategie afectivă.		
Repetarea de mai multe ori a unei definiții pentru a o memora reprezintă o strategie metacognitivă.		
Dacă un elev își dă seama că nu a înțeles un paragraf și îl recitește, el aplică o strategie de monitorizare a comprehensiunii.		
Hărțile conceptuale sprijină organizarea informațiilor și facilitează înțelegerea conținutului.		

Prin utilizarea combinată a acestor strategii, elevii își pot **optimiza experiența** de învățare, își pot **îmbunătăți** nivelul de înțelegere și pot atinge **succes academic** în contexte și discipline diverse. Fiecare strategie oferă beneficii specifice, susținând formarea unor învățăcei eficienți, autonomi și capabili să se adapteze provocărilor și oportunităților educaționale.

Care sunt cele 6 principii ale studiului eficient?

Strategiile eficiente de învățare se fundamentează pe șase principii esențiale care optimizează obiceiurile de studiu și susțin performanța academică:

1. **Repetiția distribuită** (spaced repetition): Împărțirea sesiunilor de studiu pe intervale mai lungi de timp, în locul memorării intensive dintr-o singură etapă, favorizează retenția pe termen lung. Revizuirile regulate, distribuite pe parcursul zilelor sau săptămânilor, consolidează memoria și aprofundarea conținuturilor.
2. **Recuperarea activă** (active retrieval): Reproducerea activă a informațiilor din memorie, prin autoevaluări sau utilizarea fișelor de învățare, întărește reamintirea și retenția. Recuperarea frecventă contribuie la consolidarea memoriei și îmbunătățește capacitatea de reamintire în situații reale.
3. **Intercalarea conținuturilor** (interleaving): Alternarea temelor sau a tipurilor de probleme în cadrul sesiunilor de studiu promovează învățarea profundă și generalizarea conceptelor. Intercalarea previne dependența exclusivă de memorare și îi încurajează pe studenți să stabilească legături între idei.
4. **Elaborarea**: Solicitarea studenților de a explica și dezvolta ideile în propriile cuvinte contribuie la înțelegerea și retenția lor. Elaborarea presupune realizarea de asocieri, generarea de exemple sau conectarea informațiilor noi cu cele deja cunoscute.
5. **Exemplele concrete**: Furnizarea de exemple clare și relevante facilitează înțelegerea conceptelor abstracte. Exemplele fac ideile complexe mai accesibile și sprijină aplicarea lor în contexte diferite.
6. **Codarea duală** (dual coding): Utilizarea simultană a reprezentărilor verbale și vizuale îmbunătățește retenția și comprehensiunea. Codarea duală presupune integrarea textului cu imagini, diagrame sau materiale multimedia pentru a sprijini procesarea informațiilor.

Prin **integrarea** acestor principii în rutina de studiu, elevii își pot optimiza modul de învățare, își pot îmbunătăți retenția și pot obține performanțe academice superioare în diferite domenii.

Strategiile eficiente de învățare reprezintă tehnici și abordări care optimizează procesul de învățare, sporesc înțelegerea și sprijină succesul academic. Exemple relevante includ:

1. **Recuperarea activă:** Reproducerea activă a informațiilor din memorie, prin auto-testare sau fișe, consolidează memoria și înțelegerea.
2. **Repetiția distribuită:** Împărțirea sesiunilor de studiu în intervale regulate favorizează retenția pe termen lung.
3. **Interogarea elaborativă:** Formularea și răspunsul la întrebări de tipul „de ce?” adâncesc înțelegerea și stimulează gândirea critică.
4. **Auto-explicația:** Solicitarea studentului de a explica un concept sau o procedură în propriile cuvinte consolidează înțelegerea și evidențiază eventualele dificultăți.
5. **Practica intercalată:** Alternarea temelor sau problemelor în cadrul studiului promovează generalizarea și transferul.
6. **Predarea între colegi:** Explicarea unui concept unui coleg întărește înțelegerea și stimulează implicarea activă.
7. **Strategiile metacognitive:** Monitorizarea propriului proces de învățare, stabilirea obiectivelor și autoreglarea sprijină autonomia academică.

Aceste **strategii** îi ajută pe elevi să devină cursanți eficienți, independenți și capabili să aplice cunoștințele în contexte variate.

Care sunt cele 5 strategii didactice esențiale?

Strategiile de învățare includ o serie de abordări didactice care au ca scop optimizarea procesului instructiv și promovarea succesului academic. Cinci strategii majore sunt:

- 1. Instruirea diferențiată:** Adaptarea predării la nevoile, interesele și stilurile de învățare ale elevilor asigură provocarea adecvată și sprijinul necesar fiecărui învățăcel. Profesorii ajustează conținutul, procesul și produsul în funcție de disponibilitatea și profilul elevilor.
- 2. Instruirea explicită:** Oferirea de explicații clare și directe privind concepte, competențe și strategii fundamentale ajută la formarea unei baze solide. Profesorul modelează sarcina, oferă exerciții ghidate și furnizează feedback imediat.
- 3. Învățarea activă:** Implicarea elevilor în activități de explorare, discuții, exerciții practice sau rezolvări de probleme stimulează înțelegerea profundă și retenția cunoștințelor, promovând gândirea critică.
- 4. Instruirea prin sprijin treptat (scaffolding):** Fragmentarea sarcinilor complexe în etape gestionabile, însoțite de sprijin adecvat, facilitează progresul elevilor și le consolidează încrederea. Pe măsură ce elevii devin competenți, suportul este diminuat.
- 5. Evaluarea pentru învățare:** Utilizarea evaluării formative pentru monitorizarea progresului, oferirea de feedback și ajustarea predării asigură un demers instrucțional flexibil și orientat spre nevoile elevilor. Această strategie favorizează autoreglarea și stabilirea obiectivelor personale.

Prin **integrarea** acestor strategii în practica didactică, profesorii pot crea medii de învățare dinamice, eficiente și incluzive, care susțin progresul, implicarea și performanța elevilor

Strategiile de învățare oferă studenților **instrumentele** necesare pentru a naviga cu succes complexitatea actului educațional. Prin stimularea gândirii critice, a rezolvării de probleme și a autoreglării, aceste strategii contribuie la formarea unor cursanți competenți, autonomi și capabili să atingă excelența academică. În același timp, ele pregătesc elevii pentru a deveni învățăcei pe tot parcursul vieții, capabili să se adapteze diverselor contexte de învățare.

2.3. Stiluri de învățare

Există numeroase moduri de a clasifica stilurile de învățare, iar toate au, în esență, același scop: **să ne ajute să înțelegem** cum învățăm mai bine, fie singuri, fie cu sprijin extern.

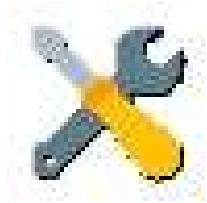
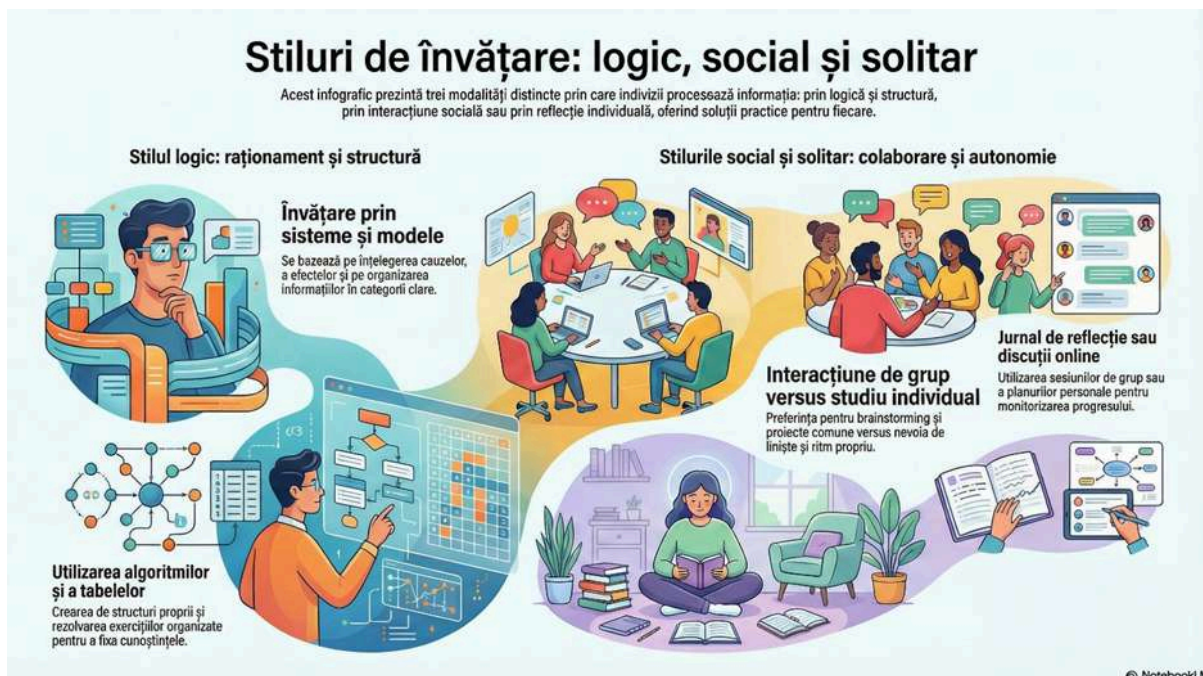
Un punct de plecare important îl reprezintă teoria învățării accelerate propusă de Colin Rose, care distinge trei stiluri de bază: vizual, auditiv și chinestezic-tactil. Primele două sunt relativ ușor de susținut prin platforme de e-learning – prin materiale grafice sau audio. Stilul chinestezic, în schimb, este mai potrivit unui cadru tradițional și cere, chiar și online, utilizarea unor materiale video care să transmită gesturi, senzații, demonstrații sau experimente ușor de reprodus mental de către student.

Ulterior, această abordare a fost extinsă în cadrul sistemului Memletics, care descrie o gamă mai amplă de stiluri de învățare. În acest model, un elev se poate regăsi într-unul sau mai multe dintre următoarele profiluri:

- **Vizual** – preferă scheme, imagini și organizări spațiale.
- **Auditiv** – învață mai bine ascultând explicații, discursuri sau asociind conceptele cu sunete ori muzică.
- **Verbal** – își clarifică ideile prin discuții și prin scrierea informațiilor învățate.
- **Fizic** – reține foarte bine prin mișcare, gesturi sau experiențe tactile.
- **Logic** – preferă raționamentele structurate, clasificările și încadrarea conceptelor în sisteme coerente.
- **Social** – se simte confortabil în învățarea de grup, lucrând alături de colegi sau prieteni.
- **Solitar** – preferă studiul individual și lucrul pe cont propriu.

Scopul acestui sistem nu este să ofere un model rigid de predare, ci să îi ajute pe elevi să-și modeleze propriul mod de a învăța. Tocmai de aceea, a fost adoptat de numeroase instituții care oferă programe de învățământ online, fiind apreciat pentru flexibilitatea și adaptabilitatea sa.

2.4. Dificultăți de învățare

2.4.1. Definirea dificultăților de învățare

Literatura pedagogică și psihopedagogică prezintă **dificultățile de învățare (DÎ)** ca pe un fenomen complex, caracterizat printr-o funcționare deficitară sau atipică a unor procese psihice implicate în achizițiile școlare. În viziunea clasică (Ungureanu, 1998), DÎ pot fi:

- **propriu-zise (DÎP)** – generate de disfuncții intrinseci, neuropsihologice sau psihice;
- **induse (DÎI)** – generate de factori externi, educaționali, sociali, familiari sau situaționali.

Definițiile contemporane subliniază că **DÎ afectează capacități esențiale** precum: percepția, procesarea informației, limbajul, atenția, memoria, organizarea, gândirea, ceea ce reduce capacitatea copilului de a răspunde cerințelor școlare. În educația incluzivă, DÎ sunt tratate ca cerințe educaționale speciale (CES), necesitând individualizarea procesului didactic.

2.4.2 Simptomatologia generală a dificultăților de învățare

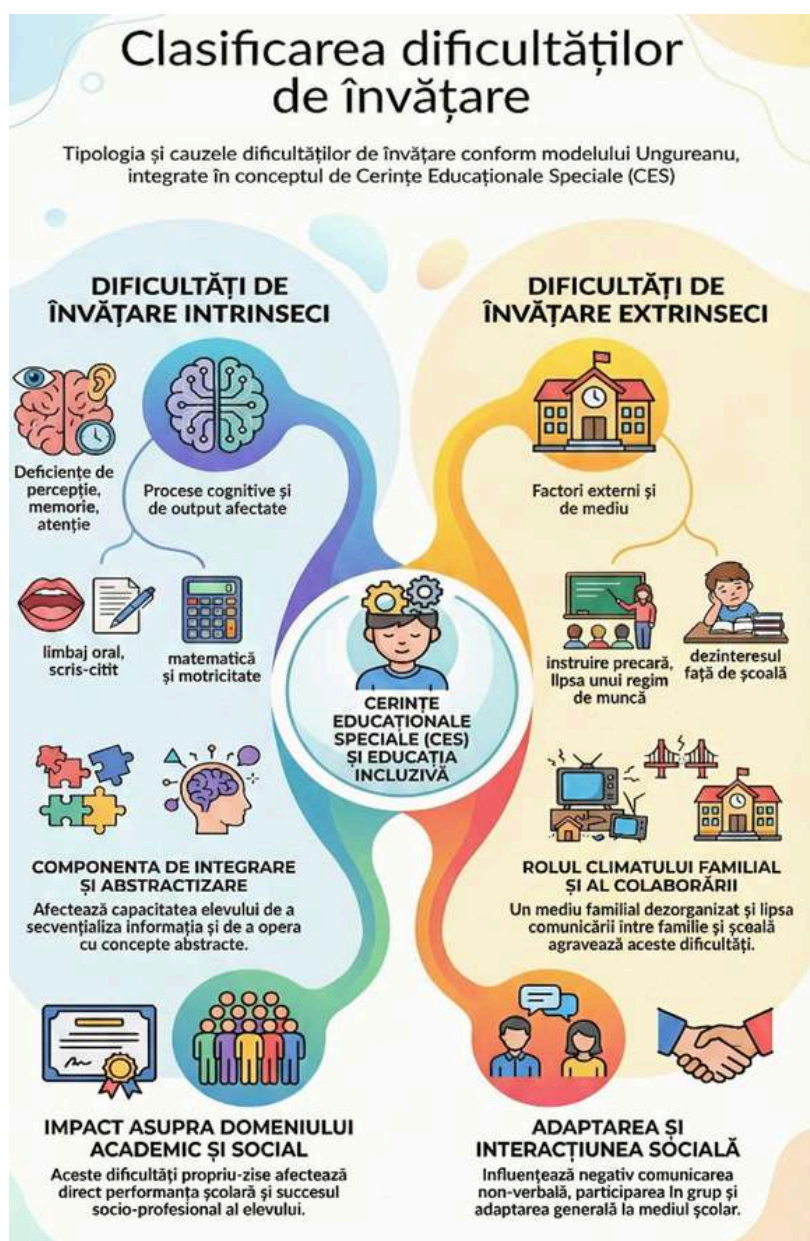
Conform materialului „Dificultăți de învățare: etiologie și prevenție”, semnele timpurii pot include:

- ritm lent și inegal al dezvoltării cognitive;
- probleme de percepție (vizuală, auditivă, spațio-temporală);
- atenție instabilă sau hiperactivitate;
- tulburări de limbaj (lexofobie, grafobie);
- dificultăți de memorie, secvențializare, organizare;
- timiditate excesivă, anxietate școlară, fobie școlară;
- autoevaluare negativă, evitarea sarcinilor școlare;
- performanțe fluctuante, fără progres stabil.

Literatura de specialitate adaugă și dificultăți în comunicare, afectând relaționarea, integrarea în grup și participarea la activități

2.4.3. Clasificarea dificultăților de învățare

Esențial pentru înțelegerea barierelor care pot împiedica procesul natural de asimilare a cunoștințelor este **identificarea naturii acestora**.

Astfel, prezentăm mai jos o clasificare detaliată a dificultăților de învățare, structurată în funcție de originea și manifestarea acestora. Putem distinge între problemele intrinseci, cauzate de procese cognitive precum memoria sau atenția, și cele extrinseci, provocate de mediul familial sau calitatea instruirii.

Este evident impactul acestor obstacole asupra performanței academice și a integrării sociale a elevului în cadrul grupului.

Acestea sunt corelate cu dificultățile de comunicare și adaptare care pot apărea în contextul educațional modern. În mediul incluziv, aceste deficiențe sunt încadrate în categoria cerințelor educaționale speciale, fiind necesară **adaptarea procesului instructiv-educativ**.

Etiologia **dificultăților de învățare** este complexă și multidimensională, fiind influențată simultan de factori biologici, psihologici și ambientali. Din perspectiva **cauzelor biologice** și fiziologice, literatura de specialitate arată că prematuritatea reprezintă un factor de risc major, întrucât o proporție foarte mare dintre copiii născuți prematur manifestă ulterior diverse forme de dificultăți de învățare. La aceasta se adaugă nașterile dificile și incidentele obstetricale, precum și diferite dezechilibre metabolice, minerale sau vitaminice. De asemenea, disfuncțiile hormonale, pragurile senzoriale scăzute, disfuncțiile cerebrale minime sau variabilele legate de funcționarea chimismului neuronal pot afecta procesarea și integrarea informațiilor necesare învățării. În aceeași categorie se înscriu și așa-numitele „discronologii bio-pedagogice”, situații în care ritmul dezvoltării biologice nu se sincronizează optim cu cerințele pedagogice.

Cauzele dificultăților de învățare

Identificarea și clasificarea principalelor cauze (biologice, psihologice și educaționale) care stau la baza dificultăților de învățare la copii.

Dificultățile de învățare (DÎ) rezultă dintr-un amestec complex de factori interni (biologici și psihologici) și externi (ambientali și educaționali). Înțelegerea acestor cauze este esențială pentru diagnosticarea corectă și implementarea unor strategii de sprijin adecvate.

Factori interni: Biologici și psihologici

Vulnerabilități biologice și fiziologice

Aproximativ 7-8 din 10 copii născuți prematur prezintă dificultăți de învățare.

Profilul psihologic și emoțional

Instabilitatea emoțională, imaturitatea psihică și un intelect la limita normalului pot bloca învățarea.

Bariere emoționale și fobii

Lexofobia (teama de lectură) și grafofobia (teama de scriere) sunt anxietăți specifice identificate.

Factori externi: Ambientali și educaționali

Impactul mediului familial

Climatul familial precar și lipsa de stimulare cognitivă timpurie contribuie direct la apariția DÎ.

Deficiențe în sistemul de predare

Metodele inadecvate și lipsa adaptărilor curriculare specifice nevoilor elevului corevului îngreunează procesul educativ.

Relația profesor-elev

Tensiunile relaționale dintre cadrul didactic și elev pot deveni un obstacol major în asimilare.

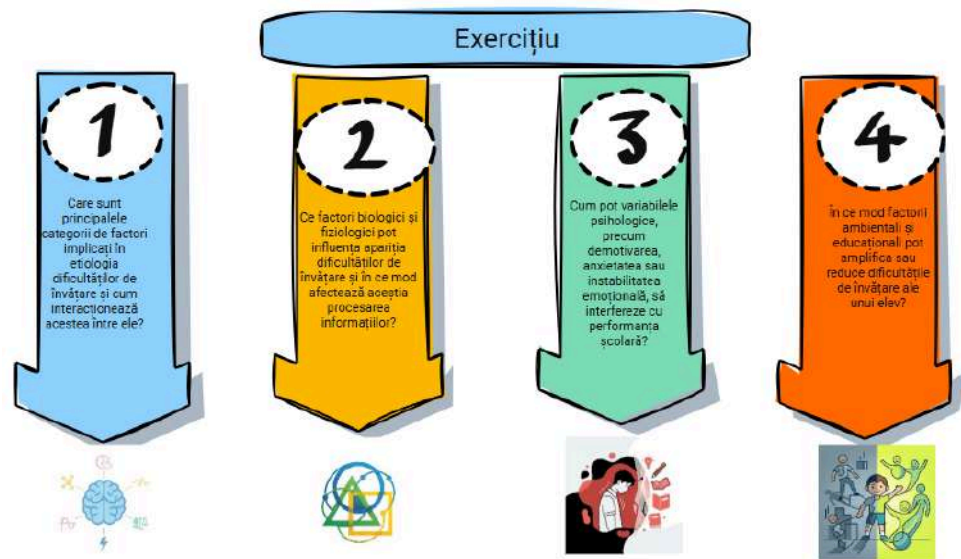
Cauzele psihologice reprezintă o altă dimensiune importantă în etiologia dificultăților de învățare. Un intelect situat la limita inferioară a normalului (în jurul unui coeficient de inteligență 90–100) poate influența eficiența achizițiilor școlare. În plus, pot apărea dificultăți asociate unor probleme perceptive discrete, instabilitate emoțională sau o afectivitate fragilă, care perturbă capacitatea de concentrare și implicare. Demotivarea, uneori descrisă metaforic drept „anorexie motivațională”, poate diminua interesul elevului pentru sarcinile de învățare, în timp ce imaturitatea psihică, infantilismul prelungit, diverse forme de anxietate (precum lexfobia sau grafobia), fobiile sau manifestările de tip „temoropatie” afectează disponibilitatea pentru studiu. De asemenea, complexe de inferioritate sau chiar o supradotare dizarmonică — în care dezvoltarea talentelor nu este acompaniată de o maturitate emoțională sau socială corespunzătoare — pot conduce, paradoxal, la dificultăți de învățare.

În ceea ce privește **cauzele ambientale și educaționale**, climatul familial precar și lipsa stimulării adecvate pot compromite dezvoltarea competențelor necesare adaptării la cerințele școlare. Totodată, metodele de predare inadecvate, lipsa adaptărilor curriculare sau utilizarea unor abordări rigide pot accentua dificultățile existente, mai ales în cazul elevilor care ar necesita un demers diferențiat. Relațiile tensionate dintre profesor și elev reprezintă un alt factor perturbator, afectând atât motivația, cât și încrederea elevului în propriile capacități, ceea ce poate conduce la un cerc vicios al insuccesului școlar.

Prin urmare, **dificultățile de învățare** nu au o cauză unică, ci rezultă din interacțiunea complexă a unor variabile biologice, psihologice și contextuale, ceea ce impune o abordare educațională nuanțată, integrată și adaptată particularităților fiecărui elev

Asociază fiecărei întrebări imaginea care crezi că i se potrivește:

<https://forms.gle/AoT32auzJASRh7MK9>

CAPITOLUL 3

Elevii noștri sunt diferiți. Punctul de plecare al predării adaptate

3.1. Tipuri de diferențe întâlnite în clasă

În contextul educațional contemporan, **diversitatea elevilor** reprezintă realitatea centrală a oricărei clase. Elevii diferă prin: ritmul învățării, nivelul competențelor, stilurile preferate de procesare, resursele digitale la care au acces, profilul socio-emoțional, experiențele anterioare de învățare. Cercetările lui Carol Ann Tomlinson (The Differentiated Classroom), UNESCO (UNESCO) și OECD (OECD) arată că predarea este eficientă doar atunci când se adaptează diversității reale și nu urmărește un „elev mediu” care, de fapt, nu există.

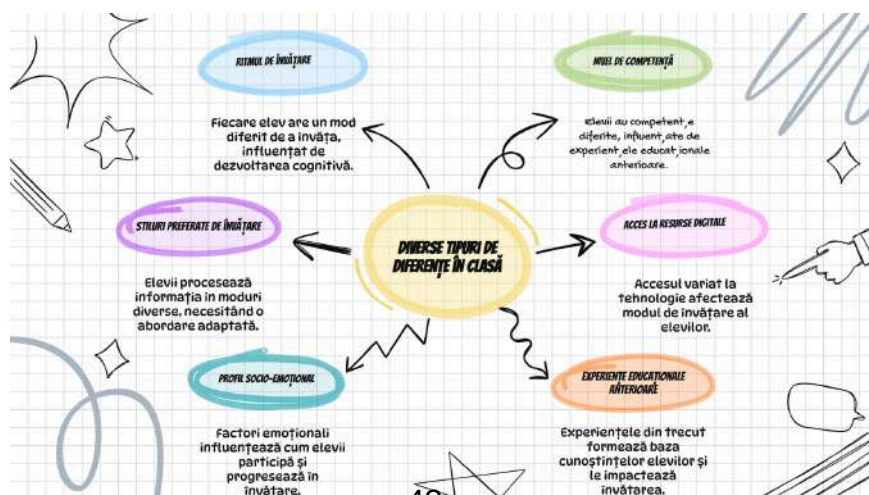
Ritmul învățării se referă la viteza cu care un elev poate înțelege, exersa și automatiza o abilitate. Piaget explică aceste diferențe prin etapele dezvoltării cognitive, iar Vygotsky prin Zona Proximei Dezvoltări (ZPD).

În vederea identificării în cadrul colectivului de elevi a ritmului de învățare, vă propunem o scală de identificare tip creion-hârtie.

În orice clasă, indiferent de nivelul de școlaritate, se regăsește o diversitate semnificativă a **nivelurilor de competență ale elevilor**. Această diversitate nu reprezintă o disfuncționalitate a sistemului educațional, ci o realitate firească și inevitabilă a procesului de dezvoltare umană. Elevii pornesc la drum cu profiluri cognitive diferite, cu experiențe educaționale variate, cu grade inegale de sprijin familial și cu ritmuri distincte de învățare. Înțelegerea acestor diferențe devine esențială pentru orice profesor care urmărește un demers pedagogic incluziv și eficient.

Primul factor major care generează diferențe semnificative între nivelurile de competență este **experiența educațională** acumulată înainte de momentul evaluării elevului. Copiii care provin din medii bogate în stimulare cognitivă – cu acces la cărți, activități educative, dialog constant în familie și sprijin academic – demonstrează de regulă achiziții mai stabile și mai rapide. În schimb, elevii proveniți din medii defavorizate, cu oportunități limitate de învățare timpurie, pot prezenta lacune în alfabetizare, în dezvoltarea vocabularului, în autonomie sau în abilitățile de rezolvare a problemelor.

Studiile realizate de OECD arată că **mediul familial** influențează calitatea învățării într-o măsură aproape egală cu mediul școlar. În lipsa unui suport adecvat, copilul poate intra în școală cu un bagaj de cunoștințe semnificativ redus, iar aceste diferențe tind să se amplifice dacă profesorul nu ajustează stilul de predare.

Un al doilea factor important îl reprezintă stilurile cognitive, adică modalitățile preferate și relativ stabile prin care elevii procesează, interpretează și structurează informația. Stilurile cognitive nu sunt sinonime cu stilurile de învățare, ci reprezintă mecanisme interne de funcționare intelectuală.

De exemplu, unii elevi au o tendință spre gândire analitică, alții spre gândire sintetică; unii percep rapid ansamblul, alții sunt orientați spre detalii. În acest context vă propun pentru practica dumneavoastră la clasă un model de scală de identificare a nivelului de competențe distribuită pe următoarele secțiuni: Limbaj, comunicare și informație, Raționament și înțelegere, Observare și procesare și Lectură și învățare autonomă.

Cadrul European al Competențelor-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, elaborat de European Commission afirmă explicit că **progresul educațional este individual**, nelinear și dependent de context și subliniază că elevii trebuie să dobândească abilități în domenii variate – comunicare, matematică, competențe digitale, creativitate, învățare autonomă – și că aceste competențe se formează treptat, în funcție de particularitățile dezvoltării fiecărui elev. Din acest motiv, standardizarea excesivă a ritmurilor de învățare este contraproductivă.

Acceptarea faptului că **nivelurile de competență** sunt variabile obligă profesorul să adopte o pedagogie diferențiată. Așa cum afirmă Carol Ann Tomlinson, predarea eficientă nu este una uniformă, ci una care recunoaște diversitatea ca pe o oportunitate educațională.

Acceptarea faptului că nivelurile de competență sunt variabile obligă profesorul să adopte o pedagogie diferențiată.

Astfel, **profesorul are responsabilitatea** de a:

- ajusta sarcinile în funcție de nivelul real al elevilor;
- oferi suport suplimentar celor cu achiziții deficitare;
- crea sarcini de extindere pentru elevii avansați;
- utiliza evaluarea formativă pentru a observa progresul;
- aplica principii ale proiectării universale pentru învățare, precum cele promovate de CAST.

Când spunem **stiluri de lucru**, ne referim la modalitățile preferate prin care elevii aleg, în mod natural, să abordeze o sarcină. Acestea nu sunt simple preferințe superficiale, ci reflectă caracteristici cognitive, afective și motivaționale profunde. Într-o clasă obișnuită, întâlnim elevi care lucrează cel mai bine individual, elevi care învață mai eficient în perechi și elevi care se activează doar în contexte de lucru colaborativ.

La fel, întâlnim elevi care **gândesc vizual** – ei au nevoie de diagrame, imagini, hărți conceptuale pentru a înțelege. Alții sunt predominant auditivi – prind repede explicațiile verbale sau discuțiile de grup. Există, însă, și elevi kinestezici, care au nevoie să manipuleze obiecte, să testeze, să experimenteze, să se miște.

Această diversitate nu este o dificultate pedagogică, ci o realitate documentată teoretic. Modelul inteligențelor multiple propus de Frames of Mind ne arată că elevii nu sunt „mai buni” sau „mai slabi”, ci diferiți prin modalitățile lor de procesare a informației. Un elev poate avea o inteligență spațială dominantă și va înțelege mai rapid prin imagini și schițe; un altul poate avea inteligență lingvistică puternică și va răspunde bine la lectură și discuții; un altul – inteligență kinestezică – va învăța mai bine prin activități practice

Este esențial să înțelegem ce înseamnă stilurile de lucru ale elevilor și cum influențează acestea procesul de predare-învățare.

Ce înseamnă asta pentru practica de la clasă?

Înseamnă că profesorul trebuie să: varieze **metodele de predare**, alternând expunerea cu demonstrația, activitatea practică, sarcinile de grup și momentele de reflecție individuală; propună resurse multiple pentru același conținut – un text, o imagine, un material video, un exemplu concret; scaneze clasa pentru a observa preferințele elevilor și pentru a ajusta ritmul și structura activităților; creeze oportunități pentru fiecare tip de profil să se manifeste și să se simtă competent.

Acest lucru nu înseamnă să proiectăm lecții complet diferite pentru fiecare elev, ci să construim lecții suficient de flexibile încât fiecare elev să se poată regăsi în ele.

De ce este important pentru noi, ca profesori?

Pentru că stilurile de lucru influențează: **motivația** – elevul se implică mai mult când se simte în zona sa de confort cognitiv; **autonomia** – elevul devine mai încrezător în propriile strategii de învățare; performanța – elevii învață mai bine atunci când modurile lor naturale de procesare sunt valorificate; **climatul clasei** – diversitatea devine o resursă, nu o sursă de tensiune. Stilurile de lucru sunt un element-cheie în acest proces, deoarece ele ne indică modurile în care elevii sunt dispuși să învețe.

Rolul nostru nu este să „etichetăm” elevii, ci să deschidem cât mai multe căi de acces către învățare. Stilurile de lucru nu sunt rigide și nici exclusive – un elev poate învăța vizual într-un domeniu și practic în altul. De aceea, ceea ce contează este să oferim varianta creion-hârtie a unui **chestionar** care identifică stilul vizual, auditiv și kinestezic și un **chestionar** prin care să identificați stilul de lucru logic, social sau solitar și care să vă fie utile în practica pedagogică.

3.2. Nevoile de învățare ale elevilor și impactul lor asupra predării

Înțelegerea **nevoilor elevilor** reprezintă unul dintre cele mai importante demersuri ale activității didactice contemporane. Educația modernă nu mai poate funcționa pe principiul uniformității, ci trebuie să recunoască și să valorifice diversitatea reală a elevilor, fie ea cognitivă, emoțională, motivațională sau determinată de contextul tehnologic. Un profesor eficient este, înainte de toate, un observator atent al acestor nevoi și un profesionist capabil să transforme această cunoaștere într-o predare adaptată, flexibilă și coerentă.

Înțelegerea nevoilor elevilor

Educația modernă valorifică diversitatea

Cognitivă

- Ritm de învățare diferit
- Abilități cognitive variate
- Materiale adaptate nevoilor

Emoțională

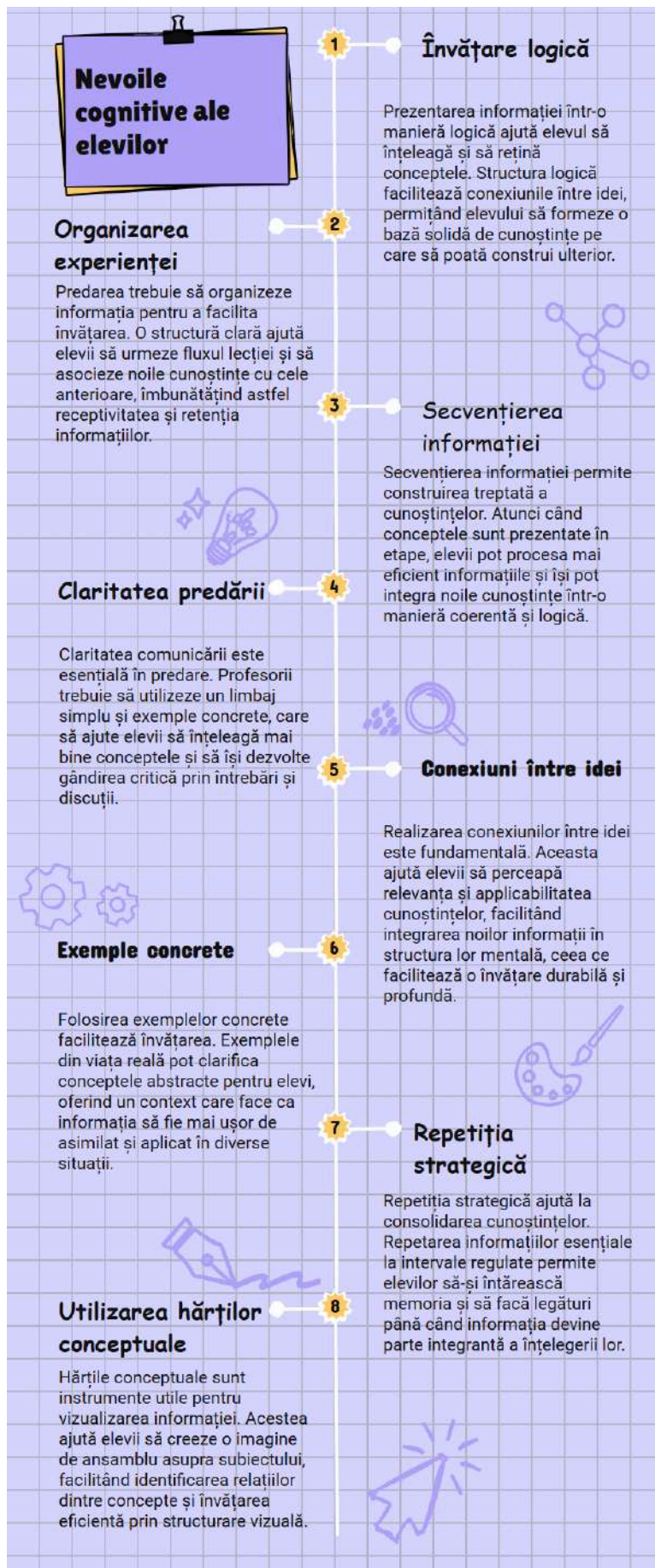
- Sprijin emoțional personalizat
- Mediu sigur și primitor
- Înțelegere personalizată

Motivațională

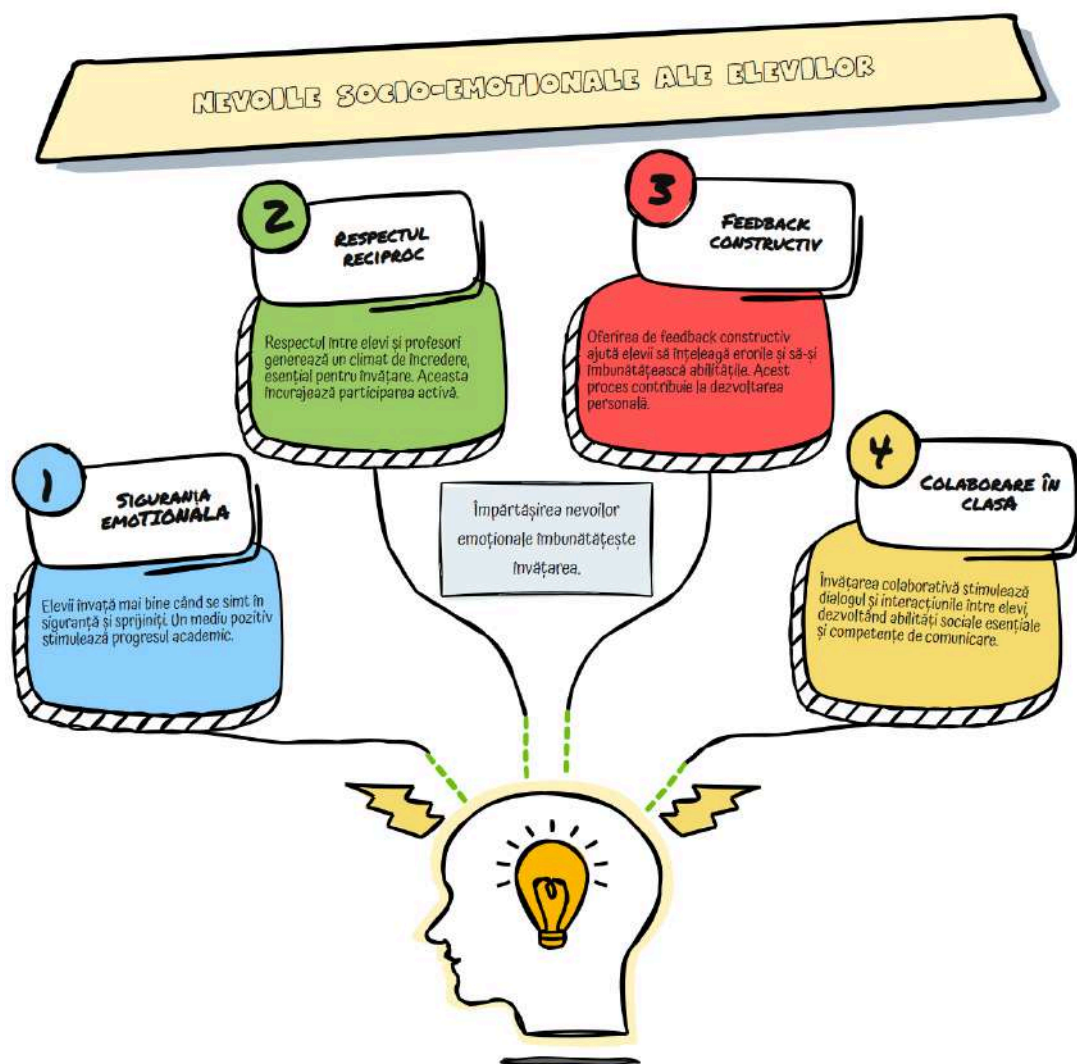
- Interese individuale
- Recunoașterea progresului
- Implicare activă în lecții

Tehnologică

- Instrumente digitale adaptate
- Acces la resurse online
- Metode interactive de învățare

Prima categorie esențială este reprezentată de **nevoile cognitive** ale elevilor. Învățarea devine eficientă atunci când informația este prezentată într-o manieră logică, structurată și accesibilă. Elevii au nevoie de o predare care să le organizeze experiența de învățare prin secvențiere, claritate și conexiune între ideile noi și cunoștințele deja existente. Fără această ancorare în familiar, noul rămâne greu de înțeles și dificil de integrat. Exemplele concrete, repetiția strategică și utilizarea hărților conceptuale devin instrumente valoroase, deoarece facilitează formarea unor structuri mentale stabile și coerente. Astfel, profesorul este chemat să devină un arhitect al informației, capabil să construiască punți între conținuturi, să ofere repere și să adapteze sarcinile în funcție de nivelul real al elevilor

În egală măsură, elevii au **nevoi socio-emoționale**, care influențează profund capacitatea lor de a învăța. Numeroase cercetări în psihologia educațională arată că elevii progresează atunci când se simt în siguranță, respectați și încurajați. Un climat pozitiv al clasei este un factor determinant al performanței academice. Teoria lui Lev Vygotsky subliniază faptul că învățarea este un proces social — ea apare în colaborare, în dialog, în contextul relațiilor interpersonale.

Așadar, profesorul nu este doar o sursă de informație, ci și un **facilitator** al interacțiunilor constructive. Prin feedback constructiv, prin gestionarea respectuoasă a comportamentelor și prin promovarea învățării colaborative, cadrul didactic creează o atmosferă în care elevii se simt valorizați și sunt mai deschiși să își asume efortul învățării.

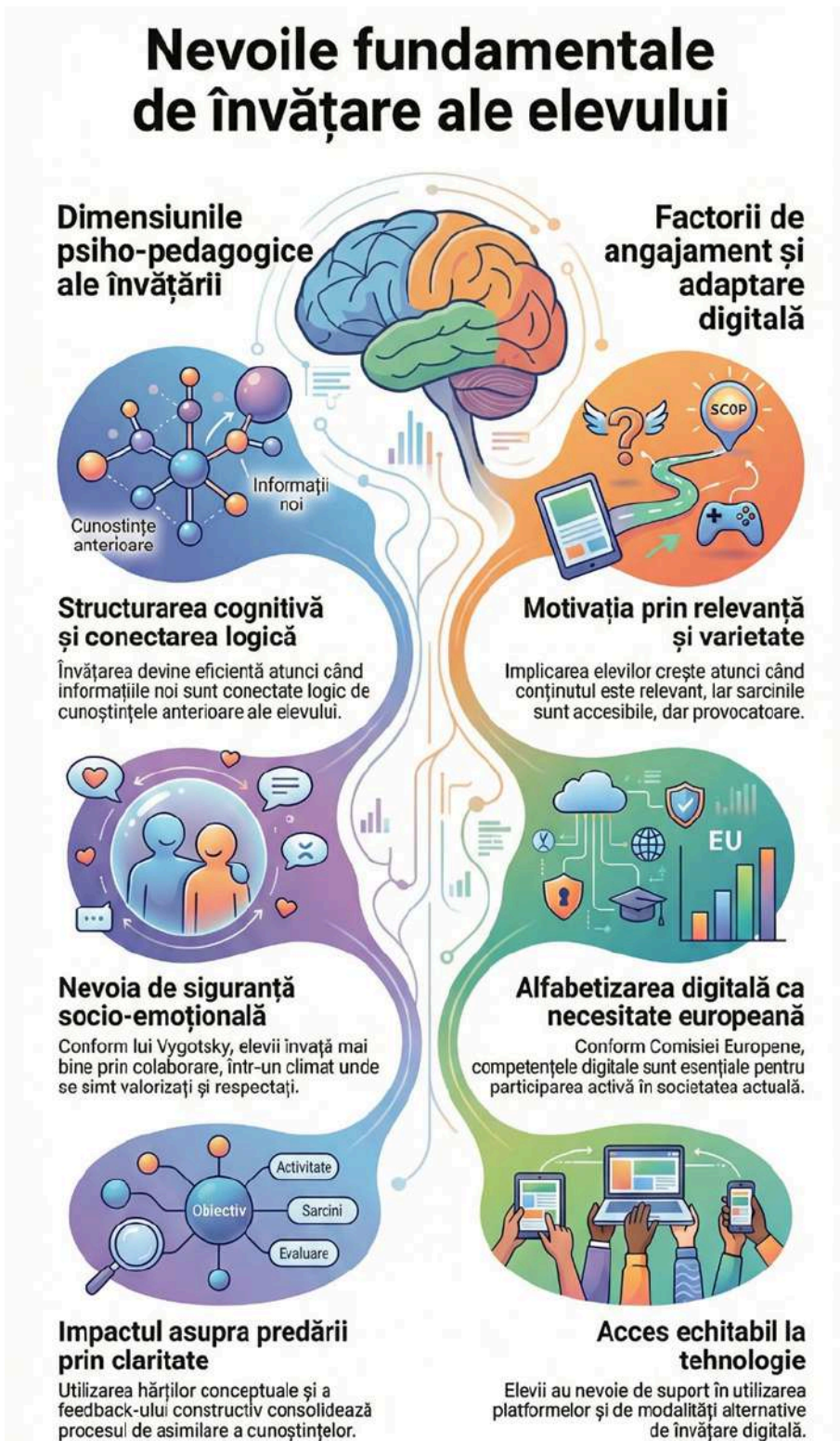
Un alt element central îl constituie **nevoile motivaționale**. Motivația este combustibilul învățării, iar elevii se implică cu adevărat atunci când simt că ceea ce învață are sens. Relevanța conținutului, varietatea activităților, caracterul provocator dar accesibil al sarcinilor și feedbackul regulat sunt factori ce influențează direct nivelul de angajare. Profesorul trebuie să conceapă lecții care să inspire, să trezească interesul și să permită elevilor să experimenteze momente de reușită. O reușită, chiar și modestă, poate genera o spirală pozitivă care crește încrederea și dorința de a progresa. În acest sens, predarea devine nu doar un act tehnic, ci unul profund motivant, capabil să deschidă elevilor perspectiva propriului potențial.

Nu în ultimul rând, elevii de astăzi au **nevoi tehnologice distincte**, în acord cu societatea digitală în care trăiesc. Alfabetizarea digitală, sprijinul în utilizarea platformelor educaționale, accesul echitabil la instrumente și existența unor alternative de învățare online sau hibride sunt aspecte care nu mai pot fi ignorate. Conform Planului European pentru Educație Digitală, competențele digitale sunt indispensabile pentru participarea activă în societate, ceea ce obligă școala să integreze în mod firesc tehnologia în procesele didactice. Aceasta nu înseamnă simpla folosire a unor instrumente digitale, ci valorificarea tehnologiei pentru a diversifica resursele, pentru a facilita învățarea în ritm propriu și pentru a crea oportunități suplimentare de explorare și consolidare.

Analizate împreună, aceste patru categorii de nevoi arată că **învățarea este un proces complex, multidimensional și profund uman**. Ele relevă faptul că profesorul are un rol esențial în orchestrarea unui mediu educațional care să răspundă acestor nevoi într-un mod integrat. O predare centrată pe elev nu presupune uniformitate, ci flexibilitate; nu presupune simplificare, ci adaptare; nu presupune control rigid, ci sprijin orientat către autonomie.

În **concluzie**, înțelegerea nevoilor elevilor nu este un exercițiu abstract, ci fundamentul unei pedagogii eficiente și incluzive. Atunci când profesorul reușește să îmbine într-o manieră coerentă dimensiunea cognitivă, emoțională, motivațională și tehnologică a învățării, procesul educațional devine nu doar un transfer de cunoștințe, ci o experiență de creștere personală. Astfel, elevii pot învăța nu doar mai bine, ci și cu mai mult sens, mai multă încredere și mai multă bucurie.

3.3. De ce tehnologia sprijină învățarea în ritm propriu

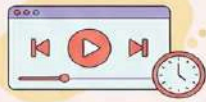

Tehnologia în educație: Personalizare și autonomie

Transformarea diversității elevilor într-o resursă pedagogică valoroasă

Elevul în centrul procesului educațional

Control total asupra ritmului de lucru

Elevii pot pune pauză, relua explicațiile și avansa conform propriilor nevoi de înțelegere.

Feedback imediat și sarcini adaptate

Accesul rapid la rezultate și exerciții calibrate pe nivelul de competență crește eficiența.

Dezvoltarea autonomiei în învățare

Utilizarea independentă a resurselor diverse încurajează elevul să își gestioneze propriul parcurs.

Integrarea tehnologiei în predare

Profesorul ca facilitator augmentat

Tehnologia nu înlocuiește cadrul didactic, ci îi oferă instrumente pentru personalizarea instruirii.

Modelul Blended Learning

Combină predarea tradițională cu resursele digitale pentru o experiență de învățare flexibilă.

Diversitatea ca resursă pedagogică

Diferențele dintre elevi devin oportunități de a îmbogăți procesul de predare prin tehnologie.

© NotebookLM

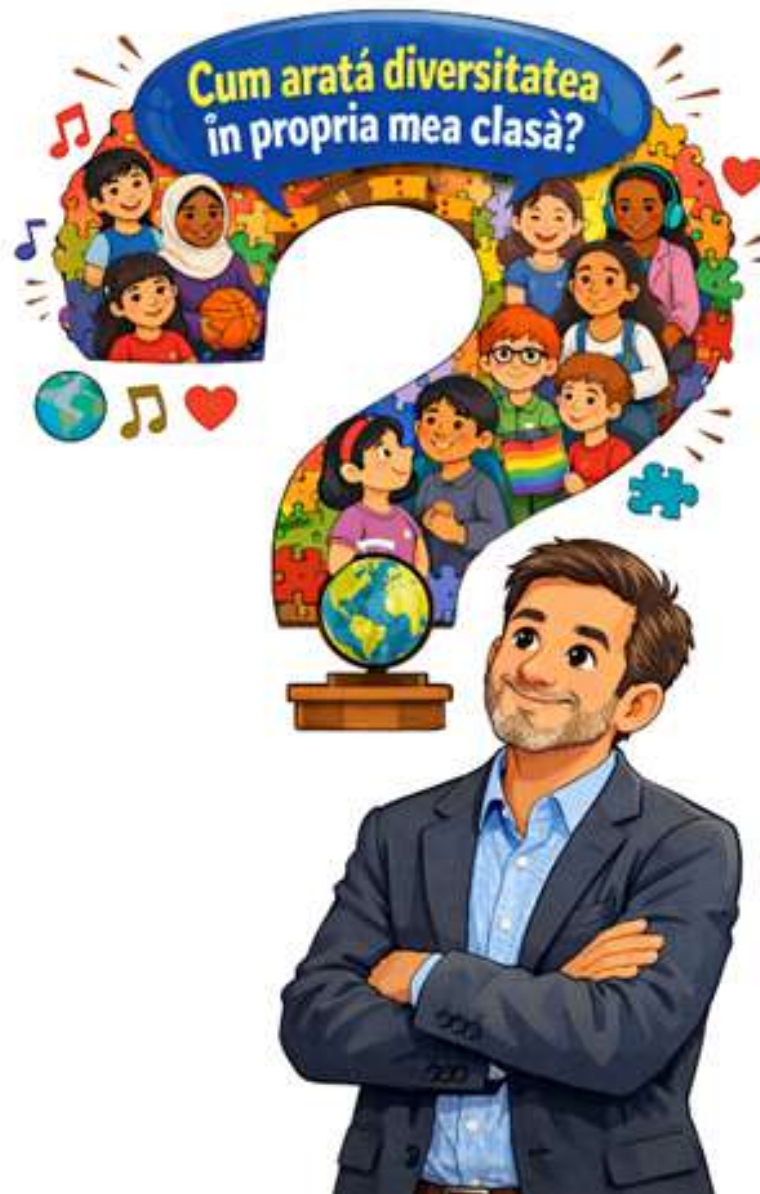
Diversitatea elevilor nu trebuie privită ca o dificultate, ci ca o resursă pedagogică valoroasă, care oferă oportunități multiple de a adapta și îmbogăți procesul de predare. În acest context, **tehnologia** nu vine să înlocuiască profesorul, ci să îi întărească rolul, oferindu-i instrumente prin care poate personaliza învățarea în funcție de nevoile fiecărui elev.

Tehnologia **permite** elevului să devină cu adevărat centrul procesului educațional, deoarece îi oferă posibilitatea de a-și controla ritmul de lucru — să pună pauză, să reia explicațiile, să avanseze în ritmul propriu. În plus, elevul beneficiază de feedback imediat, are acces la sarcini adaptate nivelului său de competență și dispune de o diversitate bogată de resurse care pot fi explorate independent. Toate acestea contribuie la dezvoltarea treptată a autonomiei în învățare.

În mod special, **modelele de tip blended learning** demonstrează cum poate fi combinată predarea tradițională cu resursele digitale astfel încât fiecare elev să primească un parcurs educațional personalizat și relevant. Aceste modele pun în evidență faptul că tehnologia, integrată inteligent, devine un catalizator al unei învățări mai flexibile, mai adaptate și mai eficiente.

Moment de reflecție:

Cum arată diversitatea în propria mea clasă?

CAPITOLUL 4

Cum diferențiem predarea pas cu pas - de la educație timpurie la nivel liceal (DigCompEdu 5.2: Accesibilitate și incluziune)

Predarea diferențiată, în contextul competenței DigCompEdu 5.2, reprezintă adaptarea procesului de învățare prin utilizarea tehnologiilor digitale pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor.

Această strategie transformă cadrul didactic dintr-un simplu furnizor de informație într-un facilitator care ajustează conținutul, metodele de lucru și mediul de studiu. Conform standardelor europene, eficiența acestui model depinde de personalizarea educației în funcție de următorii factori:

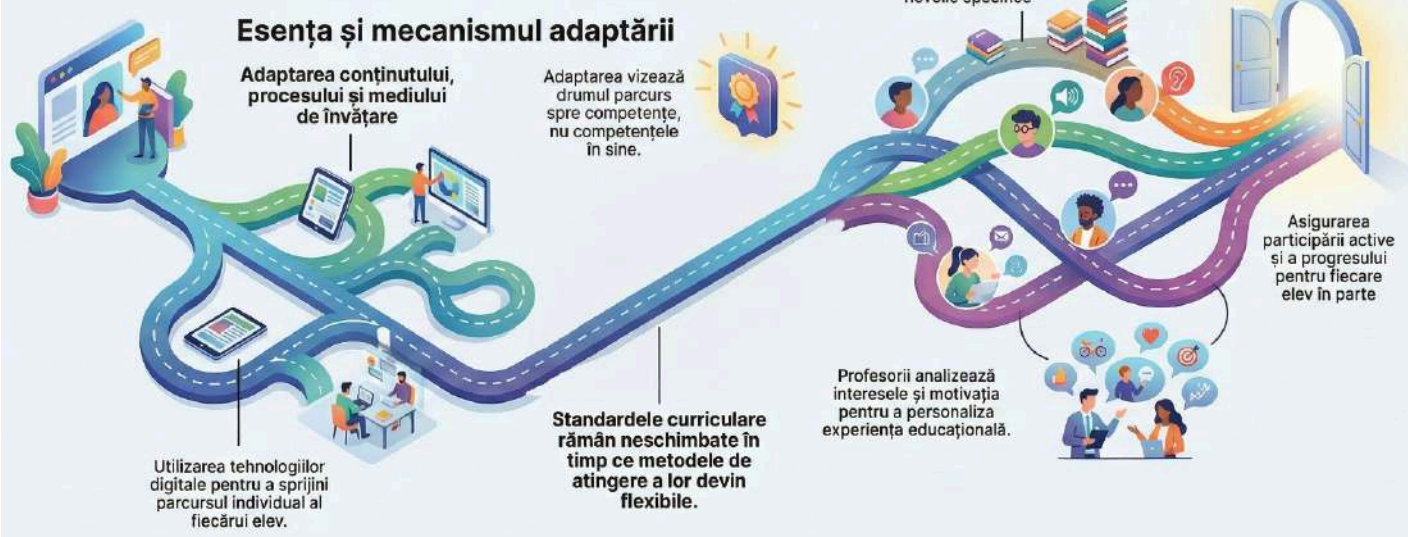
- Nivelul de pregătire: evaluarea competențelor actuale ale fiecărui elev pentru a adapta dificultatea sarcinilor.
- Ritmul și stilul de învățare: utilizarea resurselor multimedia (vizuale, auditive, interactive) pentru a respecta viteza proprie de asimilare a fiecăruia.
- Interesele și motivația: personalizarea temelor pentru a reflecta pasiunile elevilor, crescând astfel gradul de implicare (engagement).
- Nevoile educaționale speciale (CES): implementarea tehnologiilor asistive și a instrumentelor de accesibilitate pentru a asigura echitatea educațională.

Notă: DigCompEdu 5.2 pune un accent deosebit pe capacitatea profesorului de a folosi datele digitale pentru a monitoriza progresul și pentru a oferi sprijin intervenționist acolo unde este nevoie.

Predarea diferențiată în contextul digcompedu 5.2

Predarea diferențiată este un principiu fundamental al educației incluzive care utilizează tehnologia pentru a personaliza învățarea. Aceasta nu schimbă standardele curriculare, ci adaptează traseul educațional pentru a răspunde diversității elevilor.

4.1. Diferențierea conținutului de învățare

Diferențierea conținutului se referă la adaptarea a ceea ce învață beneficiarii educației, fără a modifica obiectivele curriculare esențiale.

Sunt vizate:

- volumul informației;
- gradul de complexitate;
- modul de prezentare a conținutului.

Modalități de diferențiere (cu accent pe accesibilitate digitală):

- niveluri diferite de dificultate pentru aceeași temă;
- materiale prezentate în formate variate: text, imagine, audio, video;
- organizatori grafici și reprezentări vizuale;
- resurse educaționale digitale (RED) adaptate nivelului de vârstă și competență;
- conținuturi structurate „pas cu pas”;
- sprijin suplimentar pentru beneficiarii educației care întâmpină dificultăți;
- utilizarea funcțiilor de accesibilitate digitală (subtitrare, citire vocală, mărire text).

Aplicare pe niveluri de școlaritate

Educație timpurie

La acest nivel, diferențierea se concentrează pe stimularea multisenzorială și pe adaptarea suportului în funcție de ritmul de dezvoltare al fiecărui copil.

- **Materiale concrete și suport vizual:** utilizarea obiectelor reale în paralel cu imagini, pictograme sau proiecții digitale.

- **Limbaj simplificat:** instrucțiuni scurte și clare, însoțite de suport non-verbal.
- **Sarcini fragmentate:** descompunerea activităților în pași mici pentru a evita supraîncărcarea cognitivă.
- **Resurse digitale interactive:** aplicații de tip cauză-efect, table interactive sau povești audio-vizuale adecvate vârstei.

Exemple de activități - LIVRESQ :

„Găinușa cea moțată”

„Animale sălbatice”

„Dar de la vacuță”

„La ferma bunicilor”

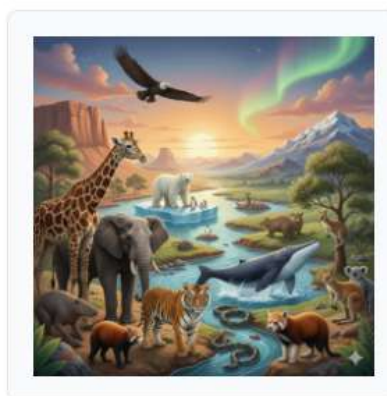
„Povestea peștelui multicolor”

„Animale de la poli”

„Animale din diverse colțuri ale lumii”

„Puiul de pisică care nu avea prieteni”

„Prietenii noștri, animalele”

Resurse digitale recomandate pentru activități didactice în educația timpurie

Categoria / Grupul	Aplicația Recomandată	Link de Acces	Utilitate Specifică
1. Explorare 3D & AR	QuiverVision	quivervision.com	Planșele colorate de copii prind viață în 3D prin Realitate
2. Învățare adaptivă	Khan Academy Kids	learn.khanacademy.org	Jocuri de logică și limbaj care ajustează dificultatea automat.
3. Jocuri interactive	Wordwall	wordwall.net/ro	Crearea de activități tip „sortare” sau „potrivire” cu imagini și sunete.
4. Povești digitale	Storyline Online	storylineonline.net	Povești citite de actori, cu ilustrații animate pentru suport vizual.
5. Creativitate & Rol	Toca Boca (Web/App)	tocaboca.com	Medii digitale sigure pentru explorare și simularea situațiilor de
6. Observare Natură	Google Search AR	google.com	Căutare animale (ex: „tigru”) și vizualizarea lor 3D la mărime reală
7. Accesibilitate (CES)	Pictoselector	pictoselector.eu	Crearea de orare vizuale și instrucțiuni prin pictograme pentru copiii cu nevoi speciale.
8. Resurse audio	YouTube Kids	youtubekids.com	Acces securizat la sunete din natură și cântece educative multisenzoriale.

Învățământ primar

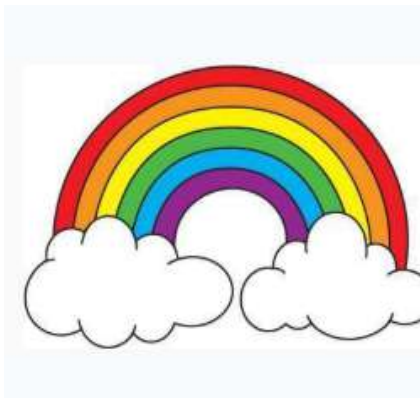
- **Texte pe niveluri:** oferirea de texte cu lungimi și dificultăți diferite pentru aceeași temă.
- **Fișe gradate:** cerințe care pornesc de la simplu la complex, permițând succesul fiecărui elev.
- **Organizatori grafici:** utilizarea hărților conceptuale și a fișelor digitale interactive pentru structurarea ideilor.

Exemplu: La ora de lectură Limba română, pentru textul „Povestea unui om leneș”, diferențierea se poate realiza astfel:

Exemple de activități - Livresq :

„Povestea curcubeului”

„Capra cu trei iezi”

„Călătorie în lumea poveștilor”

Resurse digitale recomandate pentru activități didactice învățământ primar

Categoria / Grupul	Aplicația Recomandată	Link de Acces	Utilitate în Diferențiere
1. Texte pe niveluri	StoryJumper	storyjumper.com	Elevii pot citi povești create de alți copii sau își pot scrie propria poveste cu suport vizual.
2. Fișe interactive	LiveWorksheets	liveworksheets.com	Transformă fișele de lucru clasice în exerciții digitale cu feedback imediat (drag-and-drop, audio).

3. Organizatori grafici	MindMeister	mindmeister.com	Crearea de hărți conceptuale simple pentru structurarea personajelor și a momentelor subiectului.
4. Lectură digitală	Epic!	getepic.com	O bibliotecă uriașă de cărți digitale unde textele pot fi adaptate ca lungime și dificultate.
5. Gamification	Wordwall	wordwall.net/ro	Jocuri de tip „Roata norocului” sau „Anagramă” pentru verificarea vocabularului din poveste.
6. Creație poveste	Book Creator	bookcreator.com	Permite elevilor să combine textul scris cu desene proprii și înregistrări vocale.
7. Accesibilitate	Speechify	speechify.com	Transformă textul scris în audio pentru elevii care au dificultăți de citire (dislexie).
8. Feedback vizual	Padlet	padlet.com	Avizier digital unde elevii pot posta impresii despre poveste sub formă de desen, text sau emoji.

Învățământ gimnazial

- **Surse variate:** utilizarea de video-uri, simulări și biblioteci digitale pentru a explora concepte abstracte.
- **Sarcini pe niveluri cognitive:** adaptarea întrebărilor (de la memorare la analiză critică) în funcție de potențialul elevului.
- **Proiecte colaborative:** utilizarea platformelor de lucru partajat (Padlet, Canva) unde elevii pot contribui conform punctelor lor forte.

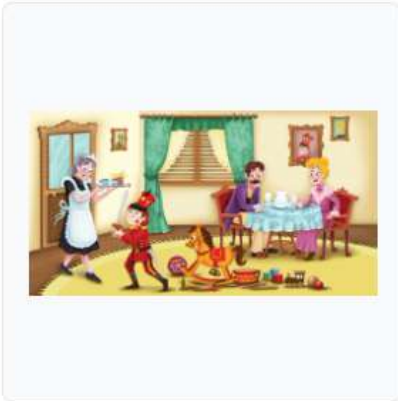
Exemplu: La disciplina Geografie, pentru tema „Sistemul solar”, diferențierea poate fi organizată pe sarcini de lucru

Resurse digitale recomandate pentru activități didactice învățământ gimnazial

Categoria / Grupul	Aplicația Recomandată	Link de Acces	Utilitate Specifică
1. Explorare vizuală	Solar System Scope	solarsystemscope.com	Model 3D interactiv pentru explorarea intuitivă a planetelor.
2. Realitate augmentată	Stellarium Web	stellarium-web.org	Hartă stelară în timp real, excelentă pentru orientare pe cerul nopții.
3. Baze de date	NASA Exploration	solarsystem.nasa.gov	Sursă oficială pentru date tehnice și statistici despre planete.
4. Analiză & calcul	WolframAlpha	wolframalpha.com	Compară date (ex: "Earth vs Mars atmosphere") și oferă statistici.
5. Design 3D	Tinkercad	tinkercad.com	Platformă pentru proiectarea bazelor spațiale sau a modulelor 3D.
6. Design grafic	Canva	canva.com	Crearea de infografice,
7. Accesibilitate	NaturalReader	naturalreaders.com/online	Transformă orice text despre univers în fișier audio (Text-to-Speech).
8. Gamification	Quizizz	quizizz.com	Teste ramificate care se adaptează nivelului de răspuns al elevului.

„Vizită”, de Ion Luca Caragiale

„Dl Goe” de Ion Luca Caragiale -momentele subiectului

Proiect adaptat elevilor cu nevoi speciale-„Greuceanu”- basm popular

Învățământ liceal

- **Autonomie în parcurs:** elevii pot selecta dintr-un set de resurse (video, text, podcast) pe cea care rezonază cu stilul lor.
- **Produce finale diverse:** posibilitatea de a demonstra competența prin eseu, portofoliu digital, editare video sau prezentări complexe.
- **Analiză critică:** utilizarea bazelor de date și a resurselor deschise pentru cercetare independentă.

Exemplu: La disciplina Istorie, pentru tema „Primul război mondial”, elevii pot alege modalitatea de a demonstra competența:

• **Abordarea analitică:** redactarea unui eseu critic despre cauzele socio-economice ale conflictului, folosind ca surse arhive digitale și biblioteci virtuale;

• **Abordarea jurnalistică:** realizarea unui podcast sau a unui interviu imaginar cu un soldat de pe front, bazat pe scrisori reale găsite în baze de date istorice;

• **Abordarea tehnologică:** crearea unei hărți digitale interactive care să prezinte evoluția liniilor de front și impactul tratatelor de pace, folosind instrumente de cartografiere digitală;

Exemple de activități - LIVRESQ :

Generația Z și calitatea online:
Cum folosim tehnologia inteligent

Romanul "Ion" Liviu
Rebreanu prin lentilele critice

Hidrosferă

Resurse digitale recomandate pentru activități didactice
învățământ gimnazial

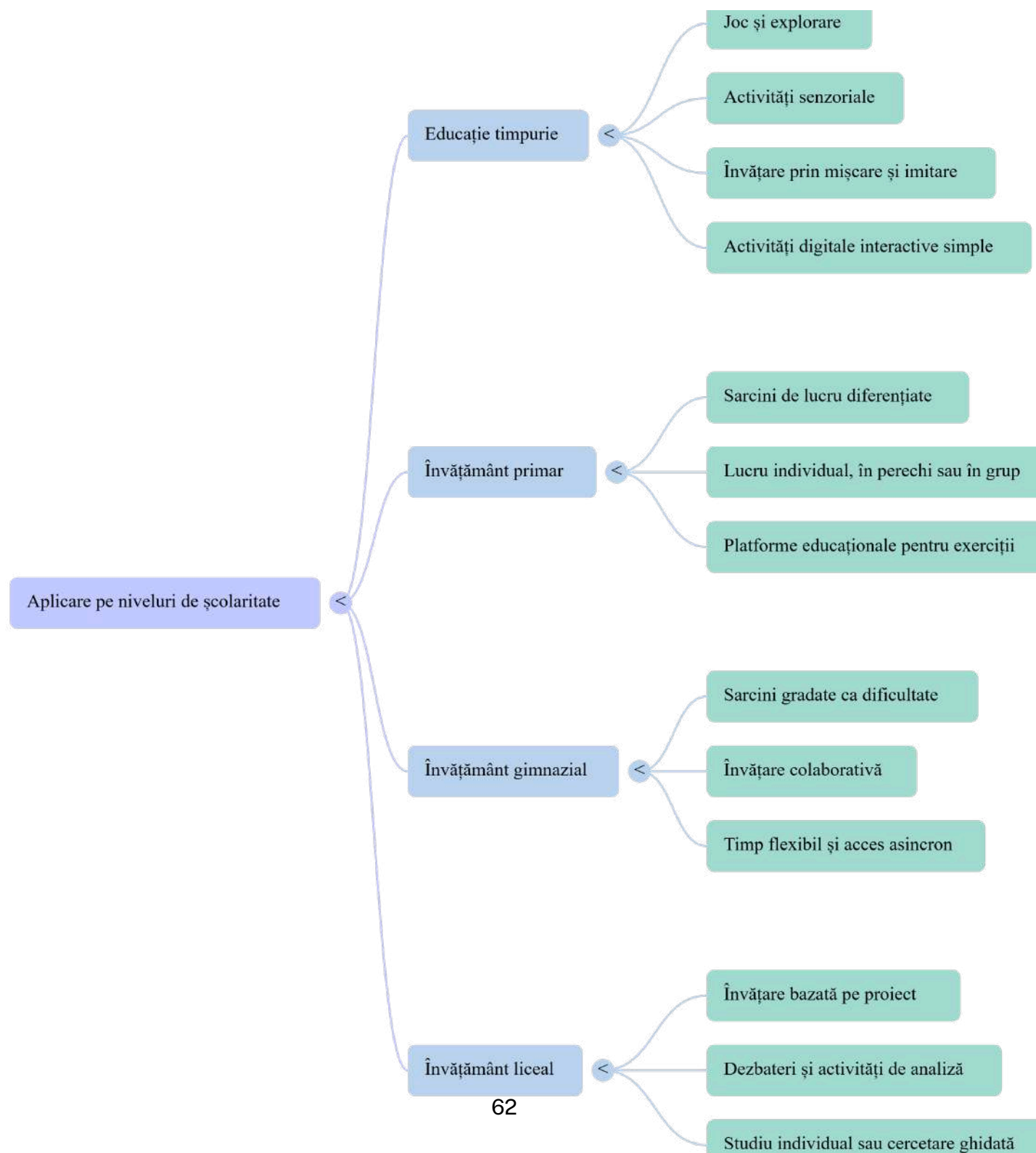
Abordarea	Aplicația recomandată	Link de acces	Rol în diferențiere (DigCompEdu 5.2)
Analitică	Europeana	europeana.eu	Acces la documente originale și fotografii de arhivă din WWI.
Analitică	Google Scholar	scholar.google.com	Identificarea articolelor academice și a studiilor de caz recente.
Jurnalistică	Anchor (Spotify)	anchor.fm	Crearea și editarea de conținut audio tip „istorie orală”.
Jurnalistică	Canva Video	canva.com	Editarea unui reportaj video folosind filmări de epocă din domeniul public.
Tehnologică	TimelineJS	timeline.knightlab.com	Construirea unei axe cronologice interactive cu video și hărți.
Tehnologică	StoryMaps	storymaps.arcgis.com	Vizualizarea mișcărilor trupelor pe hărți geografice dinamice.
Accesibilitate	NaturalReader	naturalreaders.com	Suport pentru elevii care preferă să asculte textele istorice lungi.

4.2. Diferențierea procesului de învățare

Diferențierea procesului vizează modul în care beneficiarii educației învață, prin utilizarea unor strategii didactice variate, inclusiv digitale, adaptate stilurilor și ritmurilor de învățare.

Strategii utilizate:

- metode variate de predare;
- forme flexibile de organizare a activității;
- ritm diferențiat de lucru;
- sprijin personalizat, inclusiv prin tehnologie.

4.3. Diferențierea produsului final

Presupunere:

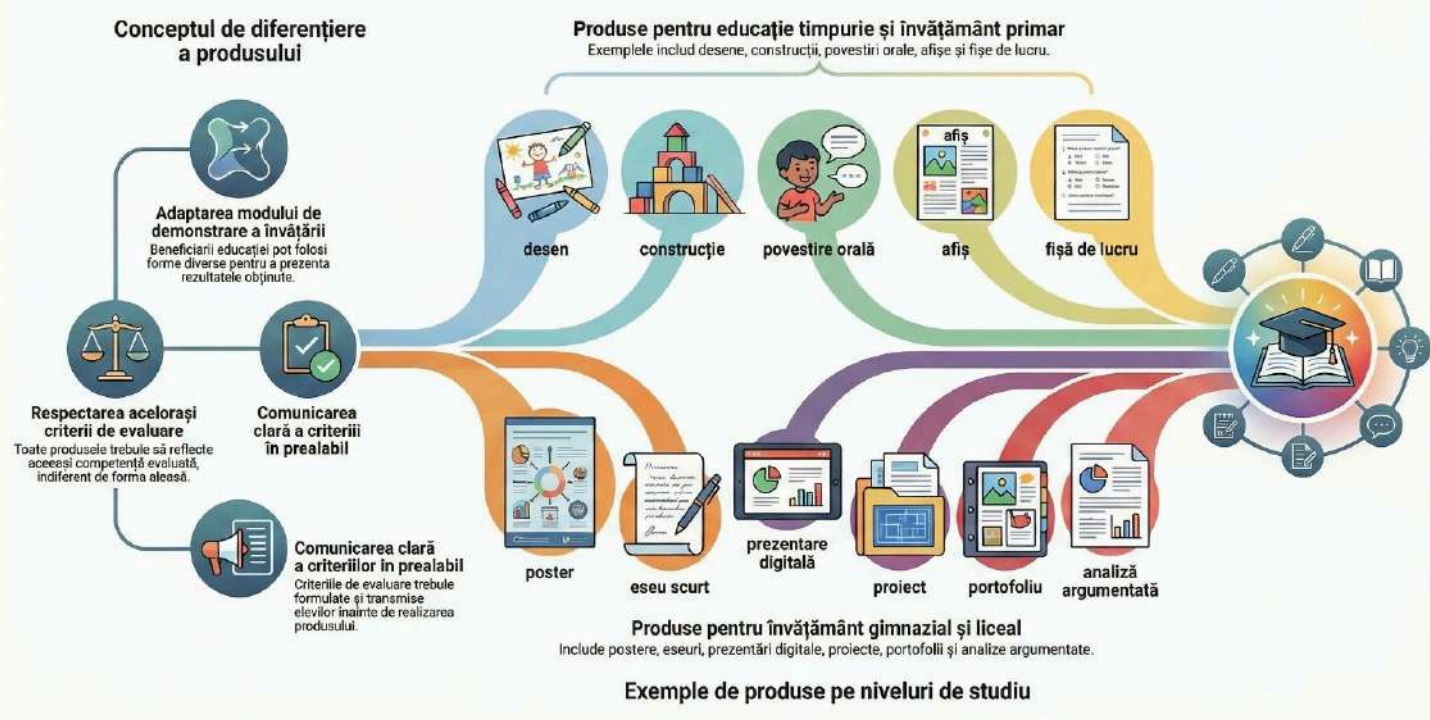
- diferențierea produsului final se referă la adaptarea modului în care beneficiarii educației demonstrează achizițiile, respectând aceleași criterii de evaluare.
- toți beneficiarii educației trebuie să prezinte rezultatele în aceeași formă, însă toate produsele trebuie să reflecte aceeași competență evaluată.

Exemple de produse diferențiate:

- educație timpurie: desen, construcție, povestire orală;
- învățământ primar: afiș, fișă de lucru, prezentare orală;
- învățământ gimnazial: poster, eseu scurt, prezentare digitală;
- învățământ liceal: proiect, portofoliu, analiză argumentată, produs digital.

Criteriile de evaluare trebuie formulate clar și comunicate beneficiarilor educației înainte de realizarea produsului final.

Diferențierea produsului final în procesul de învățare

4.4. Organizarea activităților diferențiate la clasă

Pași de urmat

1. Evaluarea inițială

- teste de diagnostic;
- conversații dirijate;
- fișe de lucru.

2. Stabilirea obiectivelor

- obiective comune pentru toți beneficiarii educației;
- obiective de aprofundare pentru unii beneficiari;
- obiective de sprijin, adaptate pentru copiii cu CES.

3. Planificarea sarcinilor

Nivel minim obligatoriu

- Identifică ideea principală a textului.
- Rezolvă 5 exerciții de aplicare directă.
- Completează schema folosind cuvintele date.
- Asociază noțiunile cu definițiile corecte.
- Recunoaște elementele esențiale dintr-o imagine / problemă.
- Recunoaște elementele esențiale dintr-o imagine / problemă.

Nivel mediu

- Explică în cuvinte proprii ideea principală.
- Rezolvă o problemă cu două etape.
- Compară două concepte folosind un tabel.
- Aplică noțiunea în alt exemplu similar.
- Redactează un scurt paragraf explicativ.
- Recunoaște elementele esențiale dintr-o imagine / problemă.

Nivel avansat

- Argumentează un punct de vedere.
- Creează o problemă similară și rezolv-o.
- Realizează o hartă conceptuală complexă.
- Elaborează un mini-proiect / prezentare.
- Aplică noțiunea într-o situație nouă, diferită de cele studiate.

4. Organizarea activităților

- **centre de activitate** - zone tematice organizate în clasă, în care elevii desfășoară activități diferite, adaptate nivelului și intereselor lor.

Organizarea activităților pe centre de activitate

- Zone tematice organizate în clasă, în care elevii desfășoară activități diferite, adaptate nivelului și intereselor lor.

Rol pedagogic: susțin autonomia, permit diferențierea conținutului și a procesului, reduc anxietatea legată de evaluare frontală.

- **spații de lucru** - organizarea fizică a clasei astfel încât elevii să poată lucra individual, în perechi sau în grupuri mici.

Beneficii: încurajează cooperarea; facilitează adaptarea la stiluri diferite de învățare; crește implicarea elevilor.

- **grupuri de lucru**

Scop:

- sprijin personalizat
- dezvoltarea competențelor sociale
- învățare prin cooperare

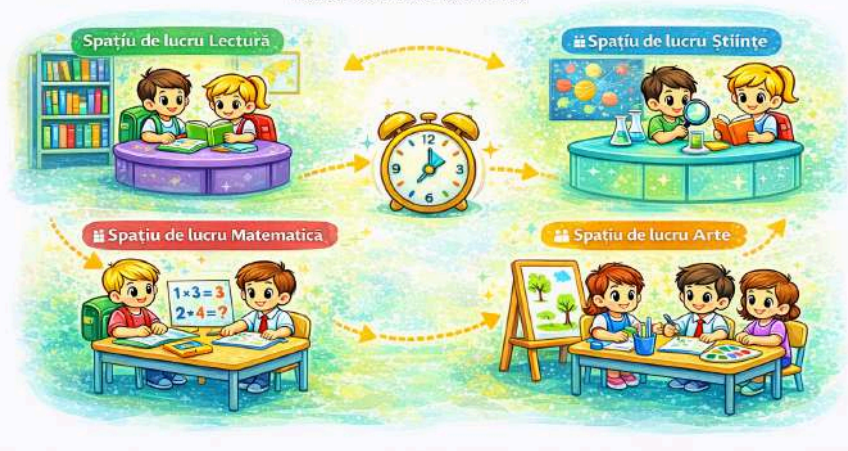
Activități pe grupuri de lucru

– Organizarea fizică a clasei astfel încât elevii să poată lucra individual, în perechi sau în grupuri mici.

- **rotație pe sarcini -**

– Elevii parcurg succesiv mai multe spații de lucru, fiecare cu o sarcină diferită.

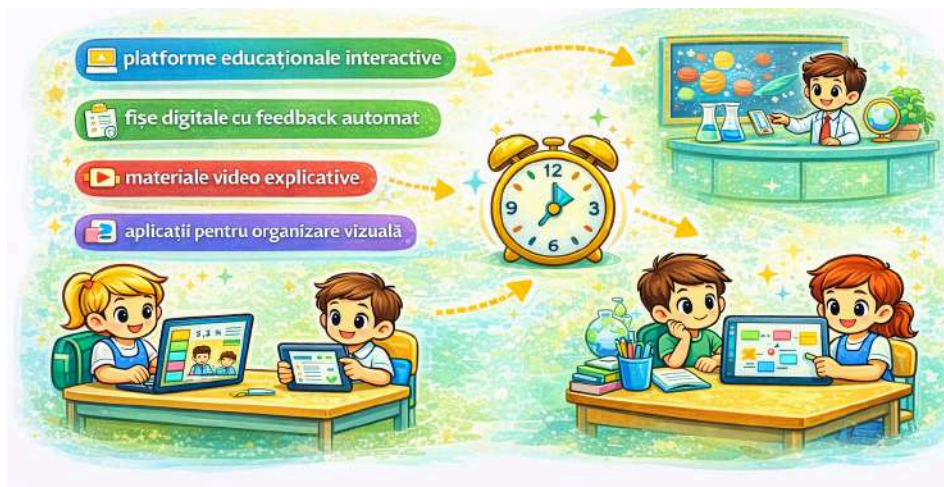
Caracteristici:

- timp stabilit pentru fiecare activitate
- niveluri diferite de dificultate
- posibilitatea alegerii ordinii în anumite situații

Avantaje:

- menține dinamica clasei
- stimulează atenția
- permite diferențierea fără etichetare

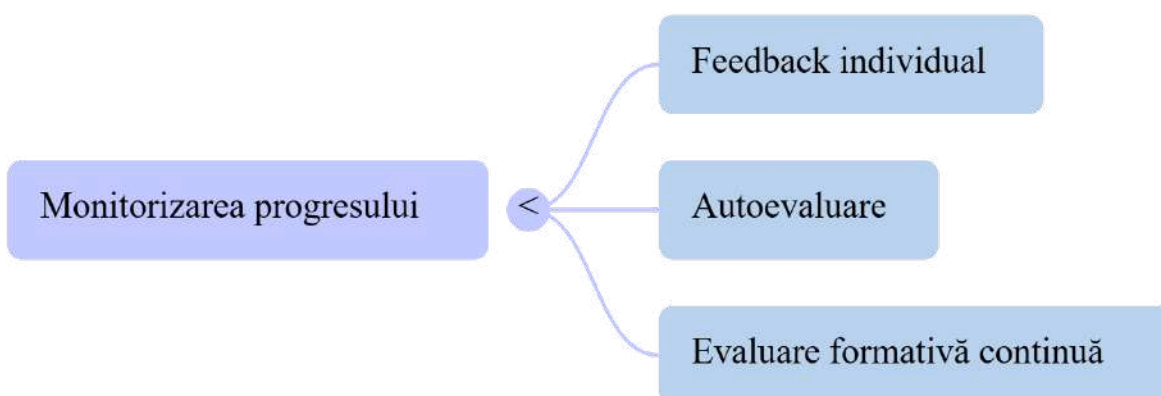
- **utilizarea resurselor digitale accesibile**

Rolul tehnologiei în diferențiere:

- oferă materiale adaptate (audio, video, vizual);
- permite învățare în ritm propriu;
- susține elevii cu dificultăți prin instrumente compensatorii.

5. Monitorizarea progresului

Pașii organizării activităților diferențiate la clasă

Acest proces vizează adaptarea metodelor de predare pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor. Prin parcurgerea acestor pași, se urmărește creșterea participării la clasă și sprijinirea fiecărui beneficiar al educației în funcție de nivelul său.

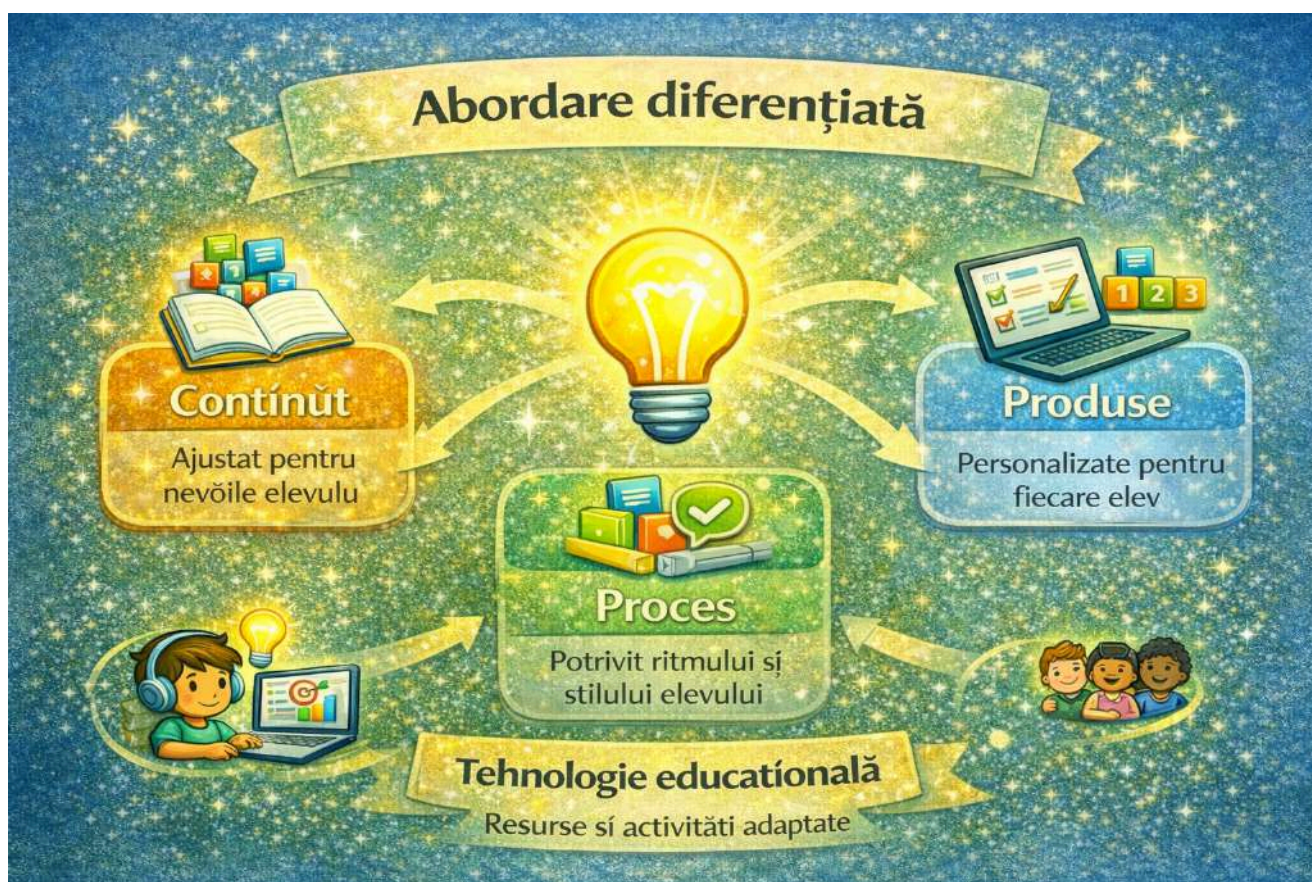

CAPITOLUL 5

Tehnologia ca sprijin pentru fiecare elev

Abordarea diferențiată are ca punct de plecare diversitatea reală a elevilor din clasă, manifestată prin ritmuri diferite de învățare, niveluri variate de pregătire și stiluri cognitive distincte. În acest context, tehnologia educațională capătă rolul unui mediator pedagogic, care facilitează adaptarea procesului instructiv-educativ la nevoile individuale ale fiecărui elev.

Potrivit perspectivei promovate de Carol Ann Tomlinson, diferențierea eficientă presupune ajustarea conținutului, a procesului și a produselor învățării, în funcție de profilul elevului. Tehnologia oferă cadrul necesar pentru realizarea acestor ajustări, prin diversificarea resurselor și a sarcinilor de lucru, fără a fragmenta unitatea clasei. Astfel, elevii pot parcurge aceleași obiective de învățare, utilizând modalități diferite de acces și de exersare a conținutului.

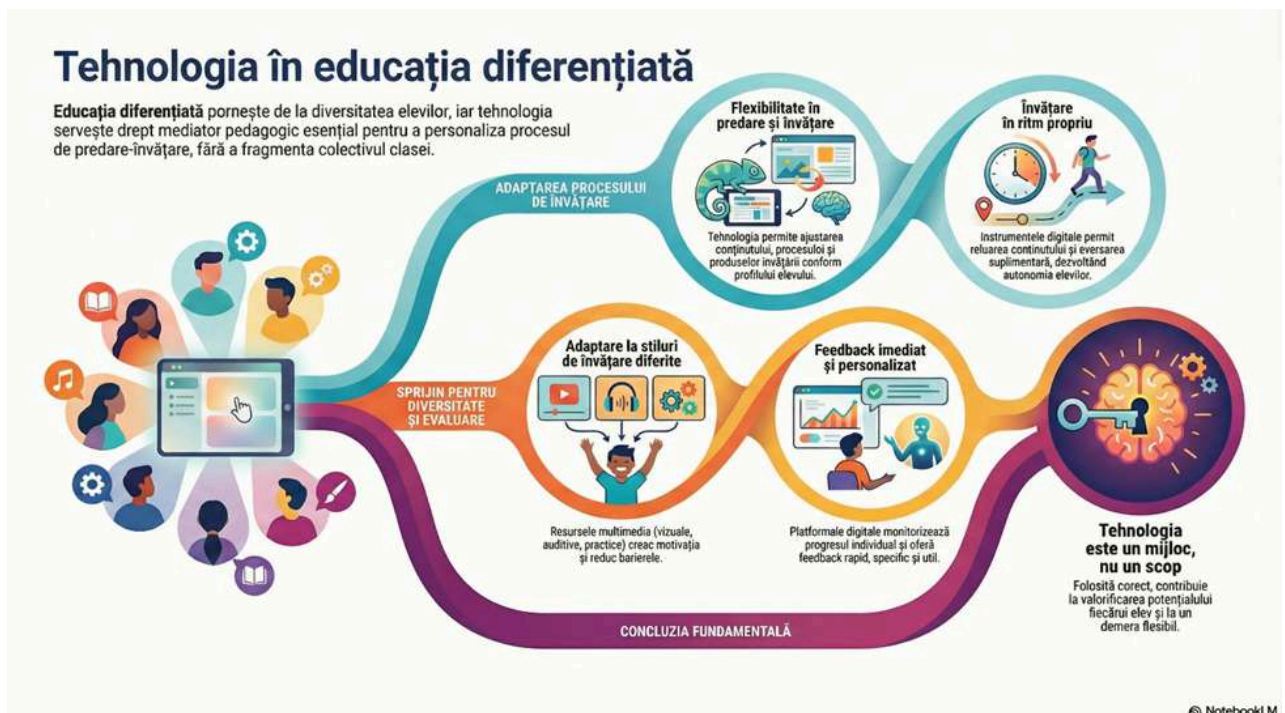

Un aport semnificativ al tehnologiei în abordarea diferențiată constă în susținerea învățării în ritm propriu. Instrumentele digitale permit reluarea activităților, exersarea suplimentară și revenirea asupra conținuturilor, oferind elevilor control asupra propriului parcurs de învățare. Conform lui Philippe Perrenoud, acest tip de organizare a învățării contribuie la dezvoltarea autonomiei și a competenței de autoreglare, esențiale pentru succesul școlar pe termen lung.

Tehnologia sprijină, de asemenea, adaptarea activităților la stilurile diferite de învățare ale elevilor. Materialele multimedia, resursele interactive și aplicațiile educaționale permit combinarea elementelor vizuale, auditive și practice, favorizând implicarea activă a elevilor. Această diversitate de forme de prezentare și de interacțiune contribuie la creșterea motivației și la reducerea barierelor în învățare, aspect evidențiat și în studiile realizate de UNESCO privind educația incluzivă.

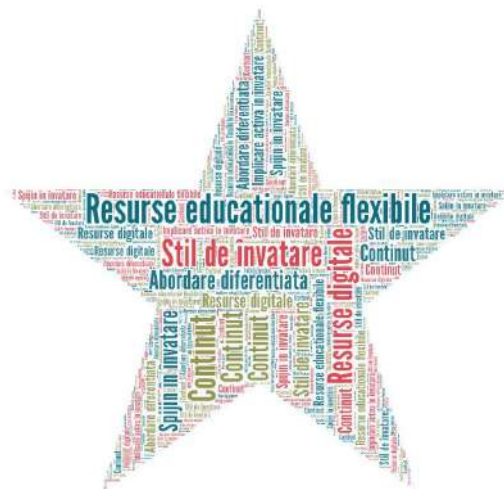
Din perspectiva evaluării, tehnologia susține abordarea diferențiată prin facilitarea monitorizării progresului individual. Feedbackul oferit prin intermediul instrumentelor digitale este rapid și orientat spre sarcină, permițând ajustarea imediată a activităților didactice. John Hattie subliniază că feedbackul are un impact semnificativ asupra învățării atunci când este clar, specific și utilizabil, iar tehnologia creează condițiile necesare pentru furnizarea acestuia într-o manieră accesibilă elevilor.

În ansamblu, tehnologia nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc pedagogic care sprijină diferențierea și incluziunea. Utilizată în mod reflexiv, aceasta contribuie la valorificarea potențialului fiecărui elev, la susținerea progresului individual și la construirea unui demers educațional flexibil, centrat pe nevoile reale ale clasei.

5.1. Tipuri de resurse digitale utile în abordarea diferențiată

Diversitatea elevilor din cadrul unei clase impune utilizarea unor resurse educaționale flexibile, capabile să răspundă diferențelor de ritm, nivel și stil de învățare. În acest context, resursele digitale reprezintă un sprijin semnificativ pentru implementarea abordării diferențiate, oferind multiple modalități de acces la conținut și de implicare activă în învățare.

Resurse digitale utile în abordarea diferențiată:

1. Platforme interactive de învățare

- Organizarea sarcinilor pe niveluri de dificultate.
- Adaptarea activităților la nevoile elevilor.
- Posibilitatea parcurgerii conținutului în ritm propriu.
- Susțin trasee variate de învățare, conform perspectivei lui Carol Ann Tomlinson.

2. Materiale multimedia (prezentări interactive, animații, materiale audio-video)

- Adaptarea predării la stiluri diferite de învățare.
- Facilitarea înțelegerii conceptelor abstracte.
- Reducerea barierelor în învățare.
- Creșterea implicării și participării active a elevilor.

3. Resurse pentru exersare și consolidare

- Aplicarea cunoștințelor în contexte variate.
- Diferențierea sarcinilor prin nivelul de dificultate.
- Oferirea de feedback imediat.
- Susținerea progresului individual, în acord cu ideile lui Philippe Perrenoud.

Casetă de reflecție

Gândește-te la utilizarea resurselor digitale la clasă:

- ✓ Care tip de resursă digitală a fost cel mai eficient pentru elevii mei?
- ✓ Cine a progresat vizibil atunci când a lucrat în ritm propriu?
- ✓ Ce elevi au avut nevoie de sprijin suplimentar în utilizarea platformelor?

Ce aș putea ajusta?

- ✓ Nivelul de dificultate al sarcinilor
- ✓ Tipul de material multimedia utilizat
- ✓ Modalitatea de oferire a feedbackului
- ✓ Ritmul de parcurgere a conținutului

Ce aș putea ajusta?

- Nivelul de dificultate al sarcinilor
- Tipul de material multimedia utilizat
- Modalitatea de oferire a feedbackului
- Ritmul de parcurgere a conținutului

De asemenea, **resursele digitale colaborative** joacă un rol important în abordarea diferențiată, favorizând învățarea socială și schimbul de idei. Acestea permit elevilor să contribuie în mod diferit, în funcție de nivelul și competențele proprii, fără a fi expuși comparației directe. Astfel, diferențierea nu conduce la izolare, ci la valorizarea diversității din cadrul grupului.

Un alt tip de resurse digitale relevante este reprezentat de instrumentele de evaluare formativă, care sprijină monitorizarea progresului și oferirea unui feedback personalizat. Feedbackul rapid și orientat spre sarcină facilitează ajustarea strategiilor de învățare și crește încrederea elevilor în propriile capacități. John Hattie subliniază că impactul evaluării asupra învățării este maxim atunci când feedbackul este clar și utilizabil, iar resursele digitale creează condițiile necesare pentru acest tip de intervenție pedagogică.

În **concluzie**, resursele digitale utilizate în abordarea diferențiată contribuie la adaptarea procesului educațional la nevoile reale ale elevilor, sprijinind progresul individual și incluziunea. Selectarea și integrarea lor trebuie realizate în mod conștient și pedagogic, astfel încât tehnologia să devină un mijloc de susținere a învățării, nu un scop în sine.

5.2. Alegerea resurselor digitale potrivite pentru grupuri diverse de elevi

Diversitatea elevilor dintr-o clasă reprezintă o realitate pedagogică ce impune adaptarea permanentă a strategiilor didactice și a resurselor utilizate. Diferențele dintre elevi se manifestă la nivel de ritm de învățare, stil cognitiv, nivel de pregătire și motivație, iar selecția resurselor digitale trebuie realizată în acord cu aceste particularități. În abordarea diferențiată, alegerea resurselor nu este aleatorie, ci fundamentată pe nevoile reale ale grupului de elevi.

Criterii de selectare a resurselor digitale în abordarea diferențiată:

1. Accesibilitatea

- Resursele trebuie să fie ușor de utilizat și intuitive.
- Adaptarea la nivelul de vârstă al elevilor.
- Reducerea dificultăților tehnice pentru a permite concentrarea asupra învățării.
- Susținerea participării active a tuturor elevilor, conform recomandărilor UNESCO privind educația incluzivă.

2. Flexibilitatea

- Posibilitatea adaptării sarcinilor la niveluri diferite de dificultate.
- Diferențierea conținutului și a ritmului de lucru.
- Sprijinirea claselor eterogene prin trasee variate de învățare.
- În acord cu perspectiva lui Carol Ann Tomlinson privind diferențierea eficientă.

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații:

Afirmații	Adevărat	Fals
Resursele digitale accesibile trebuie să fie dificil de utilizat pentru a stimula gândirea critică.		
Adaptarea resurselor la nivelul de vârstă al elevilor este un criteriu important de selecție.		
Flexibilitatea resurselor digitale permite diferențierea sarcinilor pe niveluri de dificultate.		
Într-o clasă eterogenă, este recomandată utilizarea aceluiași sarcini pentru toți elevii, fără		
Carol Ann Tomlinson susține ideea traseelor variate de învățare.		
Accesibilitatea resurselor digitale contribuie la reducerea barierelor în învățare, în acord cu recomandările UNESCO.	71	

Alegerea resurselor digitale trebuie să țină cont și de stilurile diferite de învățare ale elevilor. Elevii cu preferințe vizuale beneficiază de materiale grafice și interactive, cei cu stil auditiv de explicații orale sau materiale audio, iar elevii cu stil kinestezic de activități care implică interacțiune și explorare. Diversitatea resurselor digitale permite cadrului didactic să ofere modalități variate de acces la conținut, sprijinind implicarea activă și motivația elevilor.

De asemenea, resursele digitale selectate trebuie să susțină învățarea în ritm propriu, oferind elevilor posibilitatea de a relua sarcinile, de a exersa suplimentar și de a progresa gradual. Philippe Perrenoud evidențiază importanța adaptării învățării la ritmul individual al elevilor, subliniind că progresul autentic este posibil atunci când elevii au control asupra propriului parcurs educațional.

Un alt aspect relevant în alegerea resurselor digitale este potențialul acestora de a oferi feedback formativ. Resursele care furnizează feedback clar, imediat și orientat spre sarcină sprijină reglarea învățării și creșterea încrederii elevilor. Din perspectiva lui John Hattie, feedbackul este unul dintre factorii cu impact major asupra învățării, iar mediul digital creează condiții favorabile pentru integrarea acestuia în mod constant.

În **concluzie**, alegerea resurselor digitale potrivite pentru grupuri diverse de elevi reprezintă un demers pedagogic complex, care presupune analizarea nevoilor elevilor, a obiectivelor de învățare și a potențialului educațional al instrumentelor utilizate. Integrate în mod reflexiv, resursele digitale pot sprijini diferențierea, incluziunea și progresul fiecărui elev, contribuind la eficientizarea procesului educațional.

5.3. Adaptarea resurselor în funcție de nivel, ritm și context

Adaptarea resurselor educaționale reprezintă o condiție esențială pentru implementarea eficientă a abordării diferențiate în mediul școlar. Elevii se află în stadii diferite de dezvoltare cognitivă, manifestă ritmuri variate de învățare și provin din contexte educaționale diverse, aspecte care impun flexibilitate în selectarea și utilizarea resurselor didactice. În acest cadru, resursele digitale oferă multiple posibilități de adaptare, sprijinind progresul fiecărui elev.

a) Adaptarea în funcție de nivelul de pregătire:

- Ajustarea gradului de dificultate al sarcinilor, menținând aceleași obiective de învățare pentru toți elevii.
- Propunerea de activități de aprofundare, extindere sau provocare pentru elevii cu performanțe ridicate.
- Oferirea de sarcini structurate, ghidate și sprijin suplimentar pentru elevii care întâmpină dificultăți.
- Diferențierea vizează procesul de învățare, nu diminuarea standardelor, conform concepției lui Carol Ann Tomlinson.

b) Adaptarea în funcție de ritmul de învățare

- Asigurarea unui timp flexibil de lucru și posibilitatea reluării conținuturilor pentru consolidare.
- Oferirea de activități suplimentare pentru elevii care finalizează rapid sarcinile.
- Promovarea autonomiei prin utilizarea instrumentelor digitale care permit parcurgerea conținutului în ritm propriu.
- Respectarea ritmurilor individuale ca premisă a progresului autentic, idee susținută de Philippe Perrenoud.

c) Adaptarea în funcție de contextul educațional

- Luarea în considerare a particularităților colectivului de elevi și a condițiilor materiale disponibile.
- Selectarea unor resurse accesibile, relevante și adecvate realității socio-culturale a elevilor.
- Reducerea barierelor educaționale prin utilizarea unor instrumente flexibile, în acord cu recomandările UNESCO privind educația incluzivă.

Un rol important în adaptarea resurselor îl are feedbackul formativ, care oferă informații relevante despre eficiența sarcinilor propuse și despre nevoile elevilor. Pe baza feedbackului obținut, cadrul didactic poate ajusta resursele utilizate, crescând sau reducând gradul de dificultate și modificând strategiile de prezentare. John Hattie subliniază faptul că feedbackul orientat spre sarcină și progres are un impact semnificativ asupra învățării, iar resursele digitale creează un cadru favorabil pentru integrarea acestuia.

Întrebări de reflecție

- Adaptez gradul de dificultate fără a modifica obiectivele de învățare?
- Ofer atât activități de aprofundare, cât și sarcini cu sprijin suplimentar?
- Permit elevilor să lucreze în ritm propriu și să reia activitățile?
- Asigur activități suplimentare pentru cei care finalizează rapid sarcinile?
- Sunt resursele accesibile tuturor elevilor din clasă?
- Contribuie acestea la reducerea barierelor în învățare?

În **concluzie**, adaptarea resurselor în funcție de nivel, ritm și context reprezintă un demers pedagogic complex, care presupune analiză, flexibilitate și reflecție didactică. Utilizate în mod conștient, resursele digitale pot sprijini diferențierea reală a învățării, susținând progresul individual și crearea unui mediu educațional incluziv și echilibrat.

5.4. Soluții pentru contexte cu acces limitat la tehnologie

Implementarea abordării diferențiate nu este condiționată exclusiv de utilizarea tehnologiei avansate. În numeroase contexte educaționale, accesul limitat la dispozitive digitale sau la conexiune stabilă la internet impune identificarea unor soluții alternative, care să susțină diferențierea învățării fără a crea inechități. În acest sens, flexibilitatea pedagogică și adaptarea resurselor devin elemente-cheie ale demersului didactic.

Un prim principiu în contexte cu acces limitat la tehnologie este valorificarea resurselor educaționale existente, prin adaptarea acestora la niveluri și ritmuri diferite de învățare. Manualele, fișele de lucru și materialele tipărite pot fi structurate pe grade diferite de dificultate, oferind sarcini de bază, de consolidare și de aprofundare. Astfel, diferențierea se realizează prin conținut și proces, chiar și în absența suportului digital. Conform lui Carol Ann Tomlinson, diferențierea nu depinde de instrumente sofisticate, ci de modul în care cadrul didactic răspunde nevoilor elevilor.

O soluție eficientă în lipsa tehnologiei este organizarea activităților pe grupuri flexibile, în funcție de nivelul de pregătire sau de ritmul de lucru al elevilor. Activitățile pot fi adaptate astfel încât fiecare grup să beneficieze de sarcini adecvate, fără a fi etichetat sau comparat. Această strategie favorizează implicarea activă și permite cadrului didactic să ofere sprijin diferențiat, aspect evidențiat și de Philippe Perrenoud, care subliniază importanța adaptării învățării la ritmurile individuale.

1. 3 concepte reținute

2. 2 întrebări apărute

3. 1 conexiune cu experiența personală sau un conținut prezentat anterior

De asemenea, materialele manipulabile (jetoane, carduri, obiecte concrete) reprezintă o alternativă valoroasă la resursele digitale, în special în ciclul primar. Acestea permit explorarea activă a conținuturilor și sprijină elevii cu stil de învățare kinestezic, contribuind la înțelegerea conceptelor și la consolidarea achizițiilor. Prin utilizarea acestor materiale, diferențierea se poate realiza prin modalitatea de lucru și gradul de sprijin oferit.

Un alt aspect important îl constituie evaluarea formativă realizată prin **metode non-digitale**, precum observația sistematică, conversația didactică și feedbackul verbal descriptiv. Aceste metode permit monitorizarea progresului elevilor și ajustarea intervențiilor educaționale, chiar și în absența instrumentelor digitale. John Hattie evidențiază faptul că impactul evaluării asupra învățării este determinat de calitatea feedbackului, nu de mediul în care acesta este oferit.

În contexte cu **acces limitat la tehnologie**, este esențială și implicarea elevilor în autoevaluare și reflecție, prin instrumente simple, precum jurnale de învățare sau fișe de reflecție. Aceste practici contribuie la dezvoltarea responsabilității față de propria învățare și susțin progresul individual. Din perspectiva educației incluzive, UNESCO subliniază importanța adaptării strategiilor educaționale la realitățile locale, pentru a asigura echitate și șanse egale de reușită.

În **concluzie**, lipsa sau limitarea accesului la tehnologie nu reprezintă un obstacol în aplicarea abordării diferențiate, ci o provocare care solicită creativitate și adaptare pedagogică. Prin utilizarea resurselor disponibile, organizarea flexibilă a activităților și evaluarea formativă constantă, cadrul didactic poate susține progresul fiecărui elev și poate crea un mediu educațional echilibrat și incluziv.

Recomandări practice:

Instrumente digitale simple, ușor de integrat la clasă

Instrumentele digitale simple oferă cadrului didactic posibilitatea de a adapta activitățile de învățare la nivelul, ritmul și stilul elevilor, fără a introduce o complexitate tehnică ridicată. Exemplele de mai jos ilustrează modalități concrete prin care aceste instrumente pot sprijini diferențierea în activitatea didactică zilnică.

1. Activități diferențiate pe niveluri de dificultate

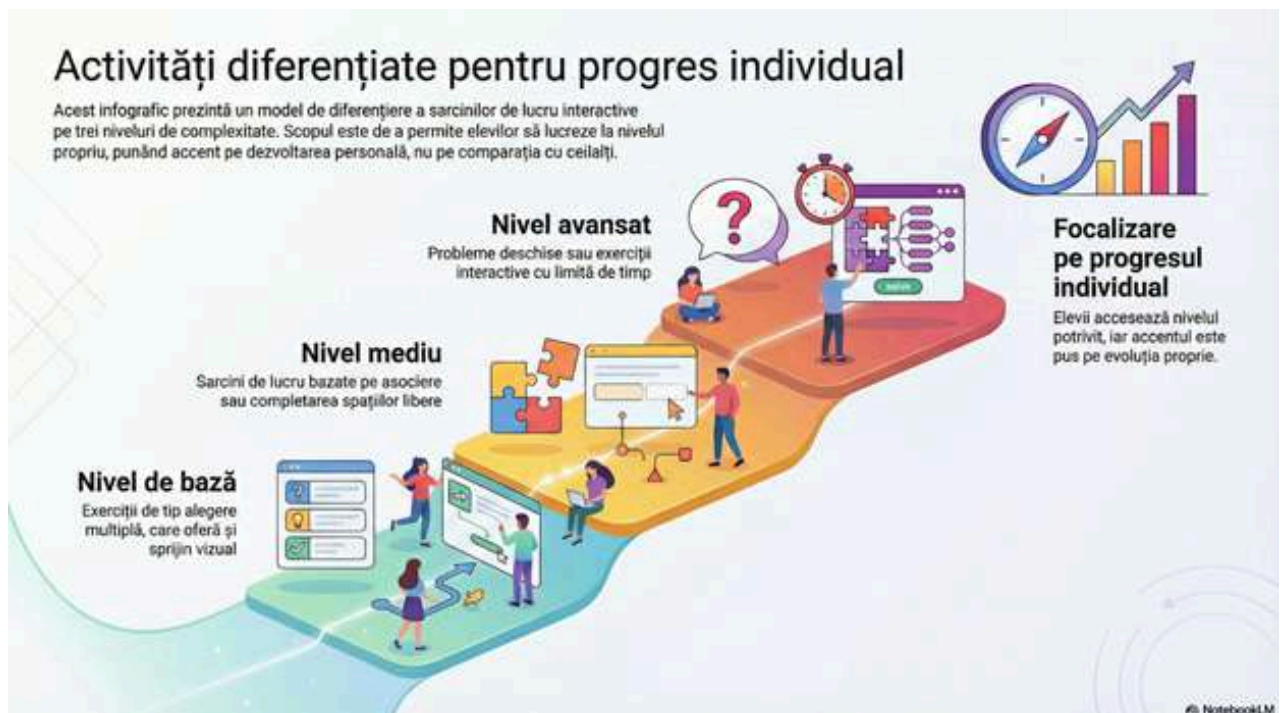
Un exemplu frecvent utilizat este realizarea de exerciții interactive cu grade diferite de dificultate, folosind platforme precum Wordwall.

Nivel de bază: exerciții de tip alegere multiplă, cu sprijin vizual

Nivel mediu: exerciții de asociere sau completare

Nivel avansat: probleme deschise sau exerciții cu timp limitat

Elevii accesează activitatea corespunzătoare nivelului propriu, fără a fi comparați între ei, accentul fiind pus pe progresul individual.

2. Diferențiere în funcție de ritmul de învățare

Instrumentele digitale simple permit elevilor să lucreze în ritm propriu. Activitățile pot fi reluate de mai multe ori, iar feedbackul este oferit imediat.

De exemplu:

- elevii care finalizează rapid primesc sarcini de extindere;
- elevii care întâmpină dificultăți pot relua exercițiile, fără presiune evaluativă.

Această abordare susține învățarea autonomă și reduce anxietatea asociată evaluării.

3. Activități diferențiate pe stiluri de învățare

Folosind un panou digital realizat cu Padlet, elevii pot demonstra înțelegerea unui conținut prin modalități diferite:

- text scris (stil verbal);
- desen sau imagine (stil vizual);
- mesaj audio scurt (stil auditiv).

Elevii aleg forma de exprimare care li se potrivește, având posibilitatea de a-și valorifica punctele forte.

4. Activități de consolidare și autoevaluare

Chestionarele digitale simple, realizate cu formulare online, pot fi utilizate pentru consolidarea conținuturilor și pentru autoevaluare.

- întrebări adaptate nivelului de dificultate;
- feedback automat pentru fiecare răspuns;
- posibilitatea reluării activității.

Elevii își pot monitoriza progresul și pot identifica aspectele care necesită îmbunătățire.

5. Activități colaborative diferențiate

Instrumentele digitale simple pot fi utilizate și în activități de grup, în care elevii contribuie în mod diferit:

- unii formulează exerciții;
- alții rezolvă sau explică;
- alții oferă feedback.

Această formă de diferențiere valorifică diversitatea competențelor și sprijină învățarea socială.

Concluzie

Activitățile diferențiate realizate cu instrumente digitale simple permit adaptarea învățării la nevoile reale ale elevilor, fără a încălca demersul didactic. Prin flexibilitate, feedback imediat și posibilitatea de exprimare diversă, aceste instrumente susțin progresul individual și contribuie la crearea unui climat educațional pozitiv și incluziv.

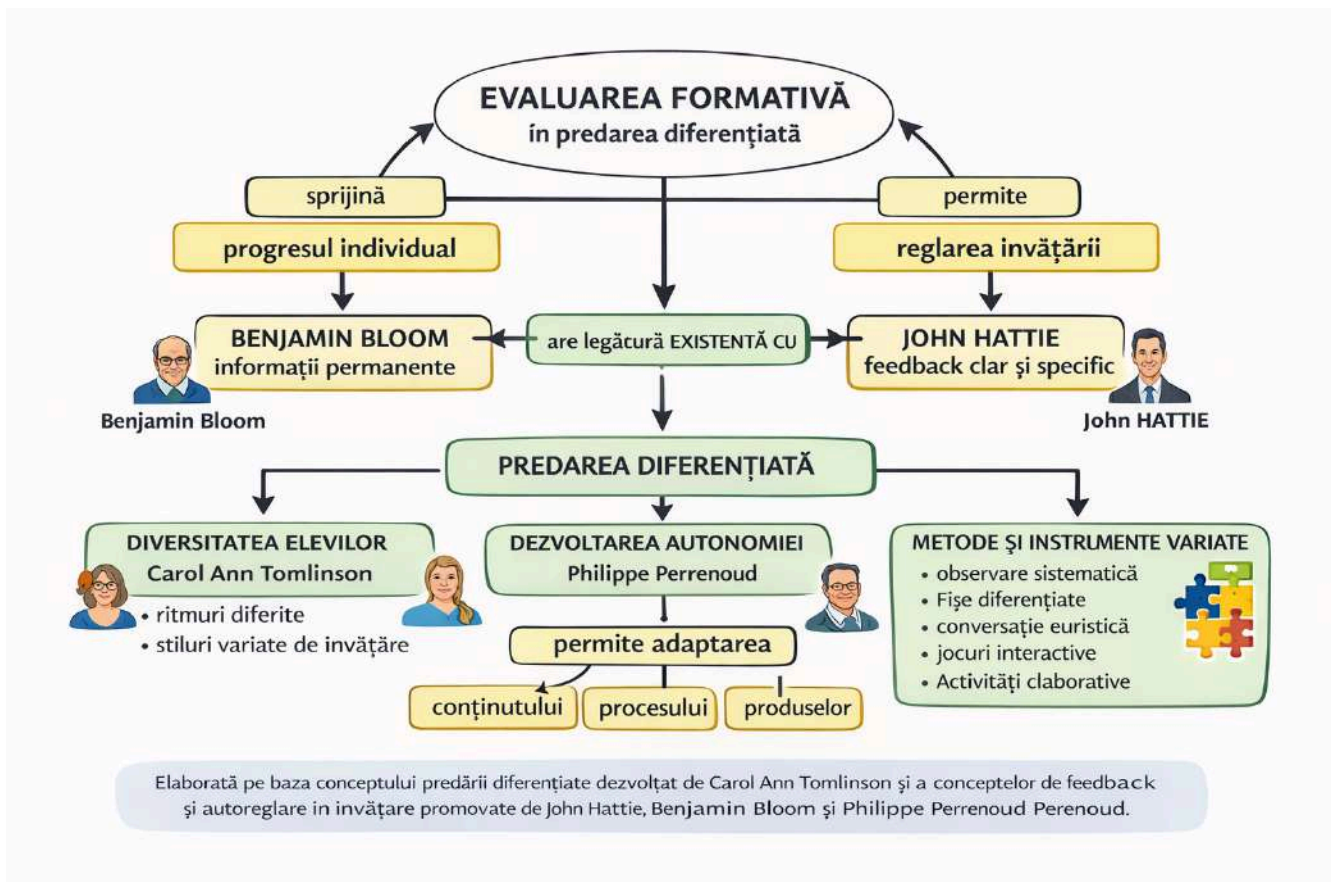
CAPITOLUL 6

Evaluarea care susține progresul fiecărui elev

6.1. Evaluarea formativă în contextul predării diferențiate

Evaluarea formativă reprezintă un element central al procesului instructiv-educativ, fiind orientată spre reglarea continuă a învățării și sprijinirea progresului individual al elevilor. Conform lui Benjamin Bloom, evaluarea formativă are rolul de a furniza informații permanente despre nivelul de înțelegere al elevilor, permițând ajustarea strategiilor didactice în timp real. În contextul predării diferențiate, evaluarea formativă capătă o importanță deosebită, întrucât aceasta se raportează la diversitatea elevilor, la ritmurile diferite de învățare și la stilurile variate de achiziție a cunoștințelor. Carol Ann Tomlinson, una dintre principalele autoare ale teoriei predării diferențiate, subliniază faptul că evaluarea continuă este fundamentul diferențierii eficiente, deoarece oferă cadrul didactic informațiile necesare pentru adaptarea conținutului, procesului și produselor învățării.

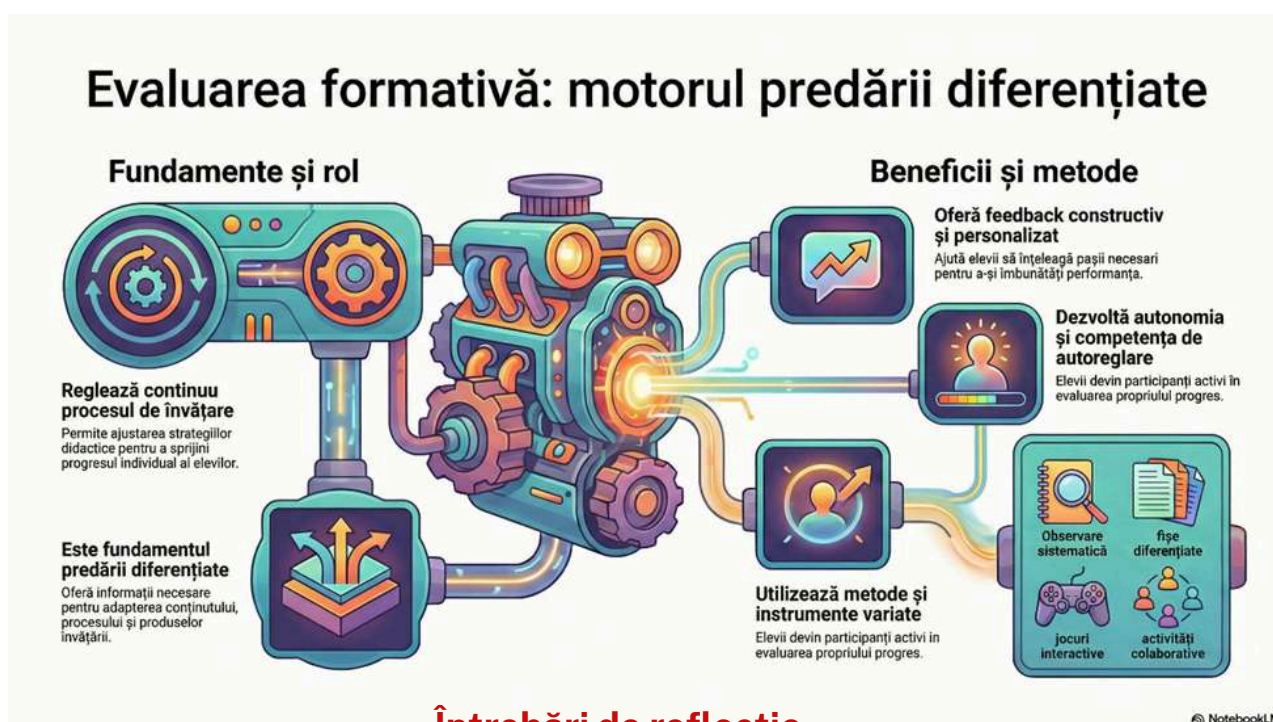
Un element definitoriu al evaluării formative este **feedbackul**, considerat de John Hattie drept unul dintre factorii cu cel mai mare impact asupra învățării. Feedbackul eficient este clar, specific și orientat spre progres, ajutând elevii să înțeleagă ce au realizat corect și ce pași trebuie să urmeze pentru îmbunătățirea performanței. În predarea diferențiată, feedbackul este adaptat nivelului fiecărui elev, evitând comparația între elevi și valorizând progresul individual.

Evaluarea formativă susține, de asemenea, dezvoltarea **autonomiei în învățare**. Potrivit lui Philippe Perrenoud, evaluarea care sprijină învățarea contribuie la formarea competenței de autoreglare, elevii fiind implicați activ în procesul de autoevaluare și reflecție asupra propriilor achiziții. Această perspectivă este esențială în ciclul primar, unde se pun bazele unei atitudini pozitive față de învățare.

În cadrul **predării diferențiate**, evaluarea formativă se realizează prin metode și instrumente variate, adaptate nevoilor elevilor, precum observarea sistematică, fișele de lucru diferențiate, conversația euristică, jocurile interactive și activitățile colaborative. Black și Wiliam evidențiază faptul că utilizarea unor astfel de strategii evaluative crește semnificativ nivelul de implicare al elevilor și eficiența procesului de învățare.

Evaluarea formativă, fundamentată teoretic și integrată coerent în **predarea diferențiată**, susține progresul fiecărui elev prin orientarea învățării, feedback constructiv și adaptarea continuă a demersului didactic. Aceasta contribuie la crearea unui **climat educațional incluziv**, în care fiecare elev are șanse reale de succes.

Întrebări de reflecție

- În ce mod utilizez evaluarea formativă pentru a regla demersul didactic în funcție de nevoile reale ale elevilor mei?
- Ce tipuri de feedback ofer frecvent elevilor și cât de clar și orientat spre progres este acesta?
- Cum valorific informațiile obținute prin evaluarea formativă pentru a diferenția conținutul, procesul sau produsele învățării?
- Cum îi implic pe elevi în procesul de autoevaluare și reflecție asupra propriei învățări?
- Cum contribuie evaluarea formativă la crearea unui climat de învățare incluziv, în care fiecare elev are șanse reale de succes?

6.2. Feedback personalizat cu sprijinul tehnologiei

Feedbackul personalizat reprezintă o componentă esențială a evaluării formative, având rolul de a orienta învățarea și de a sprijini progresul individual al elevilor. În contextul predării diferențiate, feedbackul nu este uniform, ci adaptat nivelului de achiziții, ritmului de învățare și stilului cognitiv al fiecărui elev.

Integrarea **tehnologiei** în procesul educațional oferă oportunități multiple pentru furnizarea unui feedback rapid, clar și accesibil. Platformele educaționale digitale permit transmiterea feedbackului în timp real, facilitând corectarea imediată a erorilor și consolidarea învățării. Astfel, elevul primește informații concrete despre performanța sa, în momentul în care învățarea este încă în desfășurare.

Potrivit lui John Hattie, **feedbackul** are un impact semnificativ asupra progresului elevilor atunci când este specific, orientat spre sarcină și formulat într-un limbaj accesibil. Utilizarea instrumentelor digitale sprijină acest tip de feedback, oferind elevilor indicii clare despre ce au realizat corect și ce trebuie îmbunătățit. În **predarea diferențiată**, tehnologia permite ajustarea mesajului evaluativ în funcție de nivelul fiecărui elev, evitând generalizările și comparațiile.

Întrebări de reflecție

1. În ce măsură feedbackul personalizat, adaptat nivelului de achiziții și ritmului de învățare al elevilor, influențează eficiența procesului de învățare și progresul individual?
2. Care este rolul tehnologiei educaționale în optimizarea feedbackului formativ și cum contribuie aceasta la susținerea predării diferențiate comparativ cu practicile evaluative tradiționale?
3. Cum poate feedbackul personalizat, mediat de tehnologie, să stimuleze autonomia elevilor și asumarea responsabilității pentru propriul parcurs de învățare, în special în ciclul primar?

De asemenea, **feedbackul personalizat** cu sprijinul tehnologiei contribuie la dezvoltarea autonomiei elevilor. Prin accesul la rezultate imediate, explicații suplimentare sau sugestii de îmbunătățire, elevii sunt încurajați să-și asume responsabilitatea pentru propriul proces de învățare. Conform perspectivei promovate de Black și Wiliam, **feedbackul eficient** trebuie să conducă la acțiune, iar tehnologia facilitează acest demers prin oferirea de sarcini adaptate și posibilitatea reluării activităților.

În ciclul primar, feedbackul digital poate îmbrăca forme variate, precum mesaje vizuale, simboluri grafice, înregistrări audio sau aprecieri descriptive, adaptate vârstei elevilor. Aceste modalități contribuie la crearea unui climat educațional pozitiv, reducând teama de greșeală și încurajând participarea activă.

Feedbackul personalizat susținut de tehnologie reprezintă un instrument valoros în predarea diferențiată, facilitând evaluarea formativă, sprijinind progresul individual și contribuind la dezvoltarea competențelor de învățare ale elevilor.

Feedbackul personalizat în era digitală

Acest infografic prezintă modul în care feedbackul personalizat, susținut de tehnologie, devine un instrument esențial în predarea diferențiată. Se subliniază cum platformele digitale transformă evaluarea formativă, sprijinind progresul individual și autonomia elevilor.

Principii cheie

Adaptat nevoilor individuale
Se ajustează la nivelul, ritmul și stilul de învățare al fiecărui elev.

Livrat rapid și clar prin tehnologie
Platformele digitale permit transmiterea feedbackului în timp real, facilitând corecția imediată.

Specific și orientat spre sarcină
Oferă indicii clare despre ce s-a realizat corect și ce trebuie îmbunătățit.

Beneficii majore

Dezvoltă autonomia elevilor
Elevii sunt încurajați să-și asume responsabilitatea pentru propriul proces de învățare.

Creează un climat educațional pozitiv
Reduce teama de greșeală prin mesaje vizuale, simboluri sau înregistrări audio.

Sprijină progresul individual
Facilitează evaluarea formativă și dezvoltarea competențelor de învățare pe termen lung.

83

© NotebookLM

6.3. Monitorizarea progresului și învățarea în ritm propriu

Monitorizarea progresului reprezintă un proces continuu prin care cadrul didactic urmărește evoluția fiecărui elev în raport cu obiectivele de învățare stabilite. În contextul predării diferențiate, această monitorizare are ca scop adaptarea demersului didactic la ritmul individual de învățare, asigurând astfel șanse egale de reușită pentru toți elevii.

Învățarea în ritm propriu presupune respectarea particularităților de dezvoltare ale elevilor, precum nivelul de pregătire, capacitatea de concentrare și stilul de învățare. Carol Ann Tomlinson subliniază faptul că diferențierea eficientă se bazează pe observarea continuă a progresului elevilor și pe ajustarea sarcinilor de învățare în funcție de nevoile identificate. Astfel, elevii sunt sprijiniți să progreseze treptat, fără presiunea comparației cu ceilalți.

Monitorizarea progresului se realizează prin evaluare formativă sistematică, care oferă informații relevante despre achizițiile elevilor și dificultățile întâmpinate. Instrumente precum fișele de lucru diferențiate, observarea comportamentului de învățare, conversația didactică și jocurile interactive permit cadrului didactic să identifice nivelul fiecărui elev și să ofere sprijin personalizat. În acest sens, Black și Wiliam evidențiază importanța evaluării continue pentru reglarea procesului de predare și învățare.

Utilizarea tehnologiei educaționale facilitează monitorizarea progresului și susține învățarea în ritm propriu. Platformele digitale oferă date imediate privind performanța elevilor, permițând atât cadrului didactic, cât și elevului să urmărească evoluția în timp. Elevii pot relua activitățile, pot primi sarcini adaptate nivelului lor și pot progresa către obiective mai complexe atunci când sunt pregătiți.

În același timp, monitorizarea progresului contribuie la dezvoltarea autonomiei și responsabilității pentru învățare. Prin implicarea elevilor în procesul de autoevaluare și reflectare asupra propriilor rezultate, aceștia devin conștienți de pașii necesari pentru îmbunătățire. Philippe Perrenoud evidențiază faptul că învățarea în ritm propriu este strâns legată de capacitatea elevului de a-și regla activitatea și de a-și asuma rol activ în procesul educațional.

Monitorizarea progresului, integrată în predarea diferențiată, susține învățarea în ritm propriu prin adaptarea permanentă a strategiilor didactice, valorizarea progresului individual și crearea unui climat educațional favorabil dezvoltării fiecărui elev.

Întrebări de reflecție

- În ce mod monitorizarea continuă a progresului elevilor susține adaptarea strategiilor didactice în vederea realizării predării diferențiate?
- Cum sunt utilizate rezultatele evaluării formative pentru identificarea nevoilor individuale de învățare și pentru personalizarea intervențiilor educaționale?
- Care este rolul implicării elevilor în autoevaluare și reflecție în dezvoltarea autonomiei și a capacității de autoreglare a învățării?

În ce mod poate evaluarea diferențiată, centrată pe feedback și pe progresul individual, să sprijine dezvoltarea fiecărui elev și să transforme evaluarea într-un instrument de învățare, nu doar de măsurare?

Scurtă **reflecție** asupra unuia dintre cele mai puternice, dar adesea greșit înțelese, instrumente din arsenalul nostru educațional: evaluarea.

Timp de decenii, am privit evaluarea aproape exclusiv ca pe un **act de măsurare**. Un barometru care ne arată, la finalul unui capitol/unitate de învățare, cine a înțeles și cine nu, generând ierarhii, anxietate și, prea des, demotivare. Ne-am concentrat pe **produsul final** – calificativul/nota – ignorând adesea procesul prin care s-a ajuns la el.

Propunerea paradigmei moderne, pe care o susținem astăzi, este radicală, dar esențială: să transformăm evaluarea dintr-un verdict într-un dialog. Să o mutăm din finalul procesului de învățare, în inima lui.

Cum putem face asta? Prin doi piloni fundamentali:

Primul pilon: Recunoașterea progresului individual. În loc să ne întrebăm "Unde este elevul față de medie?", întrebarea corectă devine "**Cât de mult a progresat elevul față de propriul său punct de plecare?**". Această schimbare de perspectivă validează efortul, construiește reziliență și cultivă motivația intrinsecă. Elevul nu mai concurează cu colegul, ci cu sine însuși, cel de ieri. Astfel, fiecare elev, indiferent de nivelul său inițial, poate experimenta **succesul**.

Al doilea pilon, și poate cel mai important, este **feedback-ul formativ**. Nu un "Bravo" generic sau o bifă roșie. Vorbim despre un feedback specific, orientat spre acțiune, care îi spune elevului nu doar ce a greșit, ci de ce și, mai ales, cum poate repara. Astfel, greșeala nu mai este stigmatizată ca un eșec, ci este reîncadrată ca o resursă valoroasă de învățare. Evaluarea devine un **diagnostic**, nu o sentință.

În acest mod, rolul nostru, ca educatori, se transformă. Nu mai suntem simpli judecători, ci devenim **arhitecți ai învățării**, mentori și ghizi. Instrumentele noastre nu mai sunt doar testele standardizate, ci portofoliile care arată evoluția, rubricile care clarifică așteptările și dialogul constant care ghidează dezvoltarea metacogniției – capacitatea elevului de a-și înțelege și gestiona propriul proces de învățare.

În **concluzie**, provocarea lansată este să regândim evaluarea. Să o vedem **nu** ca pe o oglindă retrovizoare care ne arată ce a fost, ci ca pe un **GPS** care îl ajută pe fiecare elev în parte să navigheze cu încredere spre potențialul său maxim.

Să facem din evaluare cel mai bun și mai onest instrument de învățare, nu doar un instrument de măsurare.

Întrebări de reflecție

- În ce mod monitorizarea continuă a progresului elevilor susține adaptarea strategiilor didactice în vederea realizării predării diferențiate?
- Cum sunt utilizate rezultatele evaluării formative pentru identificarea nevoilor individuale de învățare și pentru personalizarea intervențiilor educaționale?
- Care este rolul implicării elevilor în autoevaluare și reflecție în dezvoltarea autonomiei și a capacității de autoreglare a învățării?

Exemple din practică:

Evaluarea adaptată fără presiune inutilă

Evaluarea adaptată urmărește crearea unui climat educațional sigur, în care elevii să se simtă încurajați să învețe fără teama de greșeală. Prin utilizarea sarcinilor diferențiate și a activităților interactive, evaluarea este integrată firesc în procesul de învățare, fără a genera presiune suplimentară.

Elevii au posibilitatea de a lucra la niveluri diferite de dificultate, în funcție de propriile achiziții, beneficiind de timp flexibil și sprijin individualizat. Feedbackul oferit este descriptiv și orientat spre progres, punând accent pe ceea ce elevul a realizat corect și pe pașii necesari pentru îmbunătățire. De asemenea, activitățile de autoevaluare și reflecție contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la asumarea responsabilității pentru propria învățare. În acest mod, evaluarea devine un proces de susținere a progresului, nu o sursă de stres sau presiune.

În cadrul predării diferențiate, evaluarea adaptată urmărește susținerea progresului fiecărui elev, evitând supraîncărcarea și presiunea evaluativă excesivă. Exemplele de mai jos ilustrează modalități concrete prin care evaluarea devine un instrument de sprijin, nu de constrângere.

Evaluarea adaptată: învățare fără presiune

Principii cheie ale evaluării adaptate

- Sarcini diferențiate**
Elevii lucrează la niveluri de dificultate adaptate propriilor achiziții.
- Flexibilitate și sprijin**
Se oferă timp flexibil de lucru și suport individualizat.
- Feedback descriptiv**
Accentul este pus pe progres și pe pașii necesari pentru îmbunătățire.

Beneficii pentru elevi

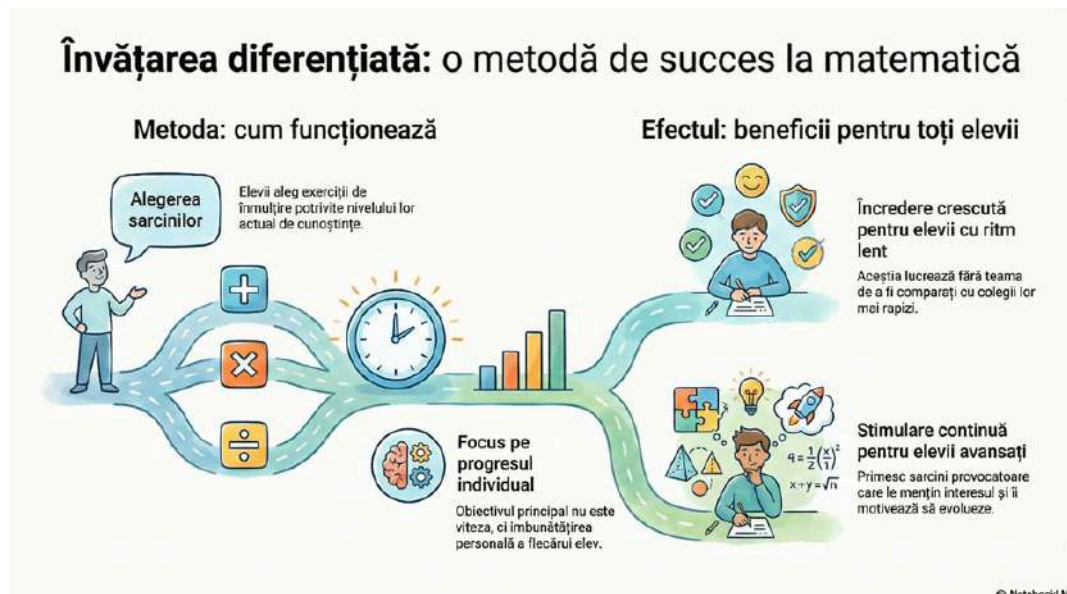
- Climat sigur și încurajator**
Elevii învață fără teama de a greși și fără presiune suplimentară.
- Încredere în sine**
Activitățile de autoevaluare și reflecție dezvoltă încrederea în forțele proprii.
- Învățare responsabilă**
Elevii își asumă responsabilitatea pentru propriul proces de învățare.

87

© NotebookLM

Exemplul 1: Alegerea nivelului de dificultate

La consolidarea operației de înmulțire, elevii au posibilitatea de a alege între mai multe tipuri de sarcini, diferențiate ca nivel de dificultate. Fiecare elev rezolvă exercițiile potrivite nivelului său, fără a fi comparat cu ceilalți. Accentul se pune pe progresul individual, nu pe rapiditatea rezolvării.

Efect:

Elevii cu ritm mai lent lucrează cu încredere, iar elevii avansați sunt stimulați prin sarcini provocatoare.

Exemplul 2: Evaluare prin joc interactiv

Jocurile digitale interactive sunt utilizate ca instrumente de evaluare formativă. Elevii primesc feedback imediat și pot relua sarcinile până la obținerea rezultatului corect, fără consecințe negative.

Efect:

Greșeala este percepută ca oportunitate de învățare, nu ca eșec

Exemplul 3: Timp flexibil de lucru

În activitățile de evaluare, elevii nu sunt constrânși de o limită strictă de timp. Cei care finalizează mai repede primesc sarcini de extindere, iar ceilalți beneficiază de timp suplimentar și sprijin.

Efect:
Scade anxietatea și crește
calitatea rezolvărilor.

Exemplul 4: Feedback descriptiv în locul calificativului

În locul unui calificativ imediat, elevii primesc feedback descriptiv, axat pe ceea ce au realizat corect și pe pașii următori de îmbunătățire.

Exemplu de formulare:

„Ai ales corect operația de înmulțire. Mai verifică rezultatul.”

Efect:
Elevii înțeleg ce au de îmbunătățit și nu se simt descurajați.

Exemplul 5: Autoevaluare ghidată

La finalul activității, elevii răspund oral sau în scris la întrebări simple:

- Ce mi-a fost ușor?
- Ce mi-a fost greu?
- Ce vreau să mai exersez?

Efect:
Se dezvoltă
responsabilitatea pentru
propria învățare și
încrederea în sine.

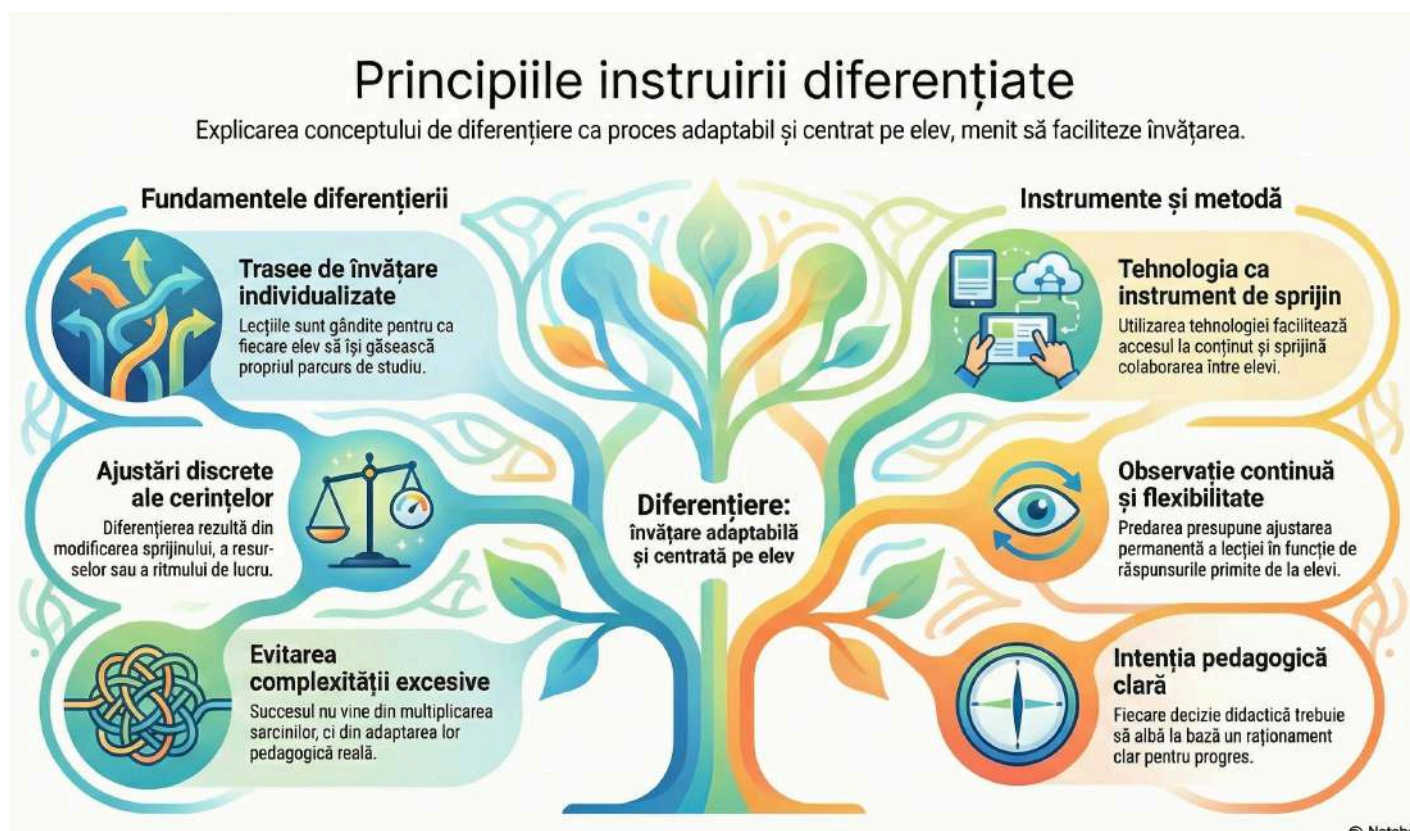
CAPITOLUL 7

Abordarea diferențiată în lecții reale

Diferențierea capătă sens deplin atunci când poate fi observată în practica didactică — în alegerile profesorului, în modul de organizare a învățării și în oportunitățile oferite fiecărui elev de a progresa. Dincolo de reperatele teoretice și de strategiile prezentate anterior, lecțiile reale sunt cele care fac vizibilă această abordare și îi confirmă relevanța.

Scenariile incluse în acest capitol ilustrează modalități concrete de integrare a diferențierii în contexte educaționale variate, de la învățământul preșcolar până la cel liceal. Ele nu propun modele ideale și nici formule care trebuie replicate, ci exemple de practică ce pot inspira decizii adaptate fiecărei clase.

Diferențierea nu presupune lecții perfecte, ci lecții gândite astfel încât fiecare elev să își poată găsi un traseu de învățare.

7.1. Scenariu didactic – învățământ preșcolar

Tema activității: Vizită la fermă – animale domestice

Grupa: **Mică**

Domeniu experiențial: **Științe – Cunoașterea mediului**

Tip activitate: **activitate integrată**, interactivă, cu suport digital (Livresq)

Obiective operaționale:

La finalul activității, copiii vor fi capabili:

- să recunoască animalele domestice;
- să denumească animalele prezentate;
- să identifice mediul de viață al acestora;
- să asocieze animalele cu hrana și produsele oferite;
- să imite sunetele specifice animalelor.

1. Organizarea activității

- Format: Activitate frontală și individuală prin resursa digitală Livresq.
- Accesibilitate: Resursa permite reluarea secvențelor și adaptarea intervenției pentru toți copiii.
- Obiectiv: „Vizită” imaginară pentru a descoperi animalele, hrana și produsele acestora.

2. Desfășurarea activității – cu diferențiere integrată

- **Captarea atenției:** Observarea fermei. Întrebări de la „Ce vezi?” (bază) la „Ce animale recunoști?” (mediu) și „Unde trăiesc?” (avansat).
- **Explorarea** („Ce este o fermă?”): Diferențiere prin sprijin: indicare elemente (bază), denumire (mediu) sau formulare propoziții (avansat).
- Animalele de la fermă: Sarcini adaptate: unii copii numesc animalul, alții precizează mediul de viață, cei avansați spun sunetul/produsul.
- Hrana animalelor: Interacțiune digitală: alegerea imaginii corecte (bază), numirea hranei (mediu) sau asociere animal–hrană (avansat).
- Produse de la fermă: Accent pe recunoaștere vizuală, asociere animal–produs (lapte, ouă) și enunțuri simple pentru cei avansați.
- **Consolidare ludică** („Spune cum face!”): Participare prin imitarea sunetului, numirea animalului sau precizarea mediului de viață.
- **Activitate de mișcare:** Euritmie pe cântec (unii fac mișcări simple, alții imită animalele, alții cântă/reproduc sunete).

3. Evaluarea activității

- **Metodă:** Evaluare continuă și formativă prin observarea răspunsurilor verbale și nonverbale.
- **Principiu:** Se urmărește progresul individual, fără comparații și fără fișe standardizate.

4. Concluzia activității

Cadrul didactic va relua, pe scurt, ideile principale ale activității: animalele domestice, mediul în care trăiesc și rolul acestora în viața oamenilor, adaptând formulările la nivelul de înțelegere al copiilor.

Activitatea este concepută pentru a fi desfășurată diferențiat, prin adaptarea sarcinilor, a modului de răspuns și a nivelului de sprijin, utilizând aceeași resursă digitală, astfel încât fiecare copil să poată participa activ, în funcție de ritmul și nivelul său de dezvoltare, în funcție de modul de aplicare al scenariului de către cadrul didactic.

Vizită la fermă: activitate didactică integrată

Structura și obiectivele lecției

mediul lor de viață hrana produsele oferite

Obiectivele principale ale activității

Organizarea învățării

Metode și mijloace didactice

Se utilizează conversația, jocul didactic și resurse digitale interactive pentru a capta atenția.

Activitatea se desfășoară frontal, și individual, permițând reluarea secvențelor digitale pentru accesibilitate maximă.

Strategii de diferențiere și evaluare

Explorarea conținutului pe niveluri

Ce vezi în imagine? Ce animale recunoști? Unde crezi că trăiesc aceste animale?

Nivel de bază Nivel mediu Nivel avansat

Sarcinile variază de la simpla indicare a animalului până la formularea de propoziții complexe.

Adaptarea cerințelor pentru hrană și produse

Copiii asociază animalele cu hrana sau produsele lor prin recunoaștere vizuală sau enunțuri.

Evaluare continuă și formativă

Progresul este urmărit prin observare directă, eliminând complet utilizarea fișelor standardizate.

© NotebookLM

Tema activității: Lumea poveștilor

Domeniul experiențial: **Domeniul limbă și comunicare**

Grupa: **Mijlocie** (4-5 ani)

Tip activitate: **activitate integrată, interactivă, cu suport digital (Livresq)**

Scopul activității este dezvoltarea abilităților de ascultare, înțelegere și exprimare orală ale copiilor, îmbogățirea vocabularului, stimularea gândirii logice și a creativității, precum și formarea capacității de a repovesti, descrie și comunica idei, emoții și experiențe în contexte variate de comunicare.

Obiective operaționale

- să utilizeze cuvinte noi din povești în propoziții, pe baza imaginilor și a secvențelor narative prezentate;
- să descrie personaje din povești, pe baza ilustrațiilor și a informațiilor din textul audiat;
- să identifice acțiuni și consecințele acestora, pe baza succesiunii evenimentelor din poveste;
- să răspundă la întrebări cauzale referitoare la acțiunile personajelor, pe baza conținutului poveștii audiate;
- să exprime opinii despre comportamentele personajelor, pe baza situațiilor prezentate în poveste.

Desfășurarea activității – pas cu pas

1. Pregătirea mediului digital

- Profesorul: verifică resursa Livresq (sunet, vizibilitate), stabilește momentele de pauză și pregătește întrebări pe niveluri.

2. Captarea atenției – Lumea poveștilor

- Activitate: indiciu misterios (sunet/imagie parțială). Copiii emit ipoteze și recunosc personajele.
- Incluziune: sunt valorizate gesturile, mimica și indicarea imaginilor ca forme de răspuns.

3. Reactualizarea cunoștințelor

- Activitate: vizionare secțiune digitală. Copiii ascultă, indică imagini și fac propoziții simple.
- Adaptare: profesorul repetă informația și oferă suport vizual suplimentar pentru copiii cu ritm diferit.

4. Prezentarea conținutului

4.1 „Cei trei purceluși”: discuții despre construcții și acțiunile lupului.

- Diferențiere: nivel minim (indică imaginea), mediu (descrie o acțiune), avansat (explică cauză-efect).

4.2 „Ursul păcălit de vulpe”: analiza forței versus inteligență.

- Diferențiere: nivel minim (indică personajul), mediu (propoziție despre comportament), avansat (explică consecințele).

5. Retenția și transferul în viața reală

- Activitate: reflecție asupra mesajului poveștilor și legătura cu experiențele personale.
- Diferențiere: nivel minim (alegere între 2 imagini), mediu (plan de acțiune personal), avansat (argumentare morală).

6. Evaluarea activității

- Metodă: exerciții interactive în Livresq și feedback imediat.
- Monitorizare: se observă participarea activă și implicarea individuală, indiferent de modalitatea de exprimare.

Concluzia activității

- **Sinteză integratoare:** profesorul recapitulează conținutul prin suportul vizual Livresq, asigurând înțelegerea mesajului pentru toți copiii, indiferent de nivelul de receptare.
- **Finalitate incluzivă:** validarea răspunsurilor verbale și nonverbale demonstrează cum tehnologia digitală adaptabilă elimină barierele de învățare și susține participarea deplină a fiecărui preșcolar.

Tema activității: Cum am grijă de prietenul meu blănos

Domeniul experiențial: **Domeniul om și societate**

Grupa: **Mijlocie** (4–5 ani)

Tip activitate: **activitate integrată**, interactivă, cu suport digital (Livresq)

Scopul activității este dezvoltarea responsabilității și empatiei față de animale, formarea unor comportamente corecte de îngrijire a animalelor de companie, dezvoltarea capacității de observare și exprimare orală, precum și înțelegerea nevoilor de bază ale unui animal și a modului în care oamenii pot avea grijă de acesta.

Obiective operaționale

- să identifice nevoile de bază ale unui animal de companie pe baza imaginilor și a materialului prezentat;
- să descrie acțiuni corecte de îngrijire a unui animal de companie, pe baza situațiilor ilustrate;
- să diferențieze comportamentele potrivite de cele nepotrivite față de animale;
- să răspundă la întrebări simple despre îngrijirea și protejarea animalelor;
- să exprime verbal sau nonverbal modalități prin care pot avea grijă de un animal.

Desfășurarea activității – pas cu pas

1. Pregătirea mediului digital

- Profesorul: configurează resursa Livresq și pregătește întrebări adaptate pentru a asigura accesibilitatea tuturor copiilor.

2. Captarea atenției – Prietenul blănos

- Activitate: observarea imaginii unui animal. Copiii exprimă idei despre nevoile acestuia pentru a fi fericit.
- Incluziune: sunt acceptate toate formele de participare: răspuns verbal, gesturi sau indicarea imaginilor.

3. Reactualizarea cunoștințelor

- Activitate: vizionare secțiune digitală despre îngrijire. Copiii denumesc elemente și formulează propoziții simple.
- Adaptare: profesorul oferă suport vizual permanent și explicații suplimentare pentru clarificare.

4. Prezentarea conținutului

4.1 Importanța îngrijirii: identificarea acțiunilor de igienă și hrănire.

- Diferențiere: minim (indicare), mediu (propoziție simplă), avansat (argumentarea importanței).

4.2 Nevoile animalului: analiza elementelor vitale (hrană, somn, joacă).

- Diferențiere: minim (indică nevoia), mediu (explică rolul), avansat (consecințele lipsei nevoii).

4.3 Dovezi de iubire: identificarea comportamentelor corecte.

- Diferențiere: minim (alegerea imaginii), mediu (descrierea faptei), avansat (analiza etică).

5. Retenția și transferul

- Activitate: discuții despre îngrijirea animalelor de acasă și experiențe personale.
- Diferențiere: minim (alegere între 2 variante), mediu (intenție de acțiune), avansat (justificarea corectitudinii).

6. Evaluarea activității

- Metodă: exerciții interactive în Livresq și sarcini de asociere.
- Diferențiere: de la selecția răspunsului corect (bază) la explicarea comportamentelor (avansat), prin modalități multiple de comunicare.

Concluzia activității

- Sinteză integratoare: profesorul sistematizează regulile de îngrijire folosind suportul multimedia, facilitând asimilarea informației pentru toți copiii, indiferent de ritm.
- Finalitate incluzivă: utilizarea sarcinilor interactive adaptabile confirmă că tehnologia sprijină echitatea, oferind fiecărui copil șansa de a-și demonstra competențele în mod personalizat.

Alte resurse digitale

Curcubeul prieteniei - Resursă digitală

Prietenii din pădure - Resursă digitală

Checklist pentru reflecția cadrului didactic privind accesibilitatea și incluziunea în activitatea educațională

Acest checklist digital reprezintă un instrument de autoevaluare care sprijină cadrul didactic în analiza modului în care activitatea desfășurată a asigurat accesibilitatea, diferențierea și individualizarea învățării.

Prin completarea formularului, profesorul obține un punctaj total care reflectă nivelul de integrare a practicilor didactice incluzive și oferă repere pentru îmbunătățirea activităților viitoare.

Autoevaluare – Accesibilitate, diferențiere și individualizare

Acest instrument te ajută să reflectezi asupra modului în care ai asigurat accesibilitatea, diferențierea și individualizarea în activitatea didactică desfășurată astăzi.

7.2. Scenariu didactic – învățământ primar

Disciplina: Matematică și explorarea mediului

Clasa: a II-a

Unitatea de învățare: Înmulțirea numerelor naturale

Tema lecției: Înmulțirea numerelor naturale în centrul 0–100

Tipul lecției: Consolidare

Durata: 45 de minute

Obiective operaționale:

La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- să efectueze corect exerciții de înmulțire în centrul 0–100 pe baza suportului vizual sau a materialului concret;
- să recunoască situații în care se aplică înmulțirea prin identificarea marcatorilor de tip „x” sau „de ... ori”;
- să rezolve sarcini de lucru, în funcție de nivelul de pregătire;
- să autoevalueze progresul prin identificarea erorilor și prin justificarea răspunsului dat.

Desfășurarea lecției:

1. Moment organizatoric

Profesorul creează cadrul necesar desfășurării optime a activității didactice prin asigurarea climatului de ordine și siguranță emoțională. Se realizează salutul, verificarea prezenței și organizarea materialelor de lucru. Elevii sunt așezați astfel încât să permită atât activitatea frontală, cât și lucrul pe grupe. Acest moment contribuie la focalizarea atenției și la pregătirea elevilor pentru activitatea de învățare.

2. Captarea atenției și reactualizarea cunoștințelor

Captarea atenției se realizează printr-o situație ludică (prezentarea unei planșe cu un robot simpatic, pe nume **Robo-Mate**. "Dragii mei, prietenul nostru Robo-Mate are o problemă. Unele dintre circuitele sale de memorie s-au încurcat și nu mai știe bine tabla înmulțirii. Misiunea noastră de astăzi este să devenim Detectivii înmulțirii și să-l ajutăm să-și repare memoria!") adaptată vârstei elevilor, cu rol de activare a cunoștințelor anterioare.

Jocul propus valorifică legătura dintre adunarea repetată și înmulțire, facilitând trecerea de la concret la abstract. Prin conversație dirijată, profesorul stimulează participarea tuturor elevilor, încurajând formularea de răspunsuri și explicarea raționamentului.

Această etapă are rolul de a asigura continuitatea învățării și de a pregăti elevii pentru activitatea de consolidare.

3. Anunțarea temei și a obiectivelor lecției

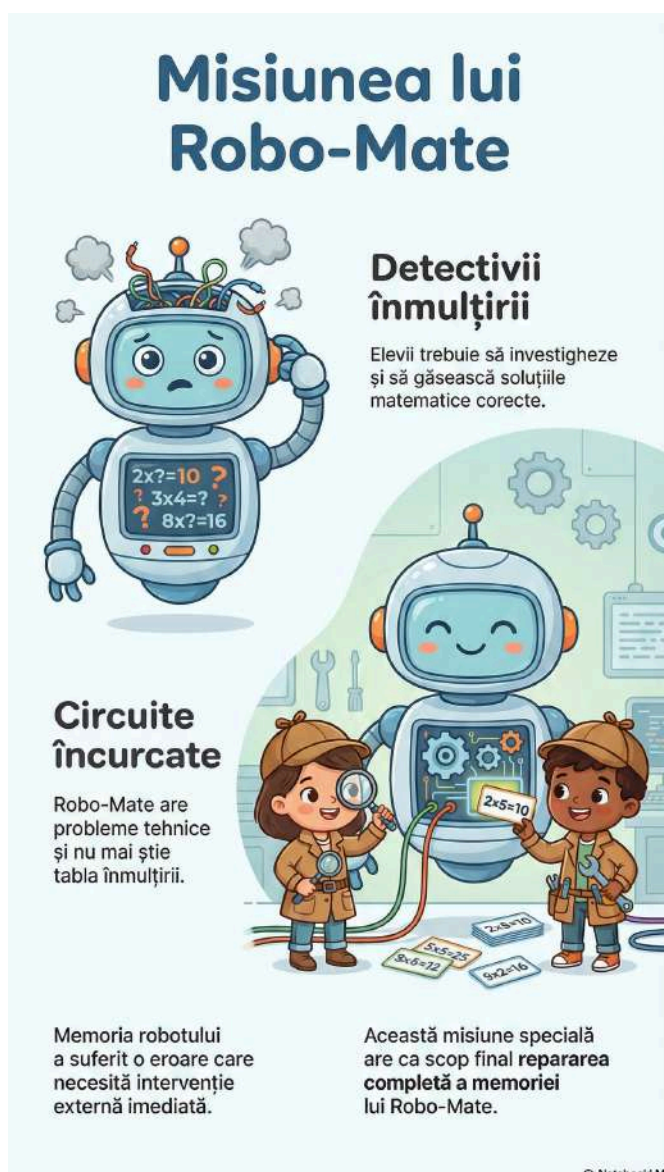
Profesorul comunică tema lecției într-un limbaj accesibil, explicând scopul activității și relevanța acesteia pentru activitatea matematică zilnică. Obiectivele sunt formulate clar, pe înțelesul elevilor, astfel încât aceștia să știe ce se așteaptă de la ei. Se subliniază ideea că fiecare elev va lucra la nivelul său, ceea ce contribuie la crearea unui climat de încredere și la creșterea motivației pentru învățare.

4. Consolidarea cunoștințelor (abordare diferențiată)

Aceasta este **etapa centrală** a lecției, în care elevii își consolidează deprinderile de calcul folosind înmulțirea numerelor naturale în centrul 0–100. Activitatea este organizată diferențiat, prin gruparea elevilor în funcție de nivelul de pregătire, fără a crea ierarhii sau etichete.

Pentru elevii care necesită **sprijin**, sarcinile sunt concepute astfel încât să pornească de la material concret și exemple ghidate, facilitând înțelegerea operației de înmulțire. Elevii cu nivel mediu lucrează exerciții aplicative și probleme simple, care consolidează automatizarea calculului. Elevii avansați primesc sarcini cu grad sporit de dificultate, menite să stimuleze gândirea logică și capacitatea de argumentare.

Profesorul monitorizează permanent activitatea, oferind feedback individualizat, corectând erorile prin întrebări orientative și încurajând verbal elevii. Se pune accent pe procesul de rezolvare și pe explicarea modului de lucru, nu doar pe rezultatul final.

Misiunea lui Robo-Mate

Detectivii înmulțirii

Elevii trebuie să investigheze și să găsească soluțiile matematice corecte.

$2x = 10$
 $3x = 4$
 $8x = 16$

Circuite încurcate

Robo-Mate are probleme tehnice și nu mai știe tabla înmulțirii.

Memoria robotului a suferit o eroare care necesită intervenție externă imediată.

Această misiune specială are ca scop final **repararea completă a memoriei** lui Robo-Mate.

© NotebookLM

Momentul cheie al diferențierii.

Elevii sunt împărțiți în 3 grupe, în funcție de nivelul de performanță observat anterior (eterogene sau omogene, în funcție de scopul urmărit) folosind culori sau simboluri. Fiecare grupă primește o misiune specială (fișă de lucru) pentru a repara o parte din circuitele lui Robo-Mate

Grupa A – nivel de sprijin

"Ucenicii" (elevi care necesită sprijin) primesc "Fișa Ucenicului".

- * Exerciții de calcul simple, cu suport vizual (ex: 3×5 ilustrat prin 3 grupe de câte 5 steluțe).
- * Se concentrează pe tabla înmulțirii cu 2, 3, 5, 10.
- * Profesorul oferă sprijin direct acestei grupe.

Grupa B – nivel mediu "Experții"

(elevi cu nivel mediu, autonomi) primesc "Fișa Expertului".

- * Exerciții de calcul variate (ex: 6×7 , 8×4).
- * Aflarea factorului necunoscut (ex: $4 \times _ = 24$).
- * O problemă simplă, ghidată, care se rezolvă prin înmulțire.

Grupa C – nivel avansat "Maeștrii" (elevi cu performanțe superioare) primesc "Misiunea Maestrului".

- * Exerciții de calcul complexe (ex: 9×8 , 7×9).
- * Probleme care necesită două operații, una fiind înmulțirea.
- * Sarcină creativă: "Creați voi o problemă care să se rezolve prin înmulțirea 6×8 "; identificarea greșelilor într-un exercițiu

Diferențierea învățării prin misiuni speciale

Elevii sunt împărțiți în trei grupuri distincte (ucenici, experți, maeștri) pentru a repara circuitele personajului Robo-mate. Fiecare grupă primește o fișă de lucru adaptată nivelului de competență, beneficiind de sprijin specific din partea profesorului.

Grupe de performanță pentru elevi

- Grupa A – ucenicii (nivel de sprijin)**
 - Include exerciții cu suport vizual și se concentrează pe înmulțirile de bază.
- Grupa B – experții (nivel mediu)**
 - Elevii lucrează autonom la aflarea factorului necunoscut și rezolvarea de probleme simple.
- Grupa C – maeștrii (nivel avansat)**
 - Abordează calcule complexe, probleme cu două operații și sarcini de creație proprie.

Rolul profesorului și feedback-ul

- Organizarea prin culori și simboluri**
 - Utilizarea elementelor vizuale pentru a diferenția misiunile specifice fiecărei grupe.
- Sprijinul pedagogic diferențiat**
 - Profesorul oferă sprijin direct ucenicilor și feedback punctual sau încurajări celorlalte grupe.

© NotebookLM

5. Obținerea performanței

Câte un reprezentant de la fiecare grupă prezintă la tablă o parte din rezolvarea misiunii sale:

- * **Ucenicul:** Arată cum a rezolvat un exercițiu, eventual desenând pe tablă.
- * **Expertul:** Prezintă rezolvarea problemei de pe fișă.
- * **Maestrul:** Citește problema creată de grupa sa, iar restul clasei încearcă să o rezolve.

Obținerea performanței se realizează printr-o activitate de sinteză, care implică întreaga clasă.

Evaluarea este preponderent formativă și are rol de reglare a procesului de învățare. Profesorul utilizează observația sistematică, analiza răspunsurilor și autoevaluarea elevilor. Prin instrumente simple de reflecție, elevii sunt încurajați să își aprecieze propriul progres, să identifice dificultățile și să își exprime nevoia de sprijin.

Cadrul didactic oferă feedback constructiv, laudă efortul și colaborarea. Se subliniază că fiecare misiune a fost la fel de importantă pentru a-l repara pe Robo-Mate.

6. Asigurarea retenției și a transferului (Tema pentru acasă)

Se realizează sub forma unor jocuri didactice, care implică întreaga clasă. Exercițiile propuse permit verificarea gradului de însușire a operației de înmulțire și transferul acesteia în contexte variate.

Joc de consolidare: „Roata înmulțirilor” „Alege perechea”

Elevii învârt roata sau aleg perechea, rezolvând exerciții adaptate nivelului lor.

➔ Autoevaluare:

Elevii colorează un semafor:

verde – „am înțeles foarte bine”

galben – „mai am nevoie de exercițiu”

roșu – „am nevoie de ajutor”

7. Aprecieri finale

În finalul lecției, profesorul realizează o sinteză a activității desfășurate, evidențiind achizițiile realizate și progresul fiecărui elev. Se formulează aprecieri pozitive, axate pe efort, implicare și evoluție. Eventuala temă pentru acasă este explicată clar și diferențiat, având rol de consolidare, nu de suprasolicitare. Lecția se încheie într-un climat pozitiv, care stimulează interesul pentru matematică și dorința de a învăța.

Exemple de diferențiere evidente în lecția de consolidare a înmulțirii (clasa a II-a)

1. Diferențierea la nivel de sarcină de lucru

Nivel de sprijin

- exerciții cu suport vizual și material concret
- adunare repetată transformată în înmulțire
- completarea unor exerciții cu spații libere

Exemplu:

„Ai 3 grupe de câte 4 jetoane. Numără-le și completează:

$$3 \times 4 = _ _ _$$

Nivel mediu

- exerciții directe de înmulțire
- probleme simple, cu o singură cerință
- completarea tabelului înmulțirii

Exemplu:

„Calculează: $6 \times 5 = _ _ _$ ”

„Într-un coș sunt 6 pungi cu câte 5 mere. Câte mere sunt?”

Nivel avansat

- exerciții de tip „gândește și explică”
- probleme cu două cerințe
- identificarea și corectarea erorilor

Exemplu:

„Un elev a calculat $7 \times 8 = 54$. Este corect? Explică unde a greșit.”

2. Diferențierea la nivel de mod de lucru

elevii lucrează cu sprijin direct al cadrului didactic

elevii lucrează independent, cu verificare ulterioară

elevii lucrează în perechi, explicând soluțiile colegilor

Astfel, sprijinul este adaptat nevoilor reale ale elevilor.

3. Diferențierea la nivel de ritm

• timp suplimentar pentru rezolvare
• timp standard
• sarcini suplimentare pentru elevii care finalizează rapid

Exemplu sarcină suplimentară:

„Inventez o problemă care se rezolvă prin 4×6 .”

4. Diferențierea la nivel de suport

• fișe cu indicii, modele rezolvate parțial, imagini
• fișe standard
• fișe fără suport, cu cerințe deschise

5. Diferențierea în evaluare

Evaluare ghidată

- aprecierea efortului
- corectarea pas cu pas
- întrebări de sprijin

Evaluare formativă

- feedback verbal punctual
- verificare frontală

Evaluare prin autoevaluare și explicație

- elevul justifică răspunsul
- explică strategia folosită

Exemplu:

„Câte grupe sunt? Câte elemente sunt într-o grupă?”

Exemplu:

„Cum ai știut că rezultatul este corect?”

6. Diferențierea în tema pentru acasă

- 5 exerciții ghidate
- 6 exerciții standard
- 1 problemă creativă

Elevii aleg sau primesc tema în funcție de nivel.

Diferențierea în lecția de înmulțire

Diferențierea instruirii permite adaptarea lecției de înmulțire la nevoile reale ale fiecărui elev, ajustând sarcinile, ritmul și suportul oferit pentru progresul tuturor.

	Nivel de sprijin	Nivel mediu	Nivel avansat
Sarcini de lucru	Nivel de sprijin: suport vizual și material concret. Elevii folosesc jetoane și transformă adunarea repetată în înmulțire prin exerciții cu spații libere.	Nivel mediu: exerciții directe și probleme simple. Dacă un pachet are 6 creioane, câte creioane sunt în 4 pachete? Se utilizează calculul direct al tablei înmulțirii și probleme cu o singură cerință standard.	Nivel avansat: gândire critică și corectarea erorilor. O cutie are 8 rânduri, fiecare cu 9 bomboane. Câte bomboane sunt în total și câte vor rămâne dacă se mănâncă 13? Elevii analizează greșelile de calcul, explică erorile și rezolvă probleme complexe cu două cerințe.
Procesul de învățare și evaluare	Mod de lucru și ritm personalizat De la sprijin direct de la profesor, la lucru independent sau colaborativ în perechi. Suport didactic și resurse diferențiate Utilizarea fișelor cu indicii pentru elevi cu dificultăți. Evaluare și teme adaptate nivelului Evaluarea variază de la ghidaj pas cu pas.	Mod de lucru și ritm personalizat lucru independent sau colaborativ în perechi. Suport didactic și resurse diferențiate Utilizarea fișelor de lucru standard Evaluare și teme adaptate nivelului autoevaluarea strategiilor folosite de elev.	Mod de lucru și ritm personalizat lucru individual pe sarcini de performanță Suport didactic și resurse diferențiate Utilizarea cerințelor deschise pentru cei avansați. Evaluare și teme adaptate nivelului analiza critică a metodelor de rezolvare
Exemplificarea diferențierii temei pentru acasă	 5 exerciții ghidate	 6 exerciții standard	 1 problemă creativă

© NotebookLM

Indicatori de progres – Consolidarea înmulțirii numerelor naturale (0–100)

NIVEL DE SPRIJIN

(elevi care au nevoie de ghidaj și suport concret)

Indicatori cognitivi

- recunoaște situații de adunare repetată;
- transformă adunarea repetată în exercițiu de înmulțire cu sprijin;
- efectuează corect exerciții simple de tipul 2×3 , 3×4 , folosind materiale concrete;
- identifică numărul de grupe și numărul de elemente dintr-o grupă.

Indicatori procedurali

- exerciții cu model sau exemplu oferit;
- pașii de lucru indicați de cadrul didactic;
- verificarea rezultatului prin numărare sau adunare repetată.

Indicatori atitudinali

- disponibilitate pentru implicare;
- solicitarea ajutorului atunci când întâmpină dificultăți;
- exprimarea verbală a înțelegerii, chiar dacă răspunsul nu este complet corect.

NIVEL AVANSAT

(elevi care demonstrează un nivel ridicat de înțelegere și autonomie)

Indicatori cognitivi

- aplică înmulțirea în contexte variate;
- rezolvă probleme cu două cerințe;
- identifică și explică erori de calcul;
- formulează probleme proprii care se rezolvă prin înmulțire.

Indicatori procedurali

- explicarea verbală sau în scris a strategiei de rezolvare;
- utilizarea corectă a limbajului matematic;
- metode alternative de rezolvare.

Indicatori atitudinali

- inițiativă în rezolvarea sarcinilor;
- sprijinirea colegilor prin explicații;
- autoevaluarea realistă a progresului.

NIVEL MEDIU

(elevi care aplică operația de înmulțire cu un grad moderat de autonomie)

Indicatori cognitivi

- efectuează corect exerciții de înmulțire în concentrul 0–100;
- rezolvă probleme simple care implică înmulțirea;
- face legătura între textul problemei și operația de calcul.

Indicatori procedurali

- muncă independentă - exerciții și probleme;
- alegerea corectă a operației necesare;
- verificarea rezultatului prin calcul invers sau estimare.

Indicatori atitudinali

- încredere în rezolvarea sarcinilor;
- acceptarea feedbackului și corectarea greșelilor;
- respectarea regulilor de lucru individual sau în grup.

Indicator sintetic de progres (pentru finalul lecției)

Elevul rezolvă exerciții de înmulțire cu sprijin și suport concret.

Elevul rezolvă corect exerciții și probleme simple de înmulțire, independent.

Elevul aplică înmulțirea creativ și explică raționamentul matematic.

Progresul elevilor a fost monitorizat prin indicatori diferențiați, adaptați nivelului de dezvoltare cognitivă, procedurală și atitudinală, urmărindu-se evoluția fiecărui elev, nu compararea acestora.

Indicatori de progres în învățarea înmulțirii

Comunicarea criteriilor de evaluare diferențiată pentru procesul de consolidare a înmulțirii numerelor naturale (0-100).

Niveluri de performanță și competențe cognitive

Nivel de sprijin
Elevul recunoaște adunarea repetată și exerciții simple folosind materiale concrete.

Nivel mediu
Elevul efectuează calcule independent și face legătura între textul unei probleme și operație.

Nivel avansat
Elevul aplică înmulțirea în contexte variate, explică strategii și formulează probleme proprii.

Indicatori procedurali și atitudinali

Strategii de lucru diferențiate

De la lucrul după model și numărare

la muncă independentă și metode alternative.

Evoluția atitudinii față de sarcină

Elevii progresează de la solicitarea ajutorului

către autoevaluare realistă și sprijinirea colegilor.

Indicator de succes final (evaluare rapidă la finalul lecției)

Sprijin

Rezolvă exerciții de înmulțire cu suport concret.

Mediu

Rezolvă corect exerciții și probleme simple, independent.

Avansat

Aplică înmulțirea creativ și explică raționamentul matematic.

NotebookLM

G Înmulțirea numerelor naturale (clasa a II-a) - abordare diferențiată

Măsurarea Progresului
Mai mult decât o notă

Watch on YouTube

NotebookLM

Joc interactiv Wordwall

Disciplina: Matematică

Clasa: a II-a

Conținut: Înmulțirea numerelor naturale în centrul 0 – 100

Tip activitate: consolidare / fixare

Durata: 10–15 minute

Obiectiv operațional

Elevii vor aplica operația de înmulțire în centrul 0–100, în funcție de stilul propriu de învățare, având acces la jocurile interactive digitale, respectând limita de timp.

Descrierea activității (**CE face** profesorul și **CE fac** elevii)

Profesorul:

- explică regulile jocului digital;
- prezintă platformele utilizate (Wordwall, Padlet);
- stabilește criteriile de diferențiere;
- oferă sprijin individual, acolo unde este necesar.

Elevii:

- rezolvă sarcinile propuse în jocurile interactive;
- își verifică răspunsurile;
- creează conținut matematic simplu (exerciții sau probleme).

Desfășurarea secvenței (PAS CU PAS)

Formulare didactică:

Se propune elevilor un joc interactiv realizat pe platforma Wordwall, de tip „Potrivește exercițiul cu rezultatul”. Elevii rezolvă individual sarcinile, în ritm propriu, având posibilitatea de a relua exercițiile până la obținerea rezultatului corect.

Diferențiere:

- elevii cu dificultăți lucrează fără cronometru;
- elevii avansați rezolvă varianta cu limită de timp.

Stiluri de învățare:

vizual, logic, auditiv (prin verbalizarea rezultatelor)

Activitate creativă Padlet

Disciplina: Matematică

Clasa: a II-a

Conținut: Înmulțirea numerelor naturale în centrul 0 – 100

Tip activitate: consolidare / fixare

Durata: 10–15 minute

Obiectiv operațional

Elevii vor aplica operația de înmulțire în centrul 0–100, în funcție de stilul propriu de învățare, pe baza jocurilor interactive digitale.

Descrierea activității (**CE face profesorul și CE fac elevii**)

Profesorul:

- explică regulile jocului digital;
- prezintă platformele utilizate (Wordwall, Padlet);
- stabilește criteriile de diferențiere;
- oferă sprijin individual, acolo unde este necesar.

Elevii:

- rezolvă sarcinile propuse în jocurile interactive;
- își verifică răspunsurile;
- creează conținut matematic simplu (exerciții sau probleme).

Desfășurarea secvenței (PAS CU PAS)

Formulare didactică:

După finalizarea jocului, elevii sunt invitați să scrie pe platforma Padlet exercițiul unei probleme sau o problemă de înmulțire, utilizând text, desen sau mesaj audio. Produsele sunt afișate pe peretele digital, fiind analizate și discutate colectiv.

Diferențiere:

- elevii pot alege forma de exprimare;
- complexitatea sarcinii este adaptată nivelului de achiziții.

Stiluri de învățare:

vizual, auditiv, tactil (prin interacțiune digitală))

Modalități de evaluare (evaluare formativă)

Evaluarea se realizează continuu, prin observarea comportamentului elevilor (**check list**) în timpul jocului, corectitudinea răspunsurilor, capacitatea de explicare și implicarea în activitatea colaborativă.

Activitatea a contribuit la consolidarea operației de înmulțire prin metode interactive, adaptate stilurilor de învățare ale elevilor, favorizând participarea activă și motivația pentru învățare.

criterii observate	Da	Parțial	Nu	Obs.
Respectă regulile jocului	☐	☐	☐	
Participă activ la joc	☐	☐	☐	
Manifestă interes și entuziasm	☐	☐	☐	
Colaborează cu colegii	☐	☐	☐	
Comunică adecvat (verbal/nonverbal)	☐	☐	☐	
Oferă răspunsuri corecte	☐	☐	☐	
Explică modul de rezolvare /	☐	☐	☐	
Respectă rândul și opiniile celorlalți	☐	☐	☐	
Manifestă fair-play	☐	☐	☐	
Finalizează sarcina propusă	☐	☐	☐	

Reflecție

Activitățile interactive digitale utilizate în cadrul lecției de matematică, dedicate înmulțirii numerelor naturale în centrul 0–100, au fost proiectate și implementate din perspectiva abordării diferențiate, având ca scop adaptarea învățării la nivelurile și stilurile diferite de învățare ale elevilor.

Prin utilizarea **jocurilor interactive** realizate pe platformele Wordwall și Padlet, s-a urmărit în mod explicit dezvoltarea competenței matematice, prin aplicarea corectă a operației de înmulțire în contexte variate, accesibile tuturor elevilor. Diferențierea sarcinilor a permis elevilor cu un grad limitat/mediu de înțelegere să lucreze în ritm propriu, beneficiind de sprijin suplimentar, în timp ce elevii avansați au fost provocați prin sarcini cu grad mai ridicat de complexitate.

Totodată, activitățile au contribuit în mod explicit la dezvoltarea **competenței digitale**, elevii utilizând platforme educaționale online pentru rezolvarea, verificarea și crearea de conținut matematic. Interacțiunea cu aceste instrumente a favorizat autonomia în învățare și familiarizarea cu mediile digitale de lucru.

Prin activitățile de tip Padlet, care au implicat formularea de exerciții și probleme proprii, s-a susținut competența de a învăța să înveți, elevii fiind încurajați să reflecteze asupra propriilor strategii de rezolvare și să se autoevalueze. Feedbackul imediat oferit de jocurile interactive a facilitat reglarea învățării și consolidarea achizițiilor.

De asemenea, **lucrul colaborativ** și **prezentarea produselor** realizate au contribuit explicit la dezvoltarea competențelor sociale și civice, prin respectarea regulilor de lucru, cooperarea și acceptarea diversității nivelurilor de performanță.

În **concluzie**, utilizarea jocurilor interactive digitale, integrate într-o abordare diferențiată, a demonstrat în mod explicit rolul tehnologiei în sprijinirea progresului individual, dezvoltarea competențelor-cheie și crearea unui climat educațional incluziv și motivant.

Scenariu didactic – învățământ primar

Titlul lecției: Probleme de adunare și scădere – strategii diferite pentru rezolvarea situațiilor matematice

Contextul de învățare:

Clasa a II-a, 24 de elevi, niveluri de pregătire eterogene.
Majoritatea elevilor realizează corect calcule simple, însă **unii întâmpină dificultăți în înțelegerea enunțurilor problemelor**, în timp ce alții rezolvă rapid și au nevoie de sarcini mai provocatoare.

Elevii sunt familiarizați cu utilizarea unei platforme digitale pentru exerciții scurte, iar sala este dotată cu **videoproiector**.

Activitățile digitale sunt utilizate complementar, fără a înlocui lucrul pe suport fizic.

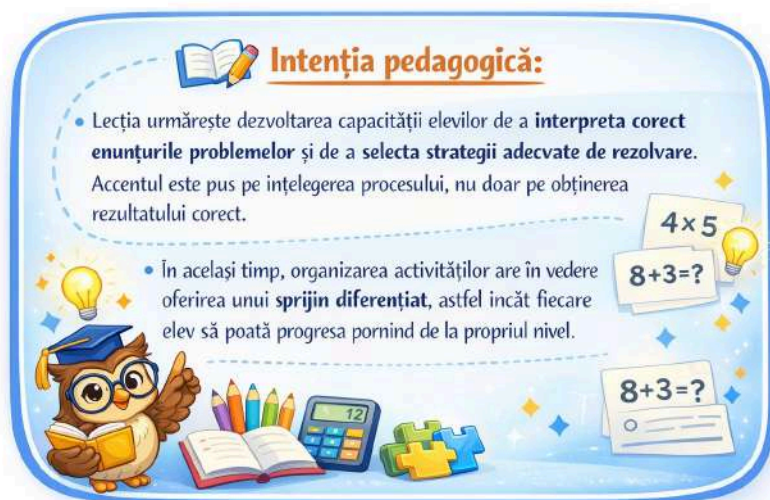
! Toți elevii explorează aceeași temă, dar prin trasee adaptate.

Resurse utilizate

- fragment dintr-un ghid de educație timpurie (resursă educațională deschisă);
- material video scurt despre învățarea prin joc;
- organizator grafic digital pentru structurarea ideilor;
- aplicație colaborativă pentru colectarea răspunsurilor;
- prezentare sintetică realizată de profesor.

Intenția pedagogică:

- Lecția urmărește dezvoltarea capacității elevilor de a **interpreta corect enunțurile problemelor** și de a **selecta strategii adecvate de rezolvare**. Accentul este pus pe înțelegerea procesului, nu doar pe obținerea rezultatului corect.
- În același timp, organizarea activităților are în vedere oferirea unui **sprijin diferențiat**, astfel încât fiecare elev să poată progresa pornind de la propriul nivel.

Competențe vizate:

- Rezolvarea problemelor care implică **adunarea și scăderea** numerelor naturale.
- Explicarea modului de rezolvare utilizând **limbaj matematic** adecvat.
- Utilizarea unor resurse digitale simple pentru **exersare și verificare**.

Corelare DigCompEdu 5.2:
Utilizarea resurselor digitale pentru a adapta sarcinile de învățare la niveluri diferite de pregătire.

Unde apare diferențierea?

Diferențierea este integrată în etapa de **exersare și consolidare**:

- elevii aleg între **trei variante de sarcină**, cu grade **diferite** de complexitate; **Ușor** **Mediu** **Provocator**
- unii primesc **organizatori vizuali** care îi ajută să **identifice datele** problemei; **Date: ?** **Căutăm: ?**
- elevii care finalizează rapid sunt **provocați să creeze propriile probleme**;

profesorul lucrează **ghidat**, pentru scurt timp, cu un **grup restrâns** care are nevoie de **sprijin**

Obiectiv comun, trasee de lucru adaptate!

Desfășurarea lecției – momente esențiale

Activitate de conectare

Profesorul propune o situație familiară (organizarea unei mici excursii) și formulează o problemă pornind de la acest context. Elevii discută ce informații sunt importante și cum ar putea începe rezolvarea.

Scopul este activarea gândirii și reducerea anxietății față de problemă.

Construirea înțelegerii

Este modelat, împreună cu elevii, modul de analiză a unei probleme: identificarea datelor, formularea întrebării, alegerea operației potrivite.

Profesorul verbalizează procesul, făcând vizibile strategiile de gândire.

Activitate diferențiată

Elevii aleg una dintre variante:

Varianta de sprijin – probleme cu enunțuri scurte și organizator grafic.

Varianta standard – probleme similare celor discutate.

Varianta de aprofundare – probleme cu două operații sau cerință deschisă.

Alegerea este ghidată discret de profesor, pentru a evita etichetarea.

În paralel, profesorul oferă sprijin punctual elevilor care au nevoie de clarificări.

Tehnologia susține reglarea predării fără a complica organizarea lecției.

Consolidare

- Elevii rezolvă individual un item scurt într-un formular digital. Răspunsurile oferă profesorului o imagine rapidă asupra înțelegerii.
- Sunt discutate câteva exemple reprezentative, insușind asupra strategiilor utilizate.

Rolul tehnologiei

- Formularul digital permite verificarea rapidă a răspunsurilor și identificarea elevilor care necesită reluarea explicațiilor.
- În același timp, reduce presiunea asociată verificării frontale și oferă elevilor feedback imediat.

Reflecție

Elevii sunt invitați să completeze oral propoziția:

„Astăzi mi-a fost mai ușor să rezolv probleme atunci când...”

Această etapă sprijină conștientizarea strategiilor eficiente.

Evaluarea care susține progresul

- observații pe parcursul activității;
- analiza strategiilor utilizate;
- feedback scurt, orientat spre pașii următori;
- posibilitatea de a revizui rezolvările.

Accentul cade pe înțelegere și progres, nu exclusiv pe rezultat.

Ajustări posibile

- dacă dificultățile persistă, profesorul poate relua analiza enunțurilor folosind suport vizual;
- elevii avansați pot formula probleme pentru colegi;
- în absența tehnologiei, verificarea rapidă poate fi realizată prin cartonașe de răspuns;
- dacă ritmul este mai lent, se reduce numărul problemelor, păstrând varietatea.

Ce a funcționat bine / Ce aș revizui

Organizatorii grafici au sprijinit elevii care aveau dificultăți în interpretarea enunțurilor. Alegerea sarcinilor a contribuit la menținerea implicării.

Pentru lecțiile viitoare, ar putea fi utilă includerea unui moment suplimentar de lucru în perechi, pentru verbalizarea strategiilor.

De ce este această lecție un exemplu de predare diferențiată?

Lecția menține obiective comune, dar oferă niveluri diferite de sprijin și provocare. Adaptarea sarcinilor, intervențiile punctuale ale profesorului și utilizarea feedbackului rapid creează condiții pentru progresul fiecărui elev, fără a fragmenta activitatea clasei.

Scenariu didactic Inv primar Aventuri în lumea problemelor
Alege-ți misiunea Ta!

Alege nivelul care ți se potrivește:

1. **Operator:** Rezolvă problema desen și organizator.
2. **Detectiv:** Rezolvă problema standard cu o operație.
3. **Expert:** Creează tu o problemă pentru un coleg!

Watch on YouTube

Scenariu didactic Inv primar O lecție, mai mulți elevi

4

Tehnologia ca ajutor
Un rol specific și eficient

Watch on YouTube

7.3. Scenariu didactic – învățământ gimnazial

Lecția: Algoritmi secvențiali

Clasa: a V-a

Tehnica utilizată: SQ3R

1. S – Survey (Survolare)

Activitatea profesorului:

- Propune elevilor un text scurt din manual sau fișă de lucru despre algoritmi secvențiali (definiție, exemple, pași).
- Cere elevilor să răsfoiască rapid textul (titluri, imagini, exemple, cuvinte evidențiate).

Activitatea elevilor:

Observă:

- **titlul lecției;**
- **cuvinte-cheie** (algoritm, pași, ordine, secvențial);
- **exemplele date** (ex.: rețetă, pașii pentru rezolvarea unei probleme).

Rezultat așteptat:

Elevii își formează o imagine de ansamblu asupra lecției.

2. Q – Questions (Întrebări)

Activitatea profesorului:

Încurajează formularea de întrebări libere, fără a le corecta imediat.

Activitatea elevilor:

Formulează întrebări precum:

- Ce este un algoritm?
- Ce înseamnă „secvențial”?
- De ce trebuie pașii urmați într-o anumită ordine?
- Unde folosim algoritmi în viața de zi cu zi?
- Ce se întâmplă dacă schimbăm ordinea pașilor?

Rezultat așteptat:

Stimularea curiozității și a gândirii investigativ-logice.

3. R – Read (Citire)

Activitatea profesorului:

- Ghidează citirea completă a textului.
- Explică termenii noi și oferă exemple concrete.

Activitatea elevilor:

- Citesc atent textul.
- Identifică răspunsurile la întrebările formulate.
- Subliniază ideile importante:
- definiția algoritmului;
- caracterul secvențial;
- exemple de algoritmi simpli.

4. R – Recite (Relatare / Repetare)

Activitatea profesorului:

Solicită elevilor să redea conținutul cu propriile cuvinte.

Activitatea elevilor:

Explică oral sau în scris:

- ce este un algoritm secvențial;
- dau un exemplu (ex.: pașii pentru spălatul pe mâini, prepararea unui sandviș).
- Rezolvă un exercițiu simplu: ordonarea corectă a unor pași.

Rezultat așteptat:

Fixarea cunoștințelor prin exprimare personală.

5. R – Revise (Revizuire)

Activitatea profesorului:

- Realizează o sinteză finală.
- Corectează eventualele neînțelegeri.

Activitatea elevilor:

- Recitesc ideile principale.
- Completează o schemă sau o hartă conceptuală.
- Verifică dacă pot explica lecția unui coleg.

Rezultat așteptat:

Consolidarea corectă și clară a noțiunilor învățate.

Concluzie:

Tehnica SQ3R sprijină:

- înțelegerea logică a noțiunii de algoritm;
- dezvoltarea gândirii algoritmice;
- implicarea activă a elevilor în procesul de învățare.

Tehnica sq3r pentru învățarea algoritmilor secvențiali

O metodă eficientă în 5 pași pentru a înțelege logica și ordinea în algoritmi.

Etapile de explorare și interogare

1. Survolarea rapidă a textului (survey)

Elevii observă titlurile, imaginile și cuvintele-cheie pentru o imagine de ansamblu.

2. Formularea întrebărilor de curiozitate (questions)

Ce este un algoritm?
De ce contează ordinea pașilor?

3. Citirea activă și identificarea răspunsurilor (read)

Lectura completă a textului pentru a găsi definiții și răspunsuri

Etapile de procesare și fixare

4. Redarea informațiilor și revizuirea finală (recite & revise)

Explicarea algoritmilor

4. Redarea informațiilor și revizuirea finală (recite & revise)

Exemple proprii: spălatul mâinilor, realizarea unei scheme finale.

© NotebookLM

Lecția: Algoritmi secvențiali

Clasa: a V-a

Tehnica didactică: SQ3R

Tip resurse: Resurse educaționale deschise (RED / OER)

1. S – Survey (Survolare)

Resurse educaționale deschise:

Manual digital – Informatica și TIC,
clasa a V-a (Editura Didactică și
Pedagogică – varianta digitală
deschisă)

Manuale.edu.ro – lecții interactive
despre algoritmi

Prezentări OER realizate în Google
Slides / LibreOffice Impress (licență CC
BY)

Activitatea elevilor:

- Răsfoiesc manualul digital:
- titlul lecției;
- imaginile cu pași algoritmici;
- exemplele din viața reală.
- Observă structura lecției într-o prezentare deschisă.

3. R – Read (Citire)

Resurse educaționale deschise:

- Khan Academy – Computer Science (introductiv) – materiale video și text (licență deschisă)
- YouTube Edu – canale educaționale românești (ex.: lecții despre algoritmi simpli)
- Wikipedia (RO) – articol adaptat și discutat critic

Activitatea elevilor:

- Citesc lecția din manualul digital.
- Vizualizează un scurt material video OER despre pași și ordine.
- Notează definițiile esențiale.

2. Q – Questions (Întrebări)

Resurse educaționale deschise:

- Padlet / Linoit – panou colaborativ (versiuni gratuite, conținut creat de elevi)
- Fișe de lucru OER (create de profesor și distribuite sub licență CC BY-SA)

Activitatea elevilor:

- Scriu întrebări pe panoul colaborativ:
- Ce este un algoritm?
- Ce înseamnă secvențial?
- De ce trebuie respectată ordinea pașilor?
- Comentează întrebările colegilor.

4. R – Recite (Relatare / Repetare)

Resurse educaționale deschise:

- Scratch (MIT – OER) – realizarea unui algoritm secvențial simplu
- LearningApps.org – exerciții interactive create și partajate liber
- Document colaborativ Google Docs / LibreOffice Online

Activitatea elevilor:

- Explică oral ce este un algoritm secvențial.
- Creează un algoritm simplu în Scratch (ex.: mișcarea unui personaj).
- Rezolvă exerciții de ordonare a pașilor.

5. R – Revise (Revizuire)

Resurse educaționale deschise:

- MindMup / Coggle – hărți conceptuale (exportabile gratuit)
- Canva Edu – infografice educaționale (licență educațională)
- Teste formative OER (Google Forms – partajate liber)

Activitatea elevilor:

- Realizează o hartă conceptuală: „Algoritm secvențial”.
- Recapitulează lecția folosind infograficul.
- Se autoevaluează printr-un test online.

Concluzie:

Integrarea Resurselor Educaționale Deschise în tehnica SQ3R:

- crește motivația și implicarea elevilor;
- susține învățarea activă și colaborativă;
- dezvoltă competențe digitale și gândirea algoritmică.

Aplicarea tehnicii **SQ3R** în predarea lecției „Algoritmi secvențiali” la clasa a V-a, în corelație cu utilizarea Resurselor Educaționale Deschise, contribuie semnificativ la eficientizarea procesului instructiv-educativ, prin valorificarea lecturii active, investigative și reflexive.

1. Optimizarea procesului de învățare

Tehnica SQ3R structurează învățarea în etape logice și progresive (survolare, interogare, lectură aprofundată, relatare și revizuire), facilitând:

- trecerea de la o receptare pasivă a informației la una activă;
- formarea unei înțelegeri temeinice a conceptului de algoritm secvențial;
- reducerea supraîncărcării cognitive prin organizarea clară a conținutului.

3. Stimularea autonomiei și a responsabilității în învățare

Integrarea RED în etapele SQ3R permite:

- acces liber și egal la conținuturi educaționale variate;
- adaptarea ritmului de învățare la nevoile individuale ale elevilor;
- asumarea unui rol activ în construirea propriului demers de învățare.

Astfel, elevii devin participanți conștienți la actul educațional, nu doar receptori de informație.

2. Dezvoltarea gândirii algoritmice și logice

Prin formularea de întrebări și prin relatarea conținuturilor în propriile cuvinte, elevii:

- identifică relații cauză–efect;
- înțeleg importanța ordinii pașilor într-un algoritm;
- exersează descompunerea unei activități în etape succesive, competență esențială în informatică.

4. Creșterea motivației și a implicării elevilor

Utilizarea resurselor digitale deschise (manuale interactive, aplicații educaționale, platforme colaborative):

- diversifică strategiile de predare–învățare;
- favorizează învățarea prin descoperire și experimentare;
- sporește interesul pentru disciplina informatică, prin raportarea la contexte din viața reală.

5. Formarea competențelor-cheie

Abordarea metodică descrisă susține dezvoltarea integrată a:

- competenței digitale;
- competenței de a învăța să înveți;
- competenței de comunicare și colaborare;
- gândirii critice și reflexive.

6. Rolul profesorului

Profesorul îndeplinește rolul de:

- facilitator al învățării;
- ghid al demersului investigativ;
- mediator între conținut, resurse și elev.

Prin selectarea și adaptarea RED, cadrul didactic asigură corectitudinea științifică a informațiilor și coerența procesului didactic.

Concluzie finală

Prin combinarea tehnicii SQ3R cu Resurse Educaționale Deschise, lecția despre algoritmi secvențiali devine un demers educațional modern, centrat pe elev, care favorizează învățarea durabilă, înțelegerea profundă și aplicarea practică a cunoștințelor.

Instrumente de evaluare formativă digitală

1. Chestionar digital de diagnostic rapid (Survey – Q)

Instrument: Google Forms / Microsoft Forms (RED)

Scop:

- identificarea reprezentărilor inițiale ale elevilor despre algoritmi;
- activarea cunoștințelor anterioare.

Tip itemi:

- alegere multiplă (Ce este un algoritm?);
- itemi adevărat/fals;
- întrebare deschisă scurtă.

Feedback:

- automat, imediat;
- explicații atașate fiecărui răspuns.

Valență formativă:

- profesorul ajustează explicațiile în funcție de rezultate;
- elevii conștientizează ce știu și ce trebuie clarificat.

3. Mini-proiect digital în Scratch (Recite)

Instrument: Scratch (platformă OER – MIT)

Scop:

- evaluarea aplicării practice a unui algoritm secvențial.

Sarcină de lucru:

- realizarea unui program simplu cu pași executați în ordine (ex.: mișcarea unui personaj).

Criterii de evaluare (rubrică digitală):

- respectarea ordinii pașilor;
- corectitudinea execuției;
- claritatea explicației oferite de elev.

Feedback:

- descriptiv, oferit de profesor și colegi;
- sugestii de îmbunătățire.

Valență formativă:

- dezvoltă reflecția asupra propriului produs;
- încurajează progresul individual.

2. Exerciții interactive de ordonare a pașilor (Read – Recite)

Instrument: LearningApps.org (RED)

Scop:

- verificarea înțelegerii caracterului secvențial al algoritmilor.

Tip sarcină:

- ordonarea pașilor unui algoritm (ex.: „Pregătirea unui sandwich”);
- asociere pas–rezultat.

Feedback:

- corectare instantanee;
- posibilitatea reluării exercițiului.

Valență formativă:

- permite autoevaluarea;
- favorizează învățarea prin încercare și eroare.

4. Hartă conceptuală digitală (Revise)

Instrument: MindMup / Coggle (versiuni gratuite)

Scop:

- evaluarea capacității de sinteză și structurare a informațiilor.

Sarcină:

- realizarea unei hărți conceptuale cu tema „Algoritm secvențial”.

Indicatori urmăriți:

- folosirea corectă a conceptelor;
- relații logice între noțiuni;
- claritatea reprezentării grafice.

Feedback:

- comentarii inserate pe hartă;
- revizuire și completare ulterioară.

Valență formativă:

- consolidează învățarea;
- sprijină metacogniția.

5. Autoevaluare și reflecție digitală

Instrument: Google Docs / Padlet (RED)

Scop:

- dezvoltarea competenței „a învăța să înveți”.

Itemii de reflecție:

- Ce am înțeles despre algoritmi secvențiali?
- Ce mi s-a părut dificil?
- Ce pot explica unui coleg?

Feedback:

- profesorul oferă răspuns personalizat;
- elevii pot compara progresul propriu.

Valență formativă:

- crește responsabilitatea față de învățare;
- susține autoreglarea.

Sinteză:

Instrumentele de evaluare formativă digitală propuse:

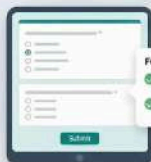
- sunt aliniate competențelor specifice disciplinei Informatică;
- susțin învățarea continuă, nu doar măsurarea performanței;
- oferă feedback imediat și relevant;
- valorifică Resurse Educaționale Deschise, asigurând acces egal și flexibilitate.

Instrumente de evaluare formativă digitală

O selecție de instrumente digitale pentru evaluarea progresivă și eficientă a competențelor elevilor în domeniul algoritmilor.

Acest ghid prezintă cinci metode digitale esențiale pentru evaluarea formativă, de la diagnosticarea inițială la reflecția finală. Accentul este pus pe utilizarea Resurselor Educaționale Deschise (RED) pentru a oferi feedback imediat și a sprijini învățarea continuă a algoritmilor secvențiali.

Evaluarea cunoștințelor și aplicarea practică

Feedback automat
Identifică reprezentările inițiale ale elevilor și oferă feedback automat cu explicații imediate.

Chestionar digital de diagnostic (Google/MS Forms)
Identifică reprezentările inițiale ale elevilor și oferă feedback automat cu explicații imediate.

Exerciții interactive de ordonare (LearningApps)
Verifică înțelegerea caracterului secvențial prin sarcini de tipul „Pregătirea unui sandwich”.

Mini-proiect digital în Scratch
Permite evaluarea aplicării practice a algoritmilor prin crearea de programe simple.

Sinteza învățării și autoreglarea

Hartă conceptuală digitală (MindMup/Coggle)
Evaluează capacitatea de sinteză și structurare logică a noțiunilor despre algoritmi.

Autoevaluare și reflecție (Padlet/Google Docs)

Dezvoltă competența de „a învăța să înveți” prin răspunsuri personalizate de la profesor.

Avantajele utilizării resurselor RED

Asigură acces egal, flexibilitate și feedback relevant aliniat competențelor specifice informaticii.

© NotebookLM

6 Metoda SQ3R & RED
GHID INCLUZIVE

Pasul 3: R (Citire)
Interacțiunea cu materialul pentru a găsi activ răspunsuri la întrebări.

Watch on YouTube

7.4. Scenariu didactic – învățământ liceal

Titlul lecției: De ce este important jocul în educația timpurie? Perspective pedagogice și aplicații practice

Contextul de învățare:

Clasa a IX-a, profil pedagogic – specialitatea educator-puericultor. Grupul este eterogen: unii elevi manifestă interes constant pentru disciplinele de specialitate și participă activ la discuții, în timp ce alții au nevoie de sprijin pentru a formula argumente și pentru a opera cu concepte pedagogice.

Elevii utilizează frecvent dispozitive personale în scop educațional, iar sala permite organizarea activităților pe grupe.

Intenția pedagogică:

Lecția urmărește dezvoltarea unei înțelegeri funcționale a rolului jocului în dezvoltarea copilului, astfel încât elevii să poată depăși percepția intuitivă („copiii se joacă pentru că le place”) și să argumenteze valoarea formativă a jocului din perspectivă pedagogică.

Accentul este pus pe reflecție, argumentare și transfer către situații reale din educația timpurie.

Competențe vizate

- Explicarea rolului jocului în dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională a copilului;
- Analizarea unor situații educaționale din perspective diferite;
- Formularea unor argumente pedagogice;
- Utilizarea resurselor digitale pentru documentare și organizarea ideilor.

Corelare DigCompEdu 5.2: adaptarea resurselor și a sarcinilor pentru a sprijini niveluri diferite de analiză și reflecție.

Unde apare diferențierea?

Diferențierea este integrată în activitatea principală de analiză:

- elevii pot alege între suporturi diferite (text sintetic, material video, studiu de caz);
- sarcinile sunt formulate pe niveluri de complexitate cognitivă;
- profesorul oferă întrebări de ghidaj pentru elevii care au nevoie de structură;
- elevii cu ritm rapid sunt invitați să formuleze recomandări pedagogice.

Toți elevii explorează aceeași temă, dar prin trasee adaptate.

Resurse utilizate

- fragment dintr-un ghid de educație timpurie (resursă educațională deschisă);
- material video scurt despre învățarea prin joc;
- organizator grafic digital pentru structurarea ideilor;
- aplicație colaborativă pentru colectarea răspunsurilor;
- prezentare sintetică realizată de profesor.

Desfășurarea lecției – momente esențiale:

Activitate de conectare

Profesorul adresează întrebarea: „Este jocul doar o formă de recreere sau poate fi considerat o experiență de învățare?”

Elevii formulează răspunsuri inițiale, care sunt notate fără a fi evaluate.

Scopul este activarea reprezentărilor existente.

Construirea înțelegerii

Sunt prezentate pe scurt câteva repere teoretice privind funcțiile jocului. Accentul cade pe exemple concrete, pentru a evita abstractizarea excesivă.

Profesorul modelează analiza unei situații educaționale.

Activitate diferențiată

Elevii aleg una dintre variante:

Varianta de sprijin

Analizează un material scurt și identifică beneficiile jocului utilizând un set de întrebări ghidate.

Varianta standard

Compară două tipuri de joc și explică impactul lor asupra dezvoltării copilului.

Varianta de aprofundare

Elaborează o recomandare argumentată pentru integrarea jocului într-o activitate educativă.

Profesorul intervine punctual, sprijinind clarificarea conceptelor.

Moment colaborativ

Elevii lucrează în grupuri mici pentru a sintetiza ideile într-un organizator digital comun.

Vizibilitatea contribuțiilor facilitează implicarea.

Reflecție

Elevii revin la întrebarea inițială și își reformulează răspunsul.

Profesorul evidențiază evoluția argumentării.

Rolul tehnologiei

Organizatorul digital permite structurarea ideilor și compararea perspectivelor. Spațiul colaborativ sprijină participarea elevilor mai rezervați și oferă profesorului o imagine rapidă asupra nivelului de înțelegere.

Progresul devine vizibil.

Tehnologia facilitează dialogul pedagogic, fără a domina activitatea.

Evaluarea care susține progresul

- observația intervențiilor elevilor;
- analiza argumentelor formulate;
- feedback orientat spre claritate și rigoare;
- autoevaluare prin raportare la criterii simple (claritate, relevanță, argumentare).

Nu se acordă notă — accentul cade pe dezvoltarea gândirii pedagogice.

Ajustări posibile

- dacă analiza se dovedește dificilă, profesorul poate oferi exemple suplimentare;
- elevii avansați pot proiecta un joc educativ;
- în lipsa dispozitivelor, organizatorul poate fi realizat pe suport fizic;
- dacă discuțiile devin prea teoretice, se revin la situații concrete.

Ce a funcționat bine / Ce aș revizui

Posibilitatea de alegere a crescut implicarea elevilor. Organizatorul comun a facilitat dialogul.

În lecțiile viitoare, ar putea fi extins timpul pentru discuții aplicative, astfel încât elevii să transfere mai clar ideile în contexte educaționale reale.

De ce este această lecție un exemplu de predare diferențiată?

Lecția propune o temă comună, dar permite niveluri diferite de profunzime. Adaptarea resurselor, întrebările de ghidaj și flexibilitatea sarcinilor creează oportunități reale de progres, respectând ritmurile și nevoile elevilor.

Material realizat cu sprijinul elevilor clasei a IX-a D de la Liceul Teoretic „Horia Hulubei” Măgurele, Ilfov - clasă cu profil vocațional, specializarea educador-puericultor

CAPITOLUL 8

Provocări, soluții și lecții învățate

Integrarea abordării diferențiate în practica didactică reprezintă un proces complex, marcat atât de oportunități, cât și de provocări. Departe de a fi un demers liniar, diferențierea presupune ajustări continue, reflecție profesională și capacitatea de a lua decizii adaptate unor contexte educaționale diverse.

Recunoașterea dificultăților nu diminuează valoarea acestei abordări; dimpotrivă, contribuie la construirea unor practici realiste și sustenabile. Profesorii care își propun să răspundă diversității din clasă descoperă, adesea, că schimbările semnificative nu rezultă din transformări radicale, ci din intervenții progresive, atent integrate în activitatea curentă.

Acest capitol își propune să aducă în prim-plan câteva dintre provocările frecvent întâlnite, alături de soluții aplicabile și exemple de practică ce pot oferi repere pentru dezvoltarea unei pedagogii flexibile. Perspectivele prezentate nu au caracter prescriptiv; ele invită la reflecție și la identificarea unor direcții compatibile cu propriul context profesional.

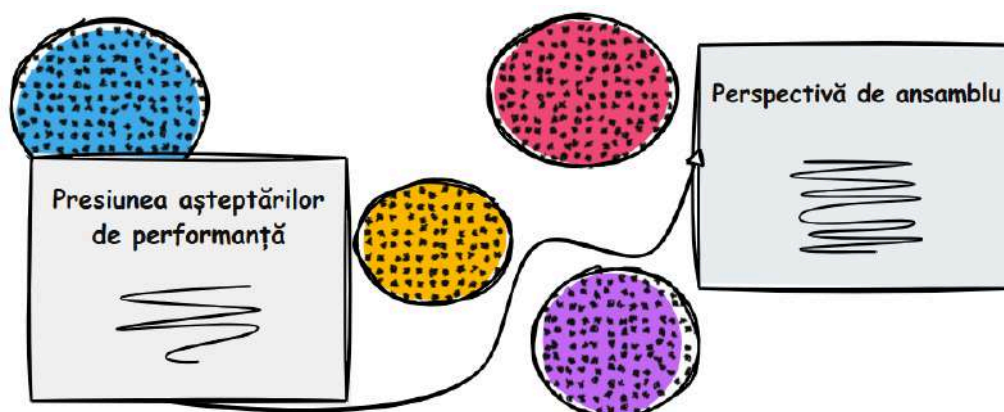

8.1 Provocări frecvente în aplicarea abordării diferențiate

Aplicarea predării diferențiate aduce în prim-plan o serie de provocări care reflectă complexitatea activității didactice contemporane. Acestea nu trebuie privite ca obstacole insurmontabile, ci ca repere ce pot orienta dezvoltarea profesională și pot susține rafinarea practicilor educaționale.

În plus, ar fi necesar să luați în considerare și următoarele aspecte:

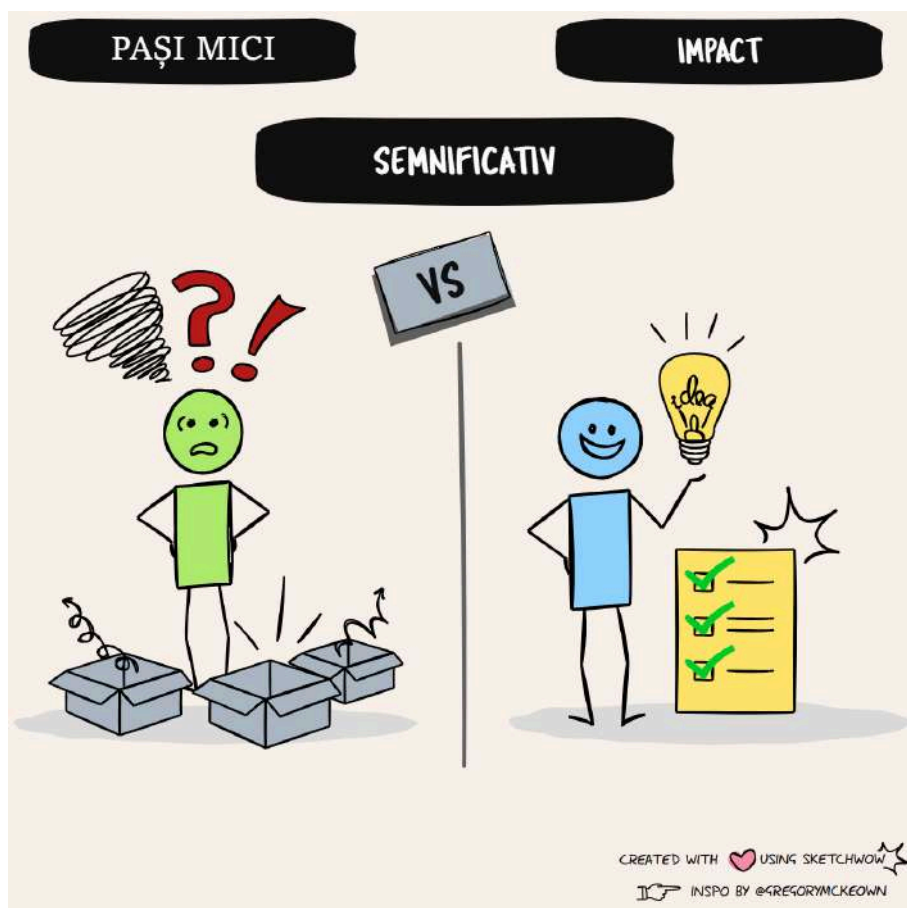

8.2 Soluții realiste, adaptate contextului școlar

Identificarea **provocărilor** asociate predării diferențiate reprezintă un pas important, însă valoarea reflecției pedagogice se conturează cu adevărat în momentul în care sunt explorate direcții de acțiune posibile. În practică, soluțiile eficiente nu se disting prin complexitate, ci prin capacitatea lor de a răspunde contextului concret al clasei și de a putea fi integrate sustenabil în activitatea didactică.

Abordarea diferențiată nu solicită transformări radicale, ci o succesiune de ajustări coerente, realizate cu atenție și consecvență.

Schimbările durabile în educație sunt, de cele mai multe ori, rezultatul unor decizii pedagogice asumate și aplicate gradual.

O **strategie** frecvent recomandată este inițierea diferențierii prin **intervenții limitate**, dar deliberate. Adaptarea unei singure secvențe din lecție — de exemplu, diversificarea sarcinilor de exersare sau introducerea unor întrebări de sprijin — poate genera deja contexte mai accesibile pentru elevi.

Pe măsură ce aceste ajustări devin familiare, profesorul își poate extinde repertoriul de practici fără a resimți presiunea unei schimbări abrupte.

**Proiectarea
flexibilă a
sarcinilor**

În locul elaborării unor materiale complet diferite, sarcinile pot fi concepute astfel încât să permită **niveluri variate** de complexitate. O cerință comună poate include, de exemplu, variante opționale, întrebări suplimentare pentru aprofundare sau repere care să sprijine organizarea răspunsului.

Această flexibilitate menține coerența activității și evită fragmentarea grupului

**Valorificarea
colaborării între
elevi**

Activitățile în perechi sau în grupuri mici creează oportunități naturale de sprijin reciproc. Elevii își pot clarifica ideile, pot compara strategii și pot construi răspunsuri mai elaborate prin dialog.

Rolul profesorului rămâne esențial în structurarea acestor interacțiuni, astfel încât colaborarea să susțină învățarea și să nu devină un factor de dezechilibru.

**Utilizarea
strategică a
tehnologiei**

Resursele digitale pot facilita adaptarea predării atunci când sunt selectate în acord cu intenția pedagogică. Platformele care oferă feedback rapid, organizatoarele grafice digitale sau spațiile colaborative permit monitorizarea progresului și ajustarea intervențiilor.

Important este ca tehnologia să simplifice procesele didactice, nu să le complice.

**Construirea unei
rutine a evaluării
formative**

Integrarea unor **momente scurte** de verificare a înțelegerii — prin întrebări deschise, sarcini aplicative sau reflecții rapide — oferă repere valoroase pentru reglarea predării. Feedbackul formulat la timp poate preveni consolidarea dificultăților și sprijină orientarea efortului elevilor.

Astfel, evaluarea devine un instrument de sprijin, nu doar de măsurare.

**Gestionarea
eficientă a
timpului**

Percepția că diferențierea necesită un **timp** suplimentar se diminuează atunci când adaptările sunt integrate în structura lecției. Stabilirea unor rutine, utilizarea unor tipare de sarcini și valorificarea resurselor existente contribuie la eficientizarea organizării.

În timp, aceste practici devin parte firească a demersului didactic.

Învățarea profesională continuă

Schimbul de experiență cu alți profesori, participarea la activități de formare și explorarea unor exemple de practică pot extinde perspectivele și pot oferi soluții testate în contexte similare. Predarea diferențiată se dezvoltă mai ușor într-un mediu profesional care încurajează dialogul și reflecția.

Acceptarea imperfecțiunii ca parte a procesului

Nu fiecare lecție va reflecta în mod vizibil toate dimensiunile diferențierii, iar acest lucru este firesc. Practica didactică presupune **decizii luate în timp real**, adaptate unor situații adesea imprevizibile.

Disponibilitatea de a revizui și de a rafina propriile demersuri rămâne, în acest context, unul dintre cele mai valoroase repere profesionale.

Perspectivă de ansamblu

Soluțiile prezentate nu constituie un model unic de acțiune, ci conturează o **direcție posibilă** pentru profesorii care își propun să răspundă diversității din clasă. Prin intervenții progresive, reflecție constantă și valorificarea resurselor disponibile, diferențierea poate deveni o componentă stabilă a practicii didactice.

Expertiza pedagogică se construiește prin încercare, analiză și ajustare.

8.3 Bune practici și exemple din experiența cadrelor didactice

Predarea diferențiată prinde contur în mod autentic atunci când este reflectată în situații reale de învățare. Dincolo de modele teoretice, experiențele profesorilor evidențiază faptul că adaptarea predării se construiește adesea prin **decizii pragmatice**, ajustate contextului și nevoilor elevilor.

Exemplele următoare ilustrează practici aplicabile în contexte educaționale diverse. Ele nu propun formule universal valabile, ci repere care pot inspira reflecția și pot sprijini dezvoltarea unor demersuri adaptate fiecărei clase.

Alegerea nivelului de provocare

Un profesor de gimnaziu a introdus, în etapa de consolidare, **trei variante** ale aceleași sarcini, diferențiate prin gradul de complexitate. Elevii au fost încurajați să aleagă varianta pe care o considerau potrivită, având posibilitatea de a trece ulterior la un nivel superior.

Această organizare a redus anxietatea elevilor mai puțin încrezători și a menținut implicarea celor care aveau nevoie de provocări suplimentare.

Repere transferabile: oferirea unor opțiuni poate susține autonomia și poate regla nivelul de dificultate fără a fragmenta activitatea clasei.

Sprijin discret, impact vizibil

În învățământul primar, un cadru didactic a utilizat organizatori grafici pentru elevii care întâmpinau dificultăți în structurarea ideilor. Materialele au fost puse la dispoziția întregii clase, evitând astfel etichetarea.

Pe măsură ce elevii au devenit mai siguri, utilizarea acestor suporturi a fost redusă treptat.

Repere transferabile: sprijinul devine eficient atunci când este accesibil tuturor și poate fi retras gradual, pe măsură ce autonomia crește.

Feedback orientat spre progres

Un profesor de liceu a înlocuit comentariile generale cu **observații scurte**, formulate sub forma unor pași următori. Elevii au avut posibilitatea de a-și revizui lucrările înainte de evaluarea finală.

Calitatea produselor s-a îmbunătățit, iar elevii au devenit mai atenți la propriul proces de învățare.

Repere transferabile: feedbackul produce efecte vizibile atunci când indică direcții concrete de îmbunătățire.

Tehnologia ca instrument de reglare

Pentru a verifica rapid nivelul de înțelegere, un profesor a utilizat **formulare digitale** cu feedback automat. Analiza răspunsurilor a permis reluarea imediată a conceptelor insuficient înțelese și organizarea unor activități de consolidare.

Elevii au perceput aceste verificări ca pe un sprijin, nu ca pe o formă de control.

Repere transferabile: tehnologia devine valoroasă atunci când facilitează intervenții pedagogice prompte.

Colaborarea care susține învățarea

În cadrul unei activități pe grupe, elevii au primit **roluri diferite** — coordonator, sintetizator, observator — adaptate stilurilor lor de lucru. Această structurare a crescut participarea și a redus tendința unor elevi de a rămâne în plan secund.

Repere transferabile: rolurile clar definite pot echilibra participarea și pot valorifica punctele forte ale elevilor.

Sarcini deschise pentru ritmuri diferite

La nivel preșcolar, o educatoare a propus o activitate artistică în care copiii puteau **alege** materialele și modul de realizare. Unii au finalizat rapid, adăugând detalii, în timp ce alții au lucrat într-un ritm mai lent, beneficiind de sprijin punctual.

Toți copiii au rămas implicați, fără presiunea unui ritm impus.

Repere transferabile: sarcinile deschise permit participarea diferențiată și reduc comparațiile.

Ajustarea din mers

Un profesor a observat că o activitate planificată depășea nivelul de înțelegere al unei părți a clasei. A decis să introducă un **exemplu suplimentar** și să reformuleze cerința, fără a amâna demersul didactic.

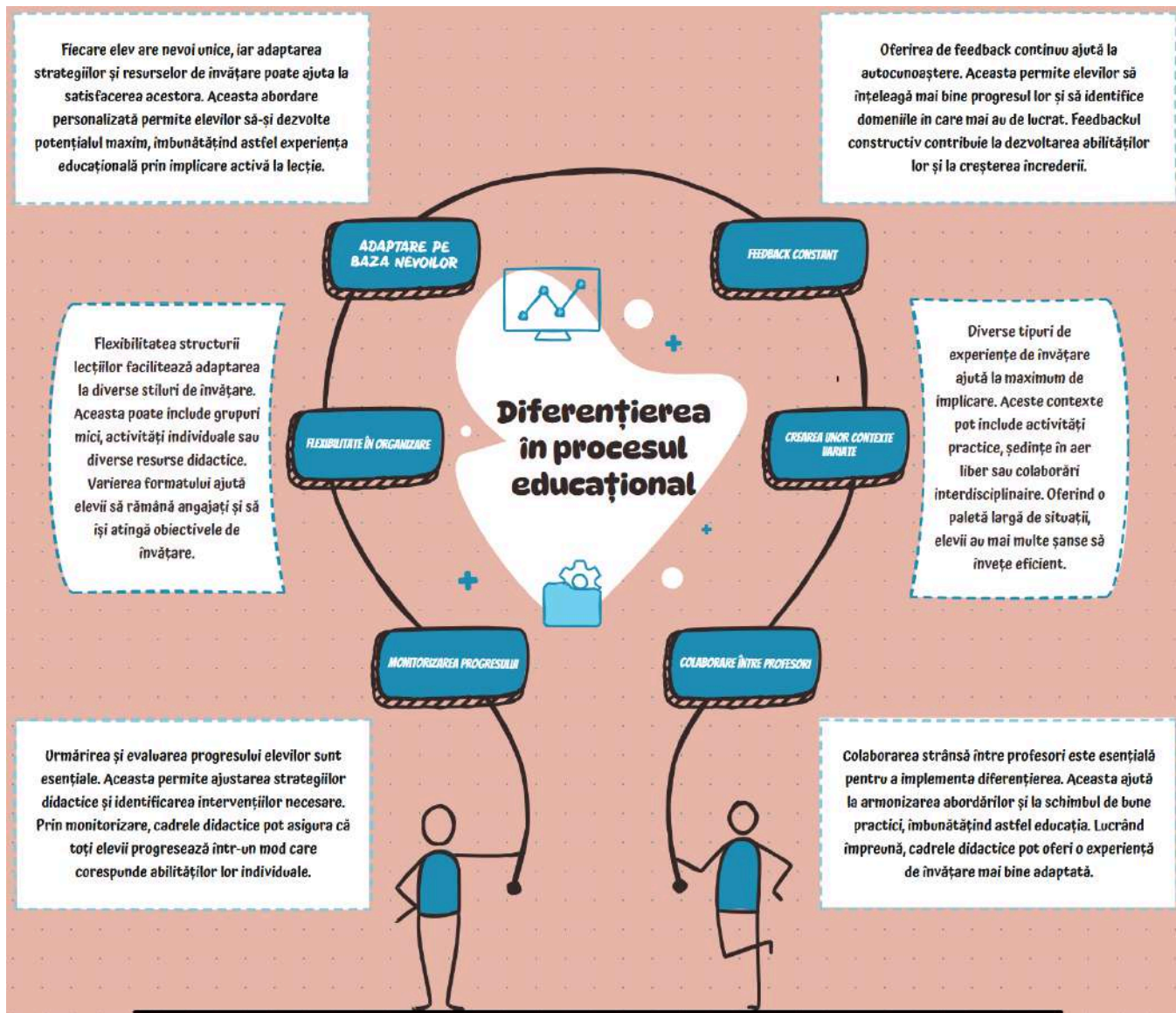
Această flexibilitate a prevenit apariția blocajelor și a menținut coerența lecției.

Repere transferabile: capacitatea de a ajusta activitatea în timp real reprezintă o componentă esențială a predării diferențiate.

Idee de reținut

Predarea diferențiată devine vizibilă nu prin complexitatea strategiilor, ci prin deciziile cotidiene care fac învățarea mai accesibilă fiecărui elev.

CONCLUZII

Predarea diferențiată — un demers firesc spre o școală în care fiecare elev contează

Normalizarea diversității

Diversitatea elevilor nu mai reprezintă de mult o particularitate a anumitor contexte educaționale, ci o realitate definitorie a școlii contemporane. Ritmurile diferite de învățare, experiențele variate, interesele și nevoile distincte solicită o regândire constantă a modului în care este proiectată și desfășurată activitatea didactică.

În acest cadru, **predarea diferențiată** se conturează ca un demers pedagogic esențial pentru susținerea progresului fiecărui elev. Ea nu presupune renunțarea la reperle comune ale învățării, ci diversificarea modalităților prin care acestea pot fi atinse, astfel încât fiecare elev să beneficieze de oportunități reale de dezvoltare.

Demistificare a procesului

Prezentul ghid a urmărit să ofere un cadru coerent pentru înțelegerea și aplicarea acestei perspective — de la clarificări conceptuale și reperi teoretice, la strategii didactice, exemple de practică și modalități de integrare a tehnologiei în sprijinul adaptării predării. Împreună, aceste dimensiuni configurează imaginea unei pedagogii orientate nu doar spre transmiterea conținuturilor, ci și spre construirea unor experiențe de învățare accesibile și relevante.

Echitate

Integrarea diferențierii nu implică transformări spectaculoase ale practicii didactice. De cele mai multe ori, progresul devine vizibil prin ajustări atente — în formularea sarcinilor, în nivelul de sprijin oferit, în utilizarea evaluării formative sau în selecția resurselor. Prin acumularea acestor decizii, predarea devine mai receptivă la diversitatea clasei și mai capabilă să răspundă nevoilor reale ale elevilor.

Tehnologia ca amplificator

Tehnologia educațională poate amplifica aceste posibilități, facilitând accesul la conținuturi, adaptarea activităților și monitorizarea progresului. Valoarea sa rămâne însă strâns legată de intenția pedagogică ce îi orientează utilizarea. Instrumentele digitale nu înlocuiesc discernământul profesional, ci îl completează, oferind noi contexte pentru sprijinirea învățării.

Predarea diferențiată este, înainte de toate, expresia unei practici reflexive — o practică în care profesorul observă, analizează și ajustează continuu demersul didactic. Acest proces presupune deschidere, flexibilitate și disponibilitatea de a învăța din propria experiență, repere care definesc dezvoltarea profesională autentică.

Este firesc ca acest parcurs să includă provocări. Complexitatea clasei, gestionarea timpului sau presiunile curriculare pot genera uneori incertitudini. Cu toate acestea, experiența educațională arată că diferențierea devine sustenabilă atunci când este construită progresiv și integrată realist în activitatea de zi cu zi.

Privită în ansamblu, această abordare contribuie la configurarea unui **climat educațional** în care fiecare elev este văzut, sprijinit și încurajat să progreseze. Diferențierea nu diminuează exigența, ci o reconfigurează într-o manieră echitabilă, oferind tuturor elevilor șansa de a-și valorifica potențialul.

Profesorul reflexiv

A diferenția înseamnă, în esență, a recunoaște că învățarea devine cu adevărat valoroasă atunci când creează loc pentru fiecare elev.

Acest ghid își propune să ofere repere pentru un astfel de demers — nu ca punct de sosire, ci ca invitație la reflecție și la construcție profesională continuă. Fiecare context educațional va genera propriile soluții, iar fiecare profesor va adapta aceste repere în acord cu realitățile clasei sale.

Într-o școală orientată spre progres, predarea diferențiată nu este o strategie rezervată unor situații particulare, ci o expresie a responsabilității față de diversitatea celor care învață.

O școală în care fiecare elev contează este, înainte de toate, o școală în care fiecare elev are oportunitatea de a progresa.

Predarea diferențiată nu se construiește într-o singură etapă și nici nu urmează un traseu perfect previzibil. Ea prinde contur în timp, prin deciziile cotidiene ale profesorului — uneori aproape imperceptibile — care fac învățarea mai accesibilă, mai echilibrată și mai relevantă pentru elevi.

Fiecare clasă aduce cu sine o **combinație unică de ritmuri**, potențial și nevoi de sprijin. A răspunde acestei diversități nu înseamnă a complica predarea, ci a o privi cu mai multă atenție și flexibilitate. De multe ori, nu schimbările radicale produc cele mai vizibile efecte, ci ajustările constante, realizate cu discernământ pedagogic.

Diferențierea nu solicită perfecțiune. Ea invită, mai degrabă, la reflecție, la disponibilitatea de a încerca și la curajul de a ajusta atunci când experiența o cere. În acest proces, fiecare reușită devine un reper, iar fiecare dificultate — o oportunitate de învățare profesională.

Tehnologia, resursele educaționale și colaborarea între profesori pot susține acest parcurs, însă esența rămâne aceeași: atenția autentică față de modul în care învață fiecare elev. Din această atenție se nasc deciziile care transformă predarea într-un demers deschis și adaptativ.

O școală în care **fiecare elev contează** se construiește zi de zi, prin practici care îmbină rigoarea cu empatia și așteptările înalte cu sprijinul adecvat. Este un proces continuu, care reflectă angajamentul față de o educație echitabilă și orientată spre progres.

Acest ghid a fost conceput ca un sprijin pentru acest parcurs, un reper care poate însoți reflecția profesională și poate inspira noi direcții de acțiune. Mai departe, sensul acestor repere se va regăsi în modul în care fiecare profesor le va adapta propriului context.

Fiecare elev are nevoie să fie văzut. Iar atunci când acest lucru se întâmplă, învățarea devine un spațiu al posibilităților.

BIBLIOGRAFIE

Repere europene și internaționale

European Commission. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

OECD. (2023). Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2021). 21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World. Paris: OECD Publishing.

UNESCO. (2019). Guidance on Open Educational Resources: Policy Development and Implementation. Paris: UNESCO.

Pedagogia diferențierii — lucrări de referință

Hall, T., Meyer, A., & Rose, D. (2012). Universal design for learning in the classroom. Guilford Press.

Perrenoud, P. (1996). A preda: a acționa în urgență, a decide în incertitudine. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (1997). Pedagogia diferențiată: de la intenții la acțiune. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (1998). Construirea competențelor încă din școală. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (1998). Evaluarea elevilor: de la fabricarea excelenței la reglarea învățării. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (1999). Zece noi competențe pentru a preda. Invitație la călătorie. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (2001). Dezvoltarea practicii reflexive în profesia didactică. Profesionalizare și rațiune pedagogică. Paris: ESF.

Perrenoud, P. (2004). Dezvoltarea practicii reflexive în profesia didactică. Iași: Editura Polirom.

Sousa, D. A., & Tomlinson, C. A. (2018). Differentiation and the brain. Solution Tree Press.

Tomlinson, C. A. (2014). The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners (2nd ed.). Alexandria, VA: ASCD.

Tomlinson, C. A. (2017). How to differentiate instruction in academically diverse classrooms (3rd ed.). ASCD.

Evaluare formativă și feedback

Hattie, J. (2012). Visible Learning for Teachers. Routledge.

William, D. (2018). Embedded Formative Assessment (2nd ed.). Solution Tree Press.

Pedagogie digitală

Redecker, C. (2020). European Framework for the Digital Competence of Educators – DigCompEdu Explained.

Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). “What Is Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)?” Teachers College Record.

Selwyn, N. (2016). Education and Technology: Key Issues and Debates. Bloomsbury.

Incluziune și echitate

Florian, L. (2014). The SAGE Handbook of Special Education. Sage.

OECD. (2018). Equity in Education: Breaking Down Barriers to Social Mobility.

Webografie și resurse educaționale deschise

European Schoolnet – <https://www.eun.org>

Resurse, cercetări și proiecte europene privind inovarea în educație.

UNESCO OER Portal – <https://www.unesco.org/en/oer>

OER Commons – <https://www.oercommons.org>

European Toolkit for Schools – <https://www.schooleducationgateway.eu>

Edutopia – <https://www.edutopia.org>

Articole:

Anderson, L. K. (2021). Using UDL to plan a book study lesson for students with intellectual disabilities in inclusive classrooms. *Teaching Exceptional Children*, 54(4), 258–267. <https://doi.org/10.1177/00400599211010196>

Kuczala, M., & Lengel, T. (2010). *The kinesthetic classroom: Teaching and learning through movement*. Corwin Press/SAGE Publications.

Raiyn, J. (n.d.). The role of visual learning in improving students' higher-order thinking skills. (Referință academică; detalii complete nu sunt disponibile online). (Informațiile exacte despre jurnal/volum/pagini nu au putut fi găsite.)

Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R., Brimijoin, K., Conover, L. A., & Reynolds, T. (2003). Differentiating instruction in response to student readiness, interest, and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature. *Journal for the Education of the Gifted*, 27(2-3), 119–145. <https://doi.org/10.1177/016235320302700203>

Stokes, S. (n.d.). Structured teaching: Strategies for supporting students with autism. (Detalii de publicare complete – cum ar fi jurnal sau editură – nu au fost găsite online.)

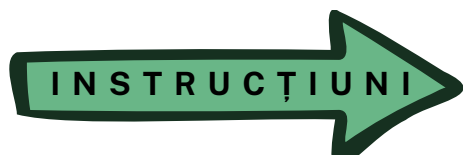
The use of multisensory approaches during center time, through visual, auditory and kinesthetic-tactile activities to enhance spelling accuracy of second-grade students (Joanne Jasmine & Megan Connolly).

Instrumente digitale utilizate sau recomandate

- NotebookLM – Google
- Gamma
- Google Forms
- Google Slides
- LIVRESQ
- Mentimeter
- Padlet
- Kahoot
- Wordwall
- Napkin ai
- Teachshare
- SketchWow
- Doodly
- CapCut

ANEXE

Stilurile de învățare - chestionar

- Nu există răspunsuri corecte sau greșite.
- Pentru completarea chestionarului ai la dispoziție atât timp cât ai nevoie.
- În mod normal, completarea chestionarului durează între 20 și 30 minute, dar nu este NICIO PROBLEMĂ dacă durează mai mult.
- Răspunde la întrebări prin DA sau NU.
- Încercuiește doar un singur răspuns la fiecare întrebare.
- Pentru a obține cele mai bune rezultate, sinceritatea este foarte importantă pentru completarea acestui chestionar.
- Completează chestionarul pe cont propriu.

CRT		DA	NU
1	Când descrii o vacanță/o petrecere unui prieten, vorbești în detaliu despre muzica, sunetele și zgomotele pe care le-ai ascultat acolo?		
2	Te folosești de gestică a mâinii când scrii?		
3	În locul ziarelor, preferi radioul sau televizorul pentru a te ține la curent cu ultimele noutăți sau știri sportive?		
4	La utilizarea unui calculator consideri că imaginile vizuale sunt utile, de exemplu: icoanele, maginile din bara de meniuri, sublinierile colorate etc?		
5	Când notezi anumite informații preferi să nu iei notițe, ci să desenezi diagrame, imagini reprezentative?		
6	Când joci X și O poți să-ți imaginezi semnele X sau O în diferite poziții?		
7	Îți place să desfaci în elemente componente anumite obiecte și să repari diferite lucruri (ex. bicicleta)?		
8	Când încerci să-ți amintești ortografia unui cuvânt ai tendința de a scrie cuvântul respectiv de câteva ori pe o bucată de hârtie până găsești o ortografie care arată corect?		

CRT		DA	NU
9	Când înveți ceva nou, îți plac instrucțiunile citite cu voce tare, discuțiile sau/și cursurile orale?		
10	Îți place să asamblezi diferite lucruri?		
11	La utilizarea calculatorului consideri că este util ca sunetele emise să avertizeze utilizatorul asupra unei greșeli făcute sau asupra terminării unui moment de lucru?		
12	Când recapitulezi/studiezi sau înveți ceva nou, îți place să utilizezi diagrame și/sau imagini?		
13	Ai rapiditate și eficiență la copierea pe hârtie a unor informații?		
14	Dacă ți se spune ceva, îți amintești ce ți s-a spus, fără repetarea acelei informații?		
15	Îți place să efectuezi activități fizice în timpul liber (ex. sport, grădinărit, plimbări etc.)?		
16	Îți place să asculți muzică în timpul liber?		
17	Când vizitezi o galerie sau o expoziție, sau când te uiți la vitrinele magazinelor, îți place să privești singur, în liniște?		
18	Găsești că este mai ușor să îți amintești numele oamenilor decât fetele lor?		
19	Când ortografiezi un cuvânt, scrii cuvântul pe hârtie înainte?		
20	Îți place să te miști în voie când lucrezi?		
21	Înveți să ortografiezi un cuvânt prin pronunțarea acestuia?		

CRT		DA	NU
22	Când descrii o vacanță/o petrecere unui prieten, vorbești despre cum arătau oamenii, despre hainele lor și despre culorile acestora?		
23	Când începi o sarcină nouă, îți place să începi imediat și să rezolvi ceva atunci, pe loc?		
24	Înveți mai bine dacă asisti la demonstrarea practică a unei abilități?		
25	Găsești mai ușor să îți amintești fetele oamenilor decât numele lor?		
26	Pronunțarea cu voce tare a unor lucruri te ajută să înveți mai bine?		
27	Îți place să demonstrezi și să arăți altora diverse lucruri?		
28	Îți plac discuțiile și îți place să asculți opiniile celorlalți?		
29	La îndeplinirea unei sarcini urmați anumite diagrame?		
30	Îți place să joci diverse roluri?		
31	Preferi să mergi „pe teren” și să afli singur informații, decât să îți petreci timpul singur într-o bibliotecă?		
32	Când vizitezi o galerie sau o expoziție, sau când te uiți la vitrinele magazinelor, îți place să vorbești despre articolele expuse și să asculți comentariile celorlalți?		
33	Urmărești ușor un drum pe hartă?		
34	Crezi că unul din cele mai bune moduri de apreciere a unui exponat sau a unei sculpturi este să o atingi?		

CRT		DA	NU
35	Când citești o poveste sau un articol dintr-o revistă, îți imaginezi scenele descrise în text?		
36	Când îndeplinești diferite sarcini, ai tendința de a fredona în surdină un cântec sau de a vorbi cu tine însuși?		
37	Te uiți la imaginile dintr-o revistă înainte de a decide ce să îmbraci?		
38	Când planifici o călătorie nouă, îți place să te sfătuești cu cineva în legătură cu locul destinației?		
39	Ți-a fost întotdeauna dificil să stai liniștit mult timp și preferi să stai liniștit puțin timp, și preferi să fii activ aproape tot timpul?		

INTERPRETAREA CHESTIONARULUI

4, 6, 8, 12, 13, 17, 22, 24, 25, 29, 33, 35, 37
TOTAL ÎNTREBĂRI ÎNCERCUITE.....

1, 3, 9, 11, 14, 16, 18, 21, 26, 28, 32, 36, 38
TOTAL ÎNTREBĂRI ÎNCERCUITE.....

2, 5, 7, 10, 15, 19, 20, 23, 27, 30, 31, 34, 39
TOTAL ÎNTREBĂRI ÎNCERCUITE.....

Stilurile de învățare pe înțelesul tuturor

Descoperă caracteristicile celor trei stiluri principale (vizual, auditiv și practic/kinestezic) pentru a procesa cel mai eficient informația.

Stilul vizual

- Procesare prin imagini și organizare**
Persoana vizuală așază informațiile primite într-un format grafic și se simte ajutat de desene, grafice și notițe scrise.
- Observator tăcut și atent la detalii**
Are o personalitate liniștită, observă detaliile fine și preferă să privească o acțiune înainte de a se implica personal.
- Abilități excelente de citire și ortografie**
Îi place să citească, ortografiază corect cuvintele și își amintește cu ușurință tot ce a văzut anterior.

Stilul auditiv

- Învățare prin ascultare și dialog**
Își amintește cu precizie ceea ce spune sau ce aude și îi place să participe activ la discuțiile din clasă.
- Verbalizarea informației ca metodă de studiu**
Vorbește tare cu sine însuși, gogotește în timp ce citește și are nevoie să discute despre lucrurile noi pentru a le înțelege.
- Sensibilitate la sunet și nume**
Își amintește cu ușurință numele oamenilor, dar zgumutul de fundal reprezintă un element major de distragere a atenției.

Stilul practic

- Experiența directă și mișcarea**
Își amintește cel mai bine ceea ce face și experiențele trecute, pierzându-și interesul rapid dacă nu este implicat activ în proces.
- Nevoia constantă de dinamism**
Găsește mereu motive să se deplaseze, bate din picior sau cu creionul în masă și nu poate sta liniștit mult timp.
- Orientare spre soluții și contact fizic**
Rezolvă problemele în mod efektiv, preferă recompensele fizice și tinde să atingă interlocoții în timpul conversației.

STRATEGII SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE

1 **LUAȚI NOTIȚE!**

Notițele sunt esențiale pentru păstrarea informației. Când scriem, procesăm activ conceptele, iar acest lucru îmbunătățește învățarea. Este recomandat să structurați notițele pe pagină, folosind titluri și subteme, pentru a facilita revizuirea ulterioară. Această metodă ajută la organizarea gândurilor:

3 **ALEGEȚI UN LOC LINIȘTIT**

Un mediu de învățare liniștit este crucial. Fără zgomot, mintea se poate concentra mai bine asupra sarcinilor. Folosirea căștilor este un alt ajutor eficient pentru a bloca distragerile. Un spațiu organizat și curat ajută la menținerea unei stări de calm necesare studierii.

5 **LUAȚI NOTIȚE DETALIIATE**

Detaliile sunt importante pentru o bună învățare. Oferiți-vă șansa de a înțelege temele adânc, adăugând explicații pe pagină. Aceasta vă ajută să faceți conexiuni între idei, facilitând învățarea pe termen lung. Recapitularea notițelor detaliate vă va ajuta să memorați mai eficient.

6 **RESCRIEREA NOTIȚELOR**

Rescrierea ajută la internalizarea conceptelor. Personalizarea notițelor proprii poate îmbunătăți retenția informațiilor. Acest proces vă permite să vă adaptați stilul de predare la învățarea dumneavoastră. Practica vă face mai ușor să vă amintiți materialul și să-l utilizați în diverse contexte.

Strategii eficiente pentru o învățare durabilă.

2 **CONCENTRAȚI-VĂ PE INTERLOCUTOR**

Priviți persoana cu care vorbiți. Contactul vizual stimulează atenția și implicarea în discuție, îmbunătățind astfel procesul de învățare. Acest aspect ajută la menținerea atenției și face comunicarea mai eficientă. O interacțiune autentică și activă sporește înțelegerea informațiilor discutate.

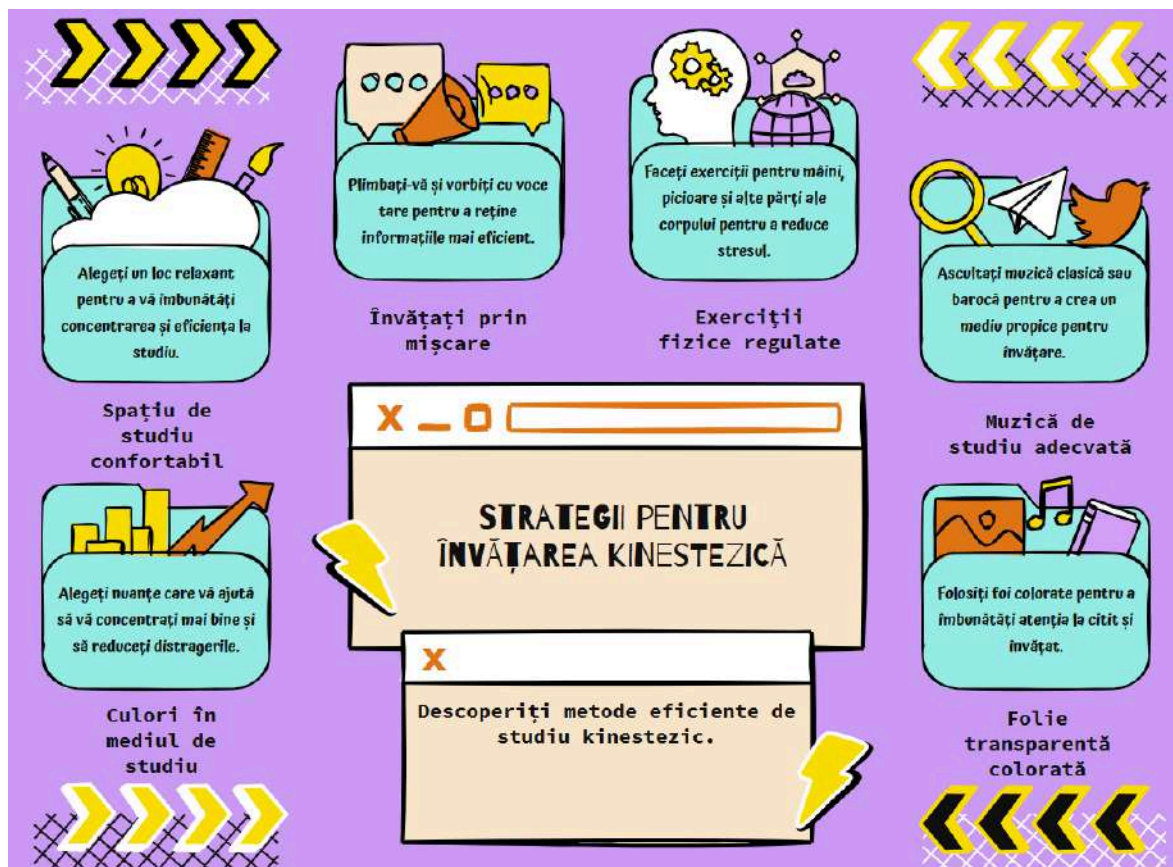
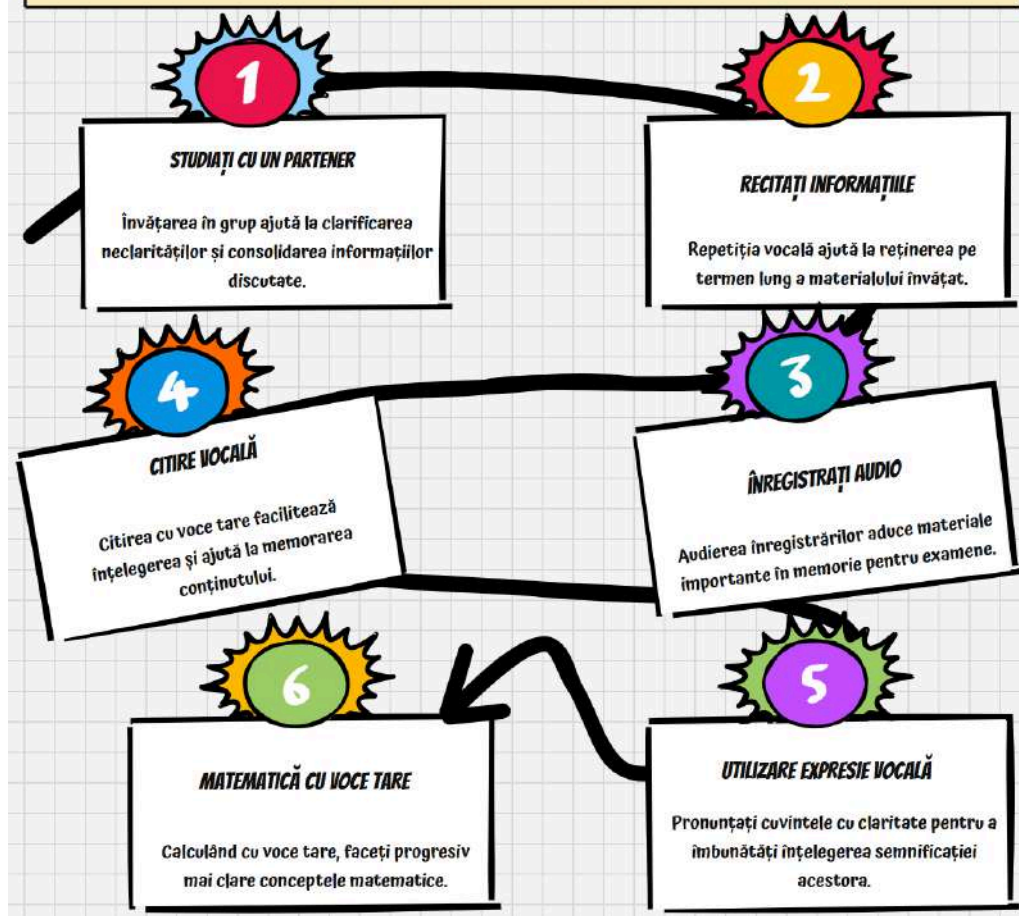

4 **STIL DE ÎNVĂȚARE SOLITAR**

Unii oameni învață mai bine singuri. Aceasta le permite să se concentreze complet asupra materialului fără distrageri externe. Autocontrolul este esențial, oferindu-le posibilitatea de a explora conceptele la un nivel comparativ mai profund. Descoperirea personală învățată este adesea mai eficientă.

Strategii pentru învățarea auditivă

Stil de lucru - chestionar

Evaluează cât de des se manifestă comportamentul descris, folosind scala:

Scală de apreciere:

- 1 – Niciodată
- 2 – Rareori
- 3 – Uneori
- 4 – Des
- 5 – Foarte des

SECȚIUNEA		1	2	3	4	5
Secțiunea 1 Stilul logic	Abordează sarcinile în mod structurat, urmând logic pașii necesari.					
	Caută explicații coerente și argumente atunci când primește informații noi.					
	Preferă să analizeze date, diagrame sau relații matematice pentru a înțelege o temă.					
	Identifică rapid tipare, reguli sau conexiuni între concepte.					
	Revine asupra unei sarcini pentru a o optimiza sau pentru a găsi o soluție mai eficientă.					
	Are tendința de a pune întrebări care clarifică structura, procesul sau logica unei activități.					
Secțiunea 2 Stilul social	Preferă să lucreze în echipă atunci când are de realizat un proiect.					
	Solicită opinia colegilor pentru a valida propriile idei.					
	Se simte motivat(ă) când colaborează și își asumă un rol în grup.					
	Învăță mai ușor explicând altora sau discutând concepte cu colegii.					
	Inițiază sau participă activ la activități colective de rezolvare de probleme.					
	Integrează cu ușurință feedbackul primit de la ceilalți.					
143 TOTAL						

SECȚIUNEA		1	2	3	4	5
Secțiunea 3 Stilul solitar	Preferă să lucreze singur(ă) pentru a se putea concentra.					
	Este mai eficient(ă) atunci când își organizează singur(ă) timpul și sarcinile.					
	Își formulează obiectivele de lucru în mod autonom, fără sprijin extern.					
	Evită contextul de grup atunci când are nevoie să aprofundeze un subiect dificil.					
	Este confortabil(ă) să lucreze în ritmul propriu, fără a depinde de alții.					
	Reflectează individual asupra progresului și rezultatelor sale					
TOTAL						

Calculează scorul pentru fiecare stil

Logic = total itemi 1-6

Social = total itemi 7-12

Solitar = total itemi 13-18

Fiecare scor variază între 6 și 30.

Interpretează scorul fiecărei secțiuni

Intervale:

24-30 puncte → Stil foarte puternic

18-23 puncte → Stil dominant

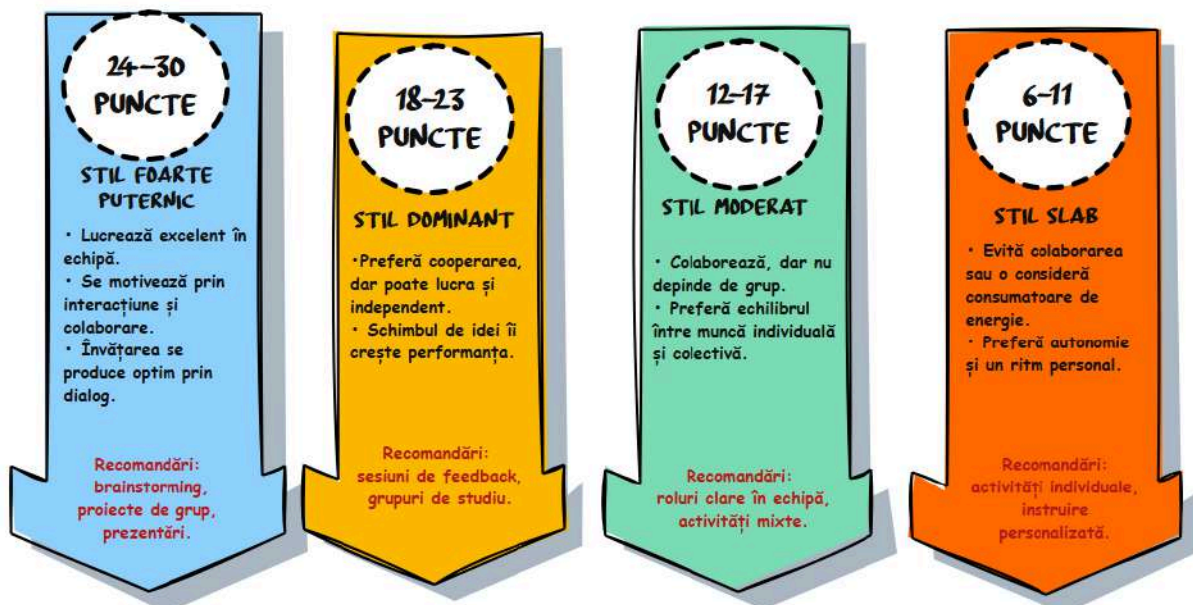
12-17 puncte → Stil moderat

6-11 puncte → Stil slab

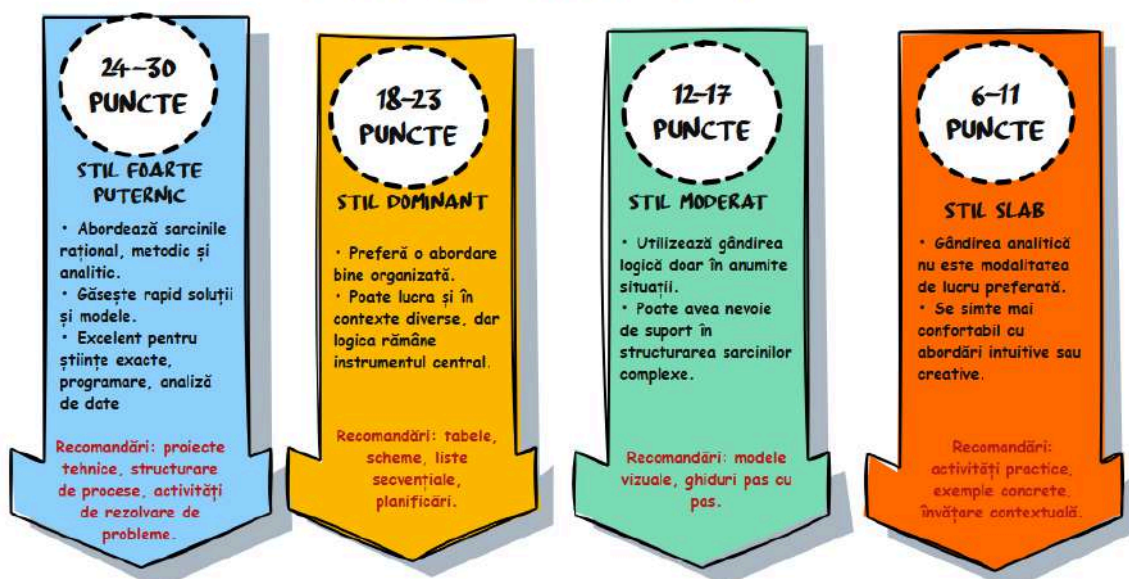

Stil de lucru	Itemi incluși	Scor minim	Scor maxim	Scor obținut
Logic	1, 2, 3, 4, 5, 6	6	30	
Social	7, 8, 9, 10, 11, 12	6	30	
Solitar	13, 14, 15, 16, 17, 18	6	30	

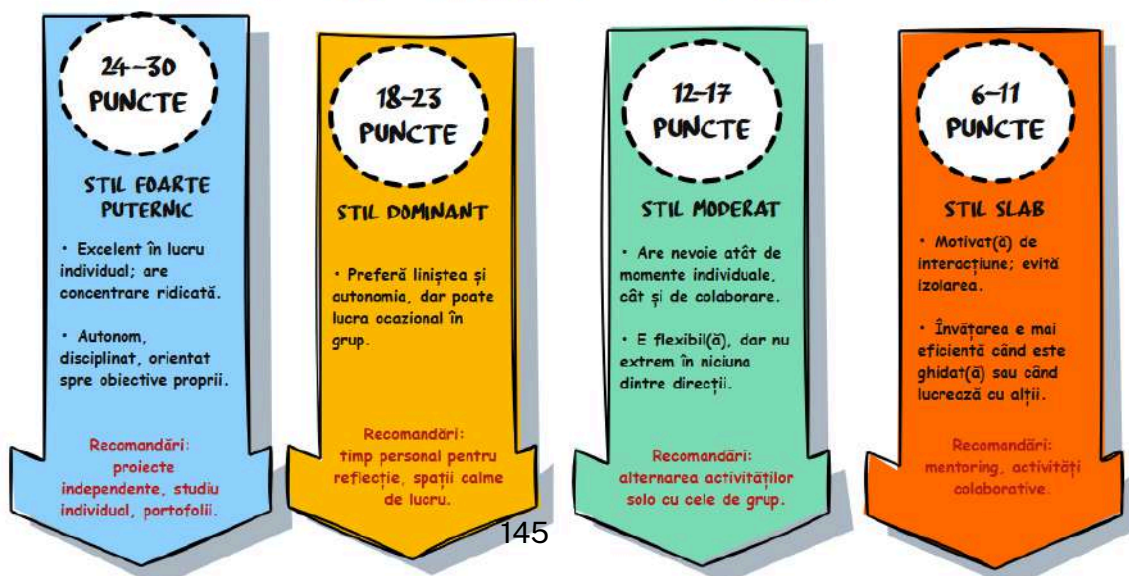
STILUL DE LUCRU SOCIAL

STILUL DE LUCRU LOGIC

STILUL DE LUCRU SOLITAR

Chestionar pentru identificarea nivelului de competență în învățare

Pentru fiecare afirmație, evaluează cât de des se manifestă comportamentul descris:

Scală de apreciere:

- 1 – Niciodată
- 2 – Rareori
- 3 – Uneori
- 4 – Des
- 5 – Foarte des

SECȚIUNEA		1	2	3	4	5
Secțiunea 1 Limbaș, comunicare și informație	Folosește un vocabular variat și expresiv în comunicare.					
	Învăță și reține cu ușurință termeni noi, pe care îi utilizează corect ulterior.					
	Deține informații din domenii diverse, peste nivelul obișnuit al colegilor de vârstă.					
	Actualizează rapid informațiile noi și le conectează eficient cu cele deja cunoscute.					
Secțiunea 2 Raționament și înțelegere	Înțelege rapid relațiile cauză–efect și este preocupat(ă) de mecanismele din spatele fenomenelor.					
	Adresează întrebări complexe, orientate spre clarificarea funcționării și sensului, nu doar spre obținerea de date.					
	Observă ușor asemănările și deosebirile dintre fenomene, situații sau persoane.					
	Identifică rapid principii generale pornind de la exemple sau situații concrete.					
	Analizează probleme complexe fragmentându-le pentru a le înțelege în profunzime.					
TOTAL						

SECȚIUNEA		1	2	3	4	5
Secțiunea 3 Observare și procesare	Sesizează detalii pe care majoritatea nu le observă într-o situație, discuție sau material vizual.					
	Reține cu acuratețe informații vizuale sau contextuale.					
	Realizează rapid conexiuni între idei noi și experiențele anterioare.					
Secțiunea 4 Lectură și învățare autonomă	Citește din proprie inițiativă, fără a evita materialele dificile.					
	Manifestează interes pentru materiale informative precum biografii, enciclopedii sau atlase.					
	Este orientat(ă) spre înțelegerea profundă a conceptelor, nu doar spre memorare.					
	Identifică cu ușurință soluții logice la probleme					
TOTAL						

Adună punctele tuturor itemilor.

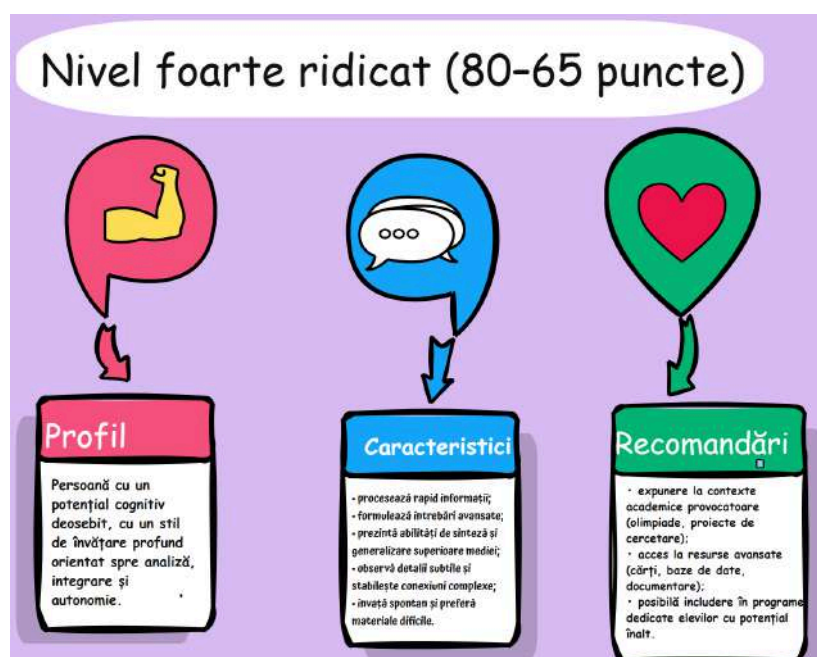
80–65 puncte: competență în învățare foarte ridicată

64–50 puncte: competență în învățare ridicată

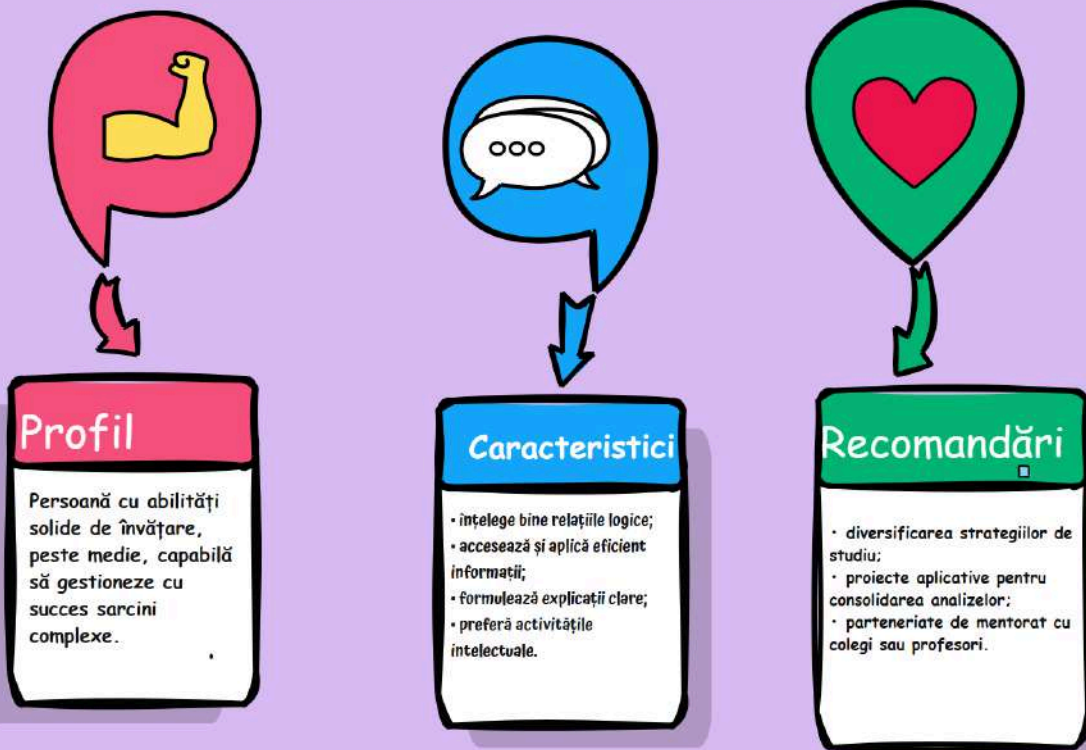
49–35 puncte: competență în învățare medie

34–20 puncte: competență în învățare scăzută

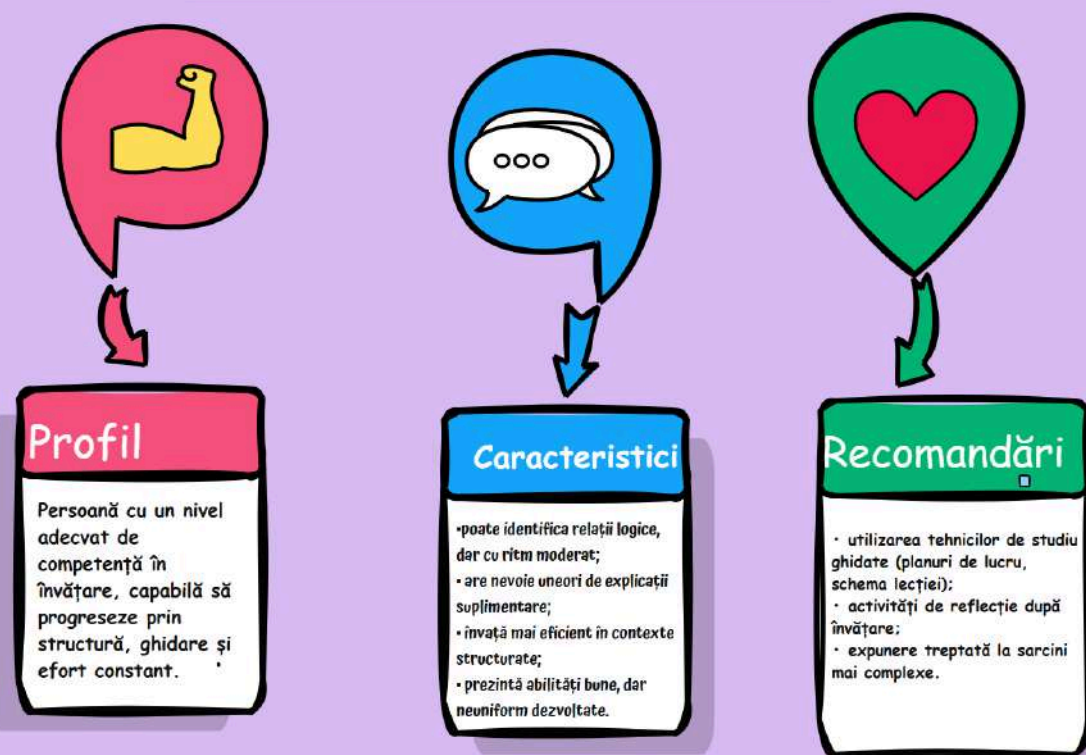
19–16 puncte: competență în învățare foarte scăzută

Nivel ridicat (64-50 puncte)

Nivel mediu (49-35 puncte)

Nivel scăzut (34-20 puncte)

Profil

Persoană care întâmpină dificultăți în gestionarea informațiilor și în înțelegerea structurilor logice complexe

Caracteristici

- dificultăți de analiză și sinteză;
- ritm lent de prelucrare a informației;
- dependență de sprijin exterior;
- dificultăți în identificarea principiilor generale.

Recomandări

- instruire pas cu pas;
- materiale vizuale pentru clarificare;
- ghidaj permanent și feedback regulat;
- exersarea sistematică a strategiilor de studiu.

Nivel foarte scăzut (19-16 puncte)

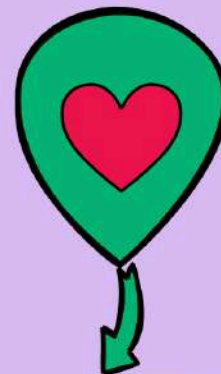
Profil

Persoană care necesită sprijin educațional intensiv pentru dezvoltarea competențelor de învățare.

Caracteristici

- dificultăți în aproape toate dimensiunile evaluării;
- probleme în susținerea unei învățări autonome;
- tendința de a memora fără înțelegere;
- observare și conectare slabă a informațiilor.

Recomandări

- programe de intervenție educațională personalizată;
- supraveghere atentă și sesiuni individuale;
- învățare multisenzorială pentru consolidarea bazelor cognitive;
- definirea clară și gradată a obiectivelor de învățare.

Chestionar pentru identificarea ritmului de lucru la elevi

Bifați opțiunea care descrie cel mai bine comportamentul elevului.

Scală de apreciere:

- 0 = Niciodată
- 1 = Rareori
- 2 = Uneori
- 3 = Frecvent
- 4 = Aproape întotdeauna

SECȚIUNEA	CRITERII	0	1	2	3	4
Ritmul de procesare și înțelegere	Procesează informațiile noi rapid					
	Are nevoie de timp suplimentar pentru a înțelege:					
	Necesită explicații suplimentare / reluări					
	Urmărește cu ușurință ritmul clasei					
	Se blochează când ritmul este rapid					
Ritmul de execuție al sarcinilor	Finalizează sarcinile în timpul alocat					
	Are nevoie de timp suplimentar pentru teme/teste					
	Lucrează repede, dar superficial					
	Lucrează lent, dar atent și corect					
	Se oprește des și verifică					
Ritmul de reacție și implicare	Răspunde rapid la întrebări					
	Are nevoie de timp pentru gândire înainte de răspuns					
	Inițiază sarcini fără îndemn					
	Are reacții întârziate la schimbările de activitate					
	Se adaptează rapid la noi cerințe					

SECȚIUNEA	CRITERII	0	1	2	3	4
Ritmul de învățare pe termen lung	Reține rapid informațiile noi					
	Are nevoie de repetiție pentru consolidare					
	Menține achizițiile inițiale în timp					
	Progresează constant					
	Trece greu de la un nivel la altul					
Ritmul emoțional	Devine frustrat când sarcinile sunt rapide					
	Își pierde interesul la sarcini lente					
	Își autoreglează ritmul eficient					
	Solicită pauze suplimentare					
	Menține atenția în ritmul clasei					
	TOTAL					

Adună punctele tuturor itemilor.

0–25 puncte → Ritm lent de învățare

26–50 puncte → Ritm moderat

51–80 puncte → Ritm rapid

Ritm lent

- necesită timp suplimentar și suport.

Ritm moderat

- adaptare posibilă cu ghidaj.

Ritm rapid

- necesită provocări suplimentare și extindere.

CLASA VIITORULUI

Pedagogie Digitală

Finanțat de „PNRR: Fonduri pentru România modernă și reformată”

PEDAGOGIE DIGITALĂ PENTRU CADRELE
DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Educația devine cu adevărat valoroasă atunci când creează loc pentru fiecare elev. Predarea diferențiată nu este o strategie rezervată unor contexte ideale, ci o expresie a responsabilității profesionale. Ea presupune atenție, flexibilitate și încredere în potențialul fiecăruia.

Prin acest ghid, ne propunem să oferim repere clare și aplicabile pentru o pedagogie orientată spre progres, susținută de reflecție și de utilizarea inteligentă a tehnologiei. O școală în care fiecare elev contează începe cu profesori care aleg să adapteze, să sprijine și să încurajeze.

Autorii

ISBN-978-630-95371-0-2